

Univerzita Karlova v Praze

Filozofická fakulta

Bakalářská práce

Univerzita Karlova v Praze

Filozofická fakulta

Ústav Dálného východu

Bakalářská práce

Tereza Boukalová

Počátky emancipačního hnutí korejských žen

Beginnings of the Emancipation Movement of Korean Women

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně, že jsem řádně citovala všechny použité prameny a literaturu a že práce nebyla využita v rámci jiného vysokoškolského studia či k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze, dne.....

podpis.....

Poděkování

Mé poděkování patří PhDr. Miriam Löwensteinové, Ph.D. za odborné vedení, rady, ochotu a trpělivost, kterou mi v průběhu zpracování bakalářské práce věnovala.

Abstrakt

Předmětem této bakalářské práce je analýza historicko-kulturních jevů v období let 1900 – 1945, které vedly ke změnám v tradičním postavení žen v Koreji.

V první části práce se věnuji příchodu křesťanství a misionářek do Koreje a jejich významu pro vytvoření předpokladů ženské emancipace. Dále popisuji vývoj vzdělávání pro ženy, které sehrálo v této době nejdůležitější úlohu. Druhý celek zpracovává ideologické koncepty nového ženství, první pracovní uplatnění pro ženy a vývoj ženských hnutí, jejichž vznik považuji za klíčový. Poslední část demonstruje na člancích dobových autorů zásadní body mužského náhledu na modernizaci žen, který ukazuje posun ve vnímání, nicméně i tradiční aspekty této „nové ženy“.

Klíčová slova:

Korejské ženy, příchod křesťanství a amerických misionářů do Koreje, práce amerických misionářek v Koreji, počátky vzdělávání pro ženy v Koreji, ideologie ženství, *rjōsai kenbo*, *hjónmō jangčchō*, ženská hnutí v Koreji

Abstract

The aim of this thesis is to analyze the historical and cultural phenomena in the period 1900 - 1945 which led to changes in the traditional role of Korean women.

In the first part, I explore the advent of Christianity on the peninsula with the arrival of Western missionaries. I describe the subsequent development of education for women, which played a vital role in this period.

In the second part, I examine the new ideologies of femininity, the development of the first jobs for women, and the rise of women's movements, which I consider to be the most crucial.

The work also includes articles and criticism of contemporary authors.

Key Words:

Korean women, Advent of Christianity and American Missionaries to Korea, the Labor of American Missionaries in Korea, the Development of Education for Women, new womanhood ideologies, Korean Women Movements.

Obsah

ÚVOD	8
1 SPOLEČENSKÉ POSTAVENÍ KOREJSKÝCH ŽEN V HISTORII OČIMA MUN IL-PCHJŎNGA	10
2 PŘÍCHOD KŘESŤANSTVÍ A AMERICKÝCH MISIONÁŘŮ	16
2.1 KATOLICTVÍ	16
2.2 PROTESTANTISMUS	18
3 MISIONÁŘKY	19
3.1 HISTORICKÝ ASPEKT	19
3.2 PRVNÍ PROTESTANTSKE MISIONÁŘKY V KOREJI	20
3.3 AKTIVITA KOREJSKÝCH ŽEN V CÍRKVI.....	20
3.4 ZMĚNY ŽENSKÉ ROLE V DŮSLEDKU PŘIJETÍ KŘESŤANSTVÍ.....	24
4 POČÁTKY VZDĚLÁVÁNÍ PRO ŽENY V KOREJI.....	26
4.1 SPOLEČENSKO-HISTORICKÉ POZADÍ	28
4.2 VZNIK PRVNÍCH ŠKOL PRO DÍVKY.....	31
5 ZMĚNA V PRÁVNÍM POSTAVENÍ ŽEN BĚHEM KOLONIÁLNÍHO OBDOBÍ. 42	42
6 FORMOVÁNÍ IDEÁLU: „MOUDRÁ MATKA, DOBRÁ MANŽELKA“	44
6.1 VÝVOJ NOVÉHO IDEÁLU ŽENY V MODERNÍ DOBĚ.....	44
7 „NOVÉ ŽENY“ – KONFLIKT MEZI STARÝM A NOVÝM ŘÁDEM	53
8 ZAPOJENÍ ŽEN DO PRACOVNÍHO PROCESU	63
9 POČÁTKY A VÝVOJ ŽENSKÝCH Hnutí	67
9.1 POZADÍ VZNIKU ŽENSKÝCH Hnutí V KOREJI.....	67
9.2 PRVNÍ ŽENSKÁ Hnutí V KOREJI V OBDOBÍ LET 1898-1910	69
9.3 ŽENSKÁ Hnutí V OBDOBÍ JAPONSKÉHO PROTEKTORÁTU A Hnutí 1. BŘEZNA (1910-1919)	
73	
9.4 VÝVOJ PO Hnutí 1. BŘEZNA DO ROKU 1930.....	76
10 ZÁVĚR.....	79
OBRAZOVÁ PŘÍLOHA	89

Úvod

Tato bakalářská práce představuje historické a kulturní jevy, které na počátku 19. století zapříčinily změny v tradičním postavení korejských žen a které následně vedly k jejich částečné emancipaci. Vzhledem ke stále přetrvávajícímu silně zakotvenému patriarchálnímu systému v dnešní korejské společnosti je fascinující, že ve 20. letech 20. století lze vysledovat počátky ženské emancipace, v němž se ženy, kterým se podařilo získat vzdělání, aktivně angažovaly ve společnosti a v národních hnutích. Právě toto počáteční období jsem se rozhodla popsat ve své práci. Na změny v ženském postavení mělo vliv několik faktorů, které popíšu podrobněji.

V první kapitole jsem využila dobové články historika Mun Il-pchjōnga, jehož popis a komentáře k tradičnímu postavení korejských žen poskytují dobrý vhled do tradiční společnosti a jejího myšlení, v kontrastu k osvíceneckým myšlenkám dobového intelektuála.

V první části dále popisuji a analyzuji změny, které nastaly po příchodu křesťanství a amerických misionářek, s čímž následně souvisí i vznik a vývoj prvních vzdělávacích institucí pro ženy.

V druhé části se zaměřuji na dobově propagované a diskutované ideologie nového ženství, s kterými nesouhlasily ženy, kterým se dostalo vzdělání a které nehdlaly nadále podléhat diktátu tradiční společnosti. V poslední části se věnuji důsledkům těchto změn, kterými byla první ženská hnutí, jejichž cíle se formovaly v průběhu doby.

V odborné literatuře a historických pramenech je tento vývoj popsán jen vágně a většinou nepřesně. Pokusila jsem se proto všechny faktory popsat návazně a komplexně, aby tato problematika mohla být pochopena v souvislostech. Na závěr jsem se pokusila zodpovědět otázku, zda tento vývoj a změny v tradiční ženské roli opravdu vedly k emancipaci korejských žen.

Při psaní této práce jsem vycházela především z anglických a korejských zdrojů. Dobové názory na ideály ženství se mi podařilo najít v digitalizované verzi korejských dobových novin. Práce obsahuje také obrazovou přílohu, která příslušně zviditelní popisované fenomény.

V této práci používám standardní českou vědeckou transkripci, pro další – sporadické japonské a také čínské využívám taktéž transkripce, používané podle české normy.

1 Společenské postavení korejských žen v historii očima

Mun Il-pchjōnga

Pamatuji si, v jakém úžasu jsem byl během svých prvních dní v Soulu, když jsem si uvědomil, že každá žena, kterou jsem spatřil na ulici, zrovna otevírala nebo zavírala dveře domu... Ta myšlenka na mě záhy dolehla a myslel jsem si, že je to jen jejich trik, jak nebýt vidět.¹

Takto ve svých memoárech z roku 1895, po svém prvním příjezdu do Koreje popisuje Henry Savage-Landor své první dojmy z korejských žen.

Za vlády krále I Song-gjea (1335 - 1408) byla zakladateli dynastie I zahájena série politických, ekonomických a společenských reforem, které měly království přeměnit na muži ovládanou neokonfuciánskou společnost. Zatímco poznámka Henryho Savage-Landora symbolizuje konzervativní charakter dynastie, průběh konfucianizace korejské společnosti byl postupný a stále se vyvíjející proces, ve kterém ženy kvůli reorganizaci systému ztratily svou relativní svobodu a moc. V této kapitole bych chtěla zmínit jen několik zásadních bodů v tradičním postavení žen v korejské společnosti v historickém období, aby s následnými kapitolami byly změny, které nastaly za japonské nadvlády, lépe srozumitelné a viditelné.

Vycházím z historických zdrojů a práce spisovatele Mun Il-pchjōnga (문일평, 文一平)², který ve svých článcích z roku 1929 zpracoval historické postavení žen z pohledu aktivního člena Hnutí nezávislosti, historika a spisovatele z období japonské nadvlády.³ To, že se jedná o články, které jsou psány dobovým osvíceneckým intelektuálem, nám umožní unikátní pohled na korejskou historii ve vztahu k dobové atmosféře prodchnuté duchem moderny. Autor také nepřímou zmiňuje změny, které ve 20. letech nastaly a kterými se v práci zabývám. Vzhledem k politickým, kulturním a ekonomickým změnám se ženy mohly konečně vymanit z domácího prostředí, což Mun Il-pchjōng vítal a plně podporoval. Novou nadějí na rovnocenné postavení žen a mužů vidí také v ženských hnutích, jejichž aktivity, jak nacionalistické tak socialistické,

---

¹ Henry Savage-Landor, *Corea or Cho-sen: The Land of the Morning Calm* (New York: MacMillan, 1895), str. 60

² Mun Il-pchjōng (문일평, 文一平; 1888 - 1939) historik, člen hnutí za nezávislost a spisovatel, který se svým výzkumem korejské historie stal inspirací pro korejský nacionalistický proud a probudil v korejském národu lásku k historii své země.

<http://terms.naver.com/entry.nhn?docId=554764&cid=1593&categoryId=1593>

³ Mun Il-pchjōng, *Čosŏn jŏsŏngŭi sahŏdžŏk čüü*, „12 pokračování v *Čosŏn ilbo* (15. 8. - 27. 9. 1929)

považuje za fenomenální historický moment v ženské historii, který podle něj povede vstříc k rovnoprávnosti žen a mužů. Tento Mun Il-pchjōngův požadavek na rovnoprávnost žen, jenž je díky kontextu doby omezený, symbolizuje kontrast, který se v této době ve společnosti objevoval a jehož dobové vidění ženské otázky je poměrně časté i v současné korejské společnosti. Ta v důsledku historických změn po roce 1945 prošla dalšími společenskými proměnami, které ženskou otázku upozadily.

V této části se nesnažím o přesný popis historického postavení korejských žen. Ten byl již mnohokrát a velmi dobře popsán v jiných odborných pracích. Popisují pohled na proměny postavení korejských žen v historii očima dobového spisovatele a historika, který vyjadřuje svou bezprostřední kritiku konfuciánské ideologie, která ženy již od prvopočátku ženy vytěsňovala z veřejného dění a zároveň historii žen využívá k apelu na tehdejší „nové ženy“, tj. aby neustávaly ve svých hnutích za nezávislost a rovnoprávnost.

Podle sociologů, jak Mun Il-pchjōng píše, se lidská společnost vyvinula z historické matriarchální společnosti a v naší éře, by mělo dojít k dalšímu převratu, ve kterém si budou obě pohlaví rovna. Mun Il-pchjōng tak říká, že *moderní společnost je právě teď v tomto procesu proměny a boj za ženská práva a nezávislost získává v rozvojových společnostech značný ohlas. V takovém kritickém období je těžké nepřipomenout, že patriarchální společnost, která utlačuje ženské pohlaví, je ve své podstatě zdeformovaná a pohybuje se na hranici naprostého úpadku. Jedinou záchranu pro ni představují principy lásky, protože jen společnost, která je založena na lásce, může dojít ke stabilitě a veřejné spokojenosti. Aby k tomu ale mohlo dojít, je nutné, aby se do tohoto transformačního procesu zapojily i ženy.*⁴ Nepřímo tak apeluje na korejskou společnost, aby upustila od zažitých zvyklostí a klišé v rámci vytvoření nové generace, která by byla symbolem stability a společenského naplnění moderní doby.

V rané historii byla žena podřízena muži a s postupným rozdělováním rolí v každodenním životě toto podřízení vedlo k mužské nadvládě a vznikla patriarchální společnost. Tato mužsky orientovaná společnost představovala první převrat v dějinách společnosti, který se stavěl do opozice vůči ženám.

---

⁴ Kwon Insook, „The New Women’s Movement“ in 1920s Korea: Rethinking the Relationship Between Imperialism and Women, *Gender and History* 10, no. 3 (November 1998), str. 381 - 405

Vzhledem k tomu, že se korejská historie začala zapisovat až v období patriarchátu, nejsou o matriarchátu téměř žádné záznamy.⁵ Nicméně po podrobnějším prozkoumání historických záznamů Mun Il-pchjōng tvrdí, že můžeme nalézt zmínky o matriarchální společnosti, jejíž proměna v patriarchát trvala v Koreji velmi dlouho. Ženy sice postupně ztrácely svou moc, ale ve společnosti zůstávaly nadále zachovány prvky matriarchální společnosti v jednotlivých obřadech, zvycích a pověrách. Jako příklad poslouží svatební praktiky z období Kogurjō⁶, kdy rodina nevěsty připravila pro novomanžele přístavbu ve svém vlastním domě. V noc svatby musel ženich přijít prosit na kolenou rodiče nevěsty o povolení strávit noc se svou novomanželkou. Novomanželé zůstali žít u nevěstiniých rodičů až do narození dítěte, a až v určitém věku dítěte se mohli odstěhovat do domu ženichových rodičů. Jedná se tak o potvrzení nadřazené role matky jako hlavy rodiny, úplný opak pozdějších časů.

Význam sňatku se změnil z individuálního aktu dvou lidí, založeného na lásce či vzájemné přitažlivosti, na společenskou událost, která se týkala celé rodiny. Společenský statut a bohatství se tak staly základními faktory pro uzavření výhodného manželství. Ještě před institucionalizací manželství v Koreji nebyli muži a ženy téměř omezováni a např. v Kogurju ke sňatku docházelo až poté, co se dvojice dostatečně seznámila, a to i sexuálně. Můžeme tak říci, že láska mezi mužem a ženou byla základním principem manželství. Jak Mun Il-pchjōng ukazuje na příběhu o princezně Pchjōngang⁷, vztahy mezi mužem a ženou tak byly v období Tří království mnohem volnější.

Zachovávání cudnosti, které muži po ženách později vyžadovali, souviselo se zachováním čisté patrilineární pokrevní linie. A jak Mun Il-pchjōng podotýká: *Ve stejné logice dnešní „nové ženy“ argumentují, že taková logika by měla platit i u mužů. V korejské společnosti existují takovéto utlačující požadavky jen pro ženy.*⁸ Takový

---

⁵ Existenci matriarchátu v Koreji se nikdy nepodařilo doložit, jednoznačně prokázat se dá jen matrilinearita a důležitost postavení matky. Viz. Miriam Löwensteinová, „Korejský konfuciónský synkretismus“ Blanka Knotková-Čapková a kol., *Obrazy ženství v náboženských kulturách*, (Paseka, Praha 2008) str. 277

⁶ Období Tří království: Kogurjo (37 př. n. l.), Päkče (18 př. n. l.), Silla (57 př. n. l.) - 1. stol. př. n. l. - 668 n. l.

⁷ Příběh o princezně Pchjōngang, která se vzdává svého bohatství a společenského postavení a bere si přes nesouhlas otce známého hlupáka a žebráka Ondala, z kterého, na protest vůči otcově vůli, dokáže udělat výborného lovce a její otec jej pak vyznamená a povýší na vojevůdce. Více: Miriam Löwensteinová, *Králové, královny a hrdinové staré Koreje*, (Orientální ústav AV ČR, 2003), str. 62.; a také na: <http://ko.wikipedia.org/wiki/온달전설>

⁸ Sophia Kim, Hijoo Son, „Mun Ilp'yōng- The Social Standing of Korean Women,“ Hanscom, Christopher P.; Lew, Walter K.; Ryu, Youngju; *Imperatives of Culture: Selected Essays on Korean*

útlak, jak dále píše, je nicméně znakem patriarchální společnosti, v níž jsou ženy považovány jen za majetek mužů. Takový trend se stupňuje s tím, jak se kultura stává čím dál tím více androcentrická a právě v tom vidí Mun Il-pchjōng pokleslost a nízkost korejské společnosti.

Bezpochyby tak lze tvrdit, že ženy měly největší práva ve společenství, které bylo ze všech Tří království nejméně kulturně rozvinuté, a tím bylo království Silla. Mun Il-pchjōng zmiňuje, že království Silla bylo vždy známé ženami, které byly zdatné v obchodování, a mělo také jako jediné v korejské historii tři královny.⁹ Přestože vláda žen byla v Sille unikátním aktem, potvrzuje nám, že v té době měly ženy v politice nadřazené postavení. V korejské historii to tak byly jediné tři ženy, které kdy vládly na královském trůně. Neustálým růstem významu mužské pozice ve společnosti se ženy, nehledě na jejich kvality, dostávaly do stále podřadnějšího postavení a nebyla jim nadále dovolena viditelnější role ve společnosti. Jak však podotýká Mun Il-pchjōng, ženy v důsledku tohoto vývoje obrátily svůj vliv na muže a na rodinu.

Následné období za království Korjō nebylo ohledně vztahu mezi mužem a ženou o nic méně dramatické. I když už v období Korjō nacházíme zmínky o přebírání čínských zvyků v oblasti rodinných vztahů a převzetí příjmení v čínském stylu prostým lidem, státním náboženstvím nadále zůstával buddhismus. Mun Il-pchjōng píše, že buddhistické morální nároky na ženu byly sice vyšší než v jiných náboženstvích, ale buddhismus kladl větší důraz na posmrtný spíše než na pozemský život. Říká tedy, že díky orientaci buddhismu na onen svět neznamenal tato změna pro společenské postavení ženy rozsáhlejší důsledky. Zároveň ale podotýká, že, jedním z nejdespotičtějších znaků patriarchální společnosti byla polygamie, která má podle záznamů počátky právě v období království Korjō a pokračovala až do moderní doby.

V pozdním období Korjō a po založení dynastie I došlo k zákazu nových sňatků pro vdovy v rámci zachování ženské ctnosti a cudnosti.¹⁰ Pro každou jinou společnost, která by byla méně závislá na společenském postavení, by takováto praxe byla téměř

History, Literature, and Society from the Japanese Colonial Era, (University of Hawai'i Press, 2013), str. 46

⁹ Královna Sōndōk (vl. 632 - 647), královna Čindōk (vl. 647 - 654) a královna Činsōng (vl. 887 - 897).

¹⁰ Tento zákon nejdříve sice platil jen pro ženy úředníků, ale po založení dynastie I, za vlády krále Tchādžonga (1400 - 1418) došlo k opatření, které zakazovalo vstup do úřadu synům znovuprovdaných žen. Za vlády krále Sōngdžonga (1469 - 1494) začíná tento zákon platit pro všechny stavy. Podle čínské Knihy obřadů (儀禮) bylo nutné dodržovat čtyři hlavní ctnosti: morálku (婦德), správnou mluvu (婦言), skromný vzhled (婦容) a poctivou práci (婦功).

nepředstavitelná, a pro Mun Il-pchjonga toto omezení představuje tu nejvyšší formu útlaku žen. *Z dnešní perspektivy takováto jednotvárná a všezahrnující manifestace oddanosti vůči rodičům a cudnosti nemůže být chápána jinak, než jako projev otrocké morálky.*¹¹ Mnohem větší nepochopení nastává, když se podíváme na důvody dodržování těchto ctností a morálky blíže. Ctění rodičů a cudnost jsou projevy čisté a přirozené lásky, ale původní rozměr těchto pocitů se vytrácí, stávají-li se tyto hodnoty součástí společenského nařízení. Mun Il-pchjōng zvyk následovat manžela ve smrti kritizuje následně:

*Žena, která si vezme život hned po smrti svého manžela, může sice jednat vznešeně, a přesto, pokud je její čin výhradně jen záležitostí společenských konvencí, není to snad stejně hrozné jako pohřbívání zaživa v dobách minulých? ... Jak je možné, že pohřbívání těchto žen zaživa bylo chváleno a velebeno jako ctnostná smrt? To, že jen žena byla povinna vzít si život, aby následovala smrt svého manžela, je pouze výsledkem omezujícího jednotvárného ideologického vidění, které bylo založeno na mužských normách.*¹²

Mun Il-pchjōng postavení korejských žen v této době přirovnává k postavení žen v Aténách ve starém Řecku, kde ženy sice mohly sdílet lože se svým mužem, ale sedět s ním u jídelního stolu nesměly. *Ženy tedy vstupem do manželství započaly vztah „pán-sluha“ a bezpodmínečně se staly submisivní vůči manželovi. Bylo bráno za samozřejmost, že jejich hlavními povinnostmi je vaření, šití oblečení a péče o děti...*¹³

Zatímco důraz na dodržování ženské ctnosti je základní charakteristikou mnoha patriarchálních společností, podřízenost korejských žen byla dále upevňována konfuciánskou ideologií, podle které měla být žena podřízena svému otci, manželovi a synovi. Konfuciánské představy o ženě jako o mírné dívce, oddané dceři, věrné snoubence, pokorné manželky a vzorové matky se tak staly jednou z hlavních vzorových kvalit korejských žen. Mun Il-pchjōng však podotýká:

Někteří sice věří, že konfucianismus začal ovlivňovat životy žen nedlouho poté, co se jeho ideologie objevila v Koreji, historie ovšem mluví jinak. V období Tři

---

¹¹ Sophia Kim, Hijoo Son, „Mun Ilp’yōng- The Social Standing of Korean Women,“ Hanscom, Christopher P.; Lew, Walter K.; Ryu, Youngju; *Imperatives of Culture: Selected Essays on Korean History, Literature, and Society from the Japanese Colonial Era*, (University of Hawai’i Press, 2013), str. 53

¹² Ibid.

¹³ Ibid.

království, Sjednocené Silly a Korja, kdy se čínské rodinné principy rozmáhaly, ženy měly právo se rozvést a po smrti manžela se znovu provdat, což naznačuje, že konfuciánské zvyky, ctnost a poslušnost nebyly společností ještě plně přijaty. Bylo tomu tak jen v období Čosön, kdy nové pojetí ženské morálky, tak jak ho známe dnes, bylo plně přijato tak, jak jsem již popsal výše. Právě nyní, až s odstupem, jsme schopni si všechen tento útlak ženského postavení plně uvědomit. Plné uvědomění tak přináší ustrnutí, které vede k počátku úpadku, a úpadek vede nevyhnutelně k zániku. Toto pravidlo je tak základní pravdou mravnosti. Nezáleží na tom, jak dobře byla tato praktika míněna, ale absolutní domáhání se mravnosti ženy jen ochuzuje o normální život a zabíjí jejich elán, protože pohrdá ženskou osobností a individualitou.¹⁴ Jak uvidíme později, stejného názoru jsou další doboví intelektuálové i američtí misionáři, kteří byli mezi prvními, kdo se začal zajímat o ženskou otázku v Koreji.

Jak již bylo řečeno na začátku, první revolucí v dějinách společnosti byla přeměna matriarchátu na patriarchát. Podle Mun Il-pchjōnga ale snahou dobových ženských hnutí mělo dojít k druhé společenské revoluci, která by odstranila jednostranně promužsky orientovanou společnost. *Viděno v tomto světle, lidská společnost se dnes ocitá ve své druhé fázi a dvacáté století přináší mnoho změn jak pro ženy, tak pro muže. Co se týče Koreje, i zde vzniklo v minulé dekádě mnoho ženských hnutí, která si sice zpočátku nevěděla příliš rady, ale nyní se dávají znovu dohromady. A i když se může zdát, že jejich aktivita, vzhledem k politickým okolnostem, nyní stagnuje, je nepopiratelným faktem, že stejně tak jako ženy po celém světě i ty korejské se chtějí domoci svých práv na nezávislost a sebeuvědomění.¹⁵*

Z popisu a kritiky historického postavení korejských žen spisovatele Mun Il-pchjōnga tak můžeme vidět, že žena byla již od prvopočátků korejské historie nucena přijmout submisivní roli, která byla ovlivňována patriarchálním systémem a tento historický stav byl intelektuály ve 20. letech kritizován a považován za zpátečnický. Mun Il-pchjōng byl jedním ze zastánců nových moderních žen a svou prací o historickém postavení korejských žen ve společnosti chtěl přispět k veřejné diskuzi o novém ženství, čímž se snažil podpořit ženy v jejich cestě k osvícenectví a nezávislosti.

---

¹⁴ Ibid.

¹⁵ Ibid.

2 Půchod křesťanství a amerických misionářů

2.1 Katolictví

Korejští učenci měli kontakt se západními vědami a filozofií mnohem dříve, než evropské mocnosti oficiálně pronikly na korejské území, a to přes Čínu. První kontakty korejských literátů s katolickými misionáři v Číně jsou daleko dřívější, korejští poslové se v Pekingu stýkali s misionáři, první pokřtěný Korejec je zaznamenán za vlády krále Čongdžoa (정조, 正祖, 1752 - 1800)¹⁶, kdy byl v roce 1783 v Pekingu pokřtěn I Süng-hun (이승훈, 李承薰, 1756 - 1801).¹⁷ Po návratu z Číny pokřtil i několik dalších učenců a společně začali pořádat pravidelné bohoslužby a vykonávat svátosti.

Korejští konfuciánští literáti, kteří byli za dynastie I u moci, se však v zájmu zachování morálky a tradičního konfuciánského systému rozhodli příliv a šíření západních věd a náboženství tvrdě potlačit. První čistka proběhla roku 1795, další 1801. Počátkem 19. století přišli do Koreje první francouzští misionáři a v roce 1845 začal v Koreji působit první korejský katolický kněz, Kim Tägön (김대건, 金大建, 1821 – 1846)¹⁸, který studoval teologii v Macau. Kim Tägön, francouzští misionáři a další věřící byli následující rok zatčeni a po následné francouzské intervenci, která situaci pro katolické věřící ještě zhoršila, byli zabiti. Princ-regent Tawongun (대원군, 大院君, 1864 - 1873) měl v plánu s francouzskými katolíky uzavřít protiruskou alianci, protože se obával vlivu Rusů na severu Koreje. Své plány si však rozmyslel a nakonec nechal vyhlásit edikt, který křesťanství zakazoval. Jeho rozhodnutí následovaly tvrdé represe vůči křesťanům. Jen při masakrech v roce 1866 zemřelo přes 18 000 lidí.¹⁹

Navzdory opakovaným perzekucím se však vliv katolických misionářů rozrůstal a šíření křesťanství probíhalo v utajení. Prvním krokem k zapojení žen do křesťanských aktivit a jejich zájmu o křesťanství bylo vytvoření malé skupiny pro věřící ženy

---

¹⁶ Thomas H. C. Lee. *China and Europe: Images and Influences in Sixteenth to Eighteenth Centuries*, str. 314

¹⁷ I Sung hun 이승훈 (1756-1801). Thomas H. C. Lee. *China and Europe: Images and Influences in Sixteenth to Eighteenth Centuries*, (The Chinese University of Hong Kong, 1991), str. 314

¹⁸ Kim Tägön Andrea 김대건 안드레아 (1821–1846) byl r. 1984 prohlášen papežem Janem Pavlem II. za svatého. Jean Charbonnier. *Christians in China: A.D. 600 to 2000*, (Ignatius Press, 2007), str. 447

¹⁹ Andrew C. Nahm, *Korea- Tradition and Transformation*, (Western Michigan University, New Jersey-Seoul 1996), str. 162

katolickými věřícími na konci 18. století.²⁰ První řídící členkou této skupiny se stala žena jangbanského úředníka, Kang Wan-suk (강완숙, 姜完淑)²¹, která za pomoci čínského kněze Čou Wen-mua (주문모, 周文謨, 1752 - 1801)²² začala s misionářskými aktivitami. Kang Wan-suk šířila křesťanské myšlení zejména mezi ženami z královského prostředí.

Díky jejímu vlivu byla pokřtěna žena bratra krále Čöngdžoa, Ťnön'gun a její snacha, které přijaly křesťanská jména.²³ V roce 1801 byla Kang Wan-suk, Čou Wen-mu a dalších 300 věřících zatčeno a popraveno.

Jedním z hlavních důvodů, kvůli kterému byli Korejci ze všech společenských vrstev ochotni konvertovat ke křesťanství, byla absence tradičního konfuciánského rozvrstvení společenských vrstev a rovnosti mužů a žen před Bohem.

Rovnost pohlaví před Bohem a skutečnost, že každý věřící, ať muž nebo žena se po smrti může dostat do nebe, se stala jedním z hlavních motivů zájmu korejských žen o křesťanství. Dalším důvodem byl zejména fakt, že se ženy mohly scházet a působit ve skupině. V porovnání s konfucianismem se křesťanství stalo populárním také díky vizi posmrtného života, na kterou konfucianismus nenabízel žádné odpovědi.

---

²⁰ Yung-Chung Kim. „The Coming of Christianity“- *Women of Korea- A History from Ancient Times to 1945*, (Ewha Womans University Press, 1976), str. 198

²¹ Kang Wan-suk (강완숙, 姜完淑) (1761 – 1801), je křesťanskými věřícími pokládána za jednu z prvních významných osobností historie křesťanství v Koreji a korejskými feministkami za první nezávislou ženou v korejské historii, která si dokázala vydobýt v mužské náboženské komunitě, hlavní postavení. Jaehee Kim Wilder, *Kollumba Kang Wansuk, Catholic Martyr*, <http://chosonkorea.org>

²² <http://ko.wikipedia.org/wiki/주문모>

²³ Yung-Chung Kim. „The Coming of Christianity“- *Women of Korea- A History from Ancient Times to 1945*, (Ewha Womans University Press, 1976), str. 198

2.2 Protestantismus

Stejně jako v případě katolicismu i protestantismus se dostal do korejského povědomí díky cestě mladých obchodníků do Mandžuska, kde se setkali se skotskými misionáři Johnem Rossem a Johnem McIntyrem a byli jimi pokřtěni.²⁴

Ke konci 19. století byla Korea mnohem lépe připravena na přijetí západního náboženství než na konci 18. století. Protestanští misionáři tak měli svým příchodem do Koreje v r. 1884, na rozdíl od katolictví, značně jiné postavení a mohli díky zkušenostem katolických misionářů zaujmout jinou strategii. Tou se stalo šíření protestantismu především prostřednictvím lékařské praxe.²⁵

---

²⁴ L.George Paik. *The History of Protestant Missions in Korea (1832-1910)*, (Yonsei University Press, 1927), str. 97

²⁵ Kterou započal americký presbyteriánský misionář H. N. Allen, který poskytl lékařskou péči synovci královny Min a pomohl založit první nemocnici západního typu v Soulu, Kwanghye-won. L.George Paik. *The History of Protestant Missions in Korea (1832-1910)*, (Yonsei University Press Yonsei , str. 102-107

3 Misionářky

3.1 Historický aspekt

Vzhledem k tomu, že hlavní podíl na šíření křesťanství a vzdělávání mezi korejskými ženami měly americké misionářky, pokládám za vhodné nastínit základní historické aspekty, které tyto ženy vedly k misijní činnosti v Koreji. Zároveň tyto informace napomohou k porozumění historického vývoje, který následoval.

Inspirovány Deklarací práv žen a občanky od Olympe de Gougesové²⁶ se období 1860 - 1920 ve Spojených státech amerických stalo zlatým věkem pro ženskou emancipaci. Většina amerických žen, které se začaly aktivně podílet na misionářské práci, získala vzdělání právě v tomto období a za svůj cíl přijaly šíření nezávislosti mezi utlačovanými žen v ostatních zemích. Tohoto cíle se rozhodly dosáhnout vzděláváním žen a šířením křesťanského učení.

Americká společnost přehodnotila svůj názor na postavení žen po občanské válce, kdy začala vznikat první ženská osvobozenecká hnutí, která měly blízký vztah k protestantskému prostředí. Po roce 1860 se ženy začaly aktivně zapojovat do hnutí za osvobození žen²⁷, ve spolupráci s abolistickými²⁸ osvobozeneckými hnutími a společně bojovaly za základní lidská práva. I když první americká univerzita pro ženy byla založena již roku 1821, získání vyššího vzdělání pro dívky nebylo věcí, která mohla být umožněna každé ženě. Po roce 1860 byl však zaznamenán prudký nárůst zájmu žen o vyšší vzdělání.

V té době byl však hlavním zájmem vyšších vzdělávacích institucí vzdělávat ženu tak, aby mohla být dobrou manželkou, matkou a učitelkou svých vlastních dětí. Vzdělání pro ženu tak představovalo pouze prostředek k rozvoji vlastních schopností v domácím prostředí.²⁹

Nelze tak vůbec mluvit o tom, že by žena měla stejné možnosti jako muži, v tomto období. Ženy, které dosáhly vzdělání v této éře, a rozhodly se pro misionářskou

---

²⁶ Olympe de Gouges (1748 - 1793) – francouzská spisovatelka a politická aktivistka demokratického smýšlení, která za Velké francouzské revoluce (1789 - 1799) sepsala Deklaraci práv žen a občanky, v níž kritizuje historickou nadvládu mužů a nerovnost pohlaví. Za své feministické myšlenky a protivládání texty byla popravena gilotinou r. 1793. Lynn Hunt. *The French Revolution and Human Rights: A Brief Documentary History*, (Bedford Books of St. Martin's Press, 1996). str. 124-129

²⁷ William L. O'Neil. *Everyone Was Brave*, (Quadrangle Books/Quadra), str.5

²⁸ Hnutí za osvobození otroků, USA r. 1790 – 1800

²⁹ Sidney E. Mead. *The Lively Experiment*, (Wipf & Stock Publishers, 2007), str. 103-133

práci v zahraničí, sdílely stejné ideály a v pozdější době dochází k rozporům mezi nově vzdělanými ženami a církví.

3.2 První protestantské misionářky v Koreji

Inspirováni misionáři z Číny, rozhodli se protestanští misionáři v Koreji zaměřit hlavně na střední a nízké vrstvy obyvatel a hlavně na ženy, které mohly víru šířit skrze výchovu svých dětí. Křesťanství se tak velmi rychle rozšířilo a získávalo čím dál větší vliv. Vzhledem k tomu, že se misionáři zaměřili na nižší vrstvu skupiny obyvatel, začali pro propagaci křesťanského učení využívat *hangŭl* (한글), který nízké vrstvy byly schopny ovládat.

První ženou, která se rozhodla pro aktivní misionářskou kariéru v Koreji, se stala Mary Fitch Scrantonová³⁰, která byla členkou Women's Foreign Society of Methodist Episcopal Church of United States. Krátce po svém příjezdu do Koreje v červnu 1885 založila Mary F. Scrantonová první Women's Foreign Missionary Society in Korea ve čtvrti Čöngdong (정동, 貞洞) v Soulu.

Mary F. Scrantonová v rámci vzdělávání zapojila korejské ženy do evangelismu skupinovým studiem bible v kostele. V roce 1890 již bylo v Soulu mnoho kostelů, které však byly přístupné jen mužům. Mary F. Scrantonová, která vzhledem ke svým cestám po Koreji a osobním kontaktům s korejskými ženami byla velmi dobře obeznámena s korejským prostředím, se proto rozhodla zavést nedělní bohoslužby, které se konaly večer, aby se jich korejské ženy, které měly denní zákaz vycházení³¹, mohly účastnit.

Tyto bohoslužby se netýkaly jen vzdělávání v oblasti křesťanství, ale zaměřily se i na speciální lekce, které se týkaly osvěty v oblasti hygieny. Vzhledem k tomu, že korejské ženy, které se těchto bohoslužeb a lekcí účastnily, dokázaly ovlivnit i další, počet korejských žen, které se aktivně hlásily ke křesťanskému učení, prudce narůstal.

3.3 Aktivita korejských žen v církvi

Jedním z hlavních aspektů, které dokázaly ženy zaujmout a křesťanství se pro ně tak stalo srozumitelnějším, byla myšlenka nebe a pekla, která byla vlastně určitou

---

³⁰ Ai Ra Kim. *Women Struggling for a New Life: The Role of Religion in the Cultural Passage from Korea to America*, (SUNY Press, 1996), str.13

³¹ Isabella B. Bishop. *Korea and Her Neighbours*, (1897 rp.1970).

formou šamanismu „vyhýbání se zlu modlením se za štěstí.“³² Korea byla do příchodu křesťanství sice silnou konfuciánskou společností, ale v nižších vrstvách společnosti měl šamanismus stále velký vliv. Korejská společnost žila v neustálých obavách z nebezpečných nemocí, katastrof a jiných hrozících neštěstí a věřila, že tyto události jsou napojeny na zlé duchy, nad kterými neměli kontrolu.

Mudang (무당, 巫堂)³³ tak byla jediným prostředníkem, jak těmto katastrofám a neštěstím předcházet nebo je zastavit. S příchodem misionářů, kteří do Koreje přinesli nové lékařské metody, však Korejci poznali nové metody boje se „zlými duchy“ a věřili tak, že misionáři jsou novými spasiteli, kteří jim před hrozícími nebezpečími pomohou, a proto se mnozí z nich rozhodli vstoupit do církve. Někteří misionáři se rozhodli této skutečnosti využít a ve svých kázáních tak volně synkretizovali křesťanské učení a šamanismus, k čemuž využili i tzv. biblické ženy.³⁴

Biblické ženy byly zejména vdovy nebo starší ženy,³⁵ které křesťanské učení šířily vlastním převyprávěním bible a také šířením vlastních zkušeností s křesťanstvím, kterak jim změnilo život a učinilo je spokojenější a šťastnější. Zároveň spojovaly křesťanské učení se šamanistickými prvky a často prováděly exorcismus. Některé z nich byly předtím, než se oddaly křesťanství, *mudang* a staly se křesťanskými „vymítačkami“ démonů.

Dokázaly tak předávat učení i v prostředí, kam by se zahraniční misionáři neměli šanci dostat. Tyto biblické ženy, často vzdělané jen v biblických kurzech, tak měly mnohem větší autoritu, než ty které byly vzdělávány v ženských biblických institutech ve větších městech. V praxi to vypadalo tak, že skupina žen, mezi nimiž byla americká misionářka, její asistentka a biblická žena, navštívily dům d'áblem posedlé ženy a držely nad ní modlitby.

Jako důkaz, že tyto praxe se staly v Koreji na denním pořádku, poslouží příběh ženy, který zaznamenala Bairdová³⁶ roku 1903 v Pchjōngjangu (평양, 平壤):

---

³² Yung-Chung Kim. *Women of Korea- A History from Ancient Times to 1945*, (Ewha Womans University Press, 1976), str.206

³³ *Mudang* (무당, 巫) byly šamanky, které pomocí speciálních obřadů a rituálů pomáhaly léčit, uklidňovaly duše mrtvých nebo se modlily za blaho rodu. <http://ko.wikipedia.org/wiki/무당>

³⁴ Sung-Deuk Oak. *Healing and Exorcism: Christian Encounters with Shamanism in Early Modern Korea, Asian Ethnology*, Vol. 69, No.1. 2010, str. 95 -128

³⁵ Mladší ženy většinou nemohly volně vycházet ven.

³⁶ Annie L.A. Baird, *Daybreak in Korea*, (Fleming H. Revell company, 1909), 2010.

Mladá žena, žijící ve Wangsängolu (완생골), byla posedlá d'áblem a její rodina už nemohla dále snášet její utrpení. Rozhodla se proto na pomoc přivolat exorcisty, aby jí vysvobodili z jejího nepřičetného stavu. Byla bita holemi, až bylo její tělo plné modřin a pohled na ní byl více než odporný. Křesťanští sousedé, kteří byli svědky takového krutého zacházení, nemohli takový stav nadále trpět a přesvědčili jejího manžela, aby se obrátil na paní Čchu (추씨). Jeho manželka byla po dobu dvou týdnů navštěvována paní Sin (신씨) a ostatními věřícími ženami. Přála bych si, abych mohla detailněji informovat, kterak tato akce probíhaly. Postaci však říci, že po několika dnech návštěv těchto žen byla posednutá žena očištěna od zlých duší a zanechána v klidném psychickém stavu.

Síla těchto žen spočívala v exorcistických obřadech, které spojovaly s léčivými účinky víry. Biblické ženy, pokračovaly v tradici *mudang* a zároveň přijaly do své činnosti křesťanské učení. Korejské křesťanství tak naprosto přirozeně tuto konverzi přijalo a propagovalo.

Tyto praxe posvětila dokonce i Mary F. Scranonová, která jim dala své požehnání³⁷:

Tyto ženy jsou velmi respektovány v korejské společnosti a věří se, že mají mimořádnou schopnost při pronášení modliteb. Jestliže kdokoliv trpí jakýmkoliv problémy duše, těla nebo jinými těžkostmi, biblické ženy jsou vyslány, aby se za tyto trpící modlily a ulevily jim zpěvem žalmů. Jakmile se stane boj se zlými duchy neúnosný a neproveditelný jsou tu právě ony, aby vymýtily tyto zlé duše, stejně tak aby poskytly horoucí a účinné modlitby, které pomohou vyléčit trpícího. Jejich víra je mnohem větší a vřelejší než víra většiny jejich učitelů a ostatních věřících, a je proto třeba je v těchto aktivitách podporovat i nadále.

Pro většinu věřících žen nesouvisela víra ani tak s porozuměním křesťanství jako takového, jako spíše s chápáním víry pomocí zážitku a emocí, který byl lépe pochopitelný pro ženy bez vzdělání a ženy z nižších tříd.

Po roce 1900 počet věřících prudce narůstal.³⁸ Vzhledem k tehdejší politické situaci většina lidí cítila nejistotu vlastní existence a útěchu tak nacházela právě

---

³⁷ Mary F. Scranon. *Day schools and bible*. Korea Mission Field (1907), str. 53

³⁸ Podle veřejného sčítání činil počet křesťanských věřících v roce 1920 téměř 220.000 lidí. *한국종교사*, Seoul (1963), str. 393 - 395

v křesťanství. Korejská církev se však proti jakýmkoli projevům odporu proti tehdejší politické situaci tvrdě ohrazovala a politické aktivistické skupiny, které později vznikaly, odmítala.

Nicméně v otázce podpory ženských práv byly korejské církve aktivní a plně tuto myšlenku podporovaly. Jednou z prvních událostí, které můžeme označit za průlom v domáhání se rovnocenných práv žen s muži, je případ žen, které pracovaly v církvi jako kazatelky a domáhaly se stejného platu, jaký měli muži.³⁹ Plat mužů kazatelů byl v té době v rozmezí od 78 wonů do 100 wonů, zatímco plat žen byl kolem 20 wonů. Počátkem této kampaně domáhání se rovnocenných práv pod vedením korejských církvi pokračovaly a staly se seriózním tématem hlavně v období let 1920 - 1930. O těchto aktivitách informoval i deník *Tong-a ilbo* (동아일보, 東亞日報)⁴⁰ 13. září 1933:

Domáhání se spoluúčasti žen v kostele na stejné rovině s muži se stalo hlavním tématem 22. Hlavního národního presbyteriánského setkání, který se nyní koná v Sunčchönu (순천, 順天市). Podle našeho zpravodaje, který se účastnil zasedání v kostele Hannam (한남교회, 漢南堂), složení kostela volilo proti přidělování pozic a titulu „staršího“ pro ženy. 150 žen, které byly přítomny, hlasovalo pro tento návrh, avšak neúspěšně. Důvodem odmítnutí tohoto kroku je údajná nepřipravenost pro takovéto praktiky.

I přes odmítnutí tohoto návrhu začaly aktivity pro podporu rovnoprávnosti žen získávat větší podporu a snahy věřících žen nepolevovaly. S odkazem na *Tong-a ilbo* 7. června 1934 Čchö Jöng-hje (최영혜) a dalších 539 členek presbyteriánské církve v okolí Hannam prezentovalo znovu své návrhy, a přestože neuspěly⁴¹, získaly podporu reverenda Kim Čchun-bä (김춘배), kterou vyjádřil v církevním zpravodaji *Kidok sinbo* (기독신보, 基督申報):

---

³⁹ Incident zaznamenán deníkem 매일신보 r. 1922. Yung-Chung Kim. *Women of Korea- A History from Ancient Times to 1945*, (Ewha Womans University Press, 1976), str. 208

⁴⁰ Deník *Tong-a-ilbo* 동아일보, 東亞日報 (East Asia Daily) založen r. 1920, s mottem „Pro lid, demokracii a kulturu,“ je dodnes vedoucím deníkem v Koreji. Vytvořením sekce pro ženy, se tyto noviny staly jedním z médií, které aktivně a pravidelně podporovalo ženskou nezávislost. Články otištěné v této sekci měly za hlavní cíl podpořit ženskou účast ve veřejném dění a vybudování rovnoprávnosti žen, jak např. články: „Nové ženy a vzdělávání,“ „Žena a nukleární rodina,“ a „Žena a kariéra.“ V roce 1933 *Tong-a-ilbo* vytvořilo jeden z prvních časopisů pro ženy „Nová žena (신여자)“, který byl psán jen v *hangŭlu*, aby byl dostupný co nejširší skupině žen. Tento časopis pořádal také mnoho společenských akcí pro ženy jako např. lekce vaření či sportovní utkání. Viz. <http://ko.wikipedia.org/wiki/동아일보>

⁴¹ <https://www.pckworld.com/news/articleView.html?idxno=166>

Zakazovat ženám svobodu projevu a vzdělávání je pouze konsenzus, na který jsme si všichni zvykli. Ne věci, kterou bychom nemohli změnit⁴².

Nejenže se zastal práva žen na úřad v církvi, ale zároveň určil biblické učení jako hlavní autoritu v této záležitosti. Tímto tvrzením však rozpoutal vlnu odporu mezi ostatními kazateli, kteří jeho názor jednoznačně odsoudili.

Nejhlasitějším odpůrcem byl profesor teologického semináře v Pchjōngjangu, Pak Hjōng-jong (박형용), který s odkazem na Bibli napsal:

... důraz na neúčast žen v církevních úřadech není jen starým zvykem církve, nýbrž věčnou pravdou, kterou jasně dokazuje 16. verš knihy Genesis, 3. kapitola, ve které se praví: „...budeš dychtit po svém muži, ale on nad tebou bude vládnout.“ Takto bylo ženám Bibli dáno podrobení se mužům. Je tak jasně dáno, že ženy se nemohou aktivně účastnit církevních úřadů.⁴³

Tento vztah žen k církvi byl prvním impulsem ke zlepšení postavení žen ve společnosti a postupně se spojil s otázkou ženských práv. Ženy, které byly aktivní v tomto směru, pak přirozeně převedly svou aktivitu směrem k hnutím, které pojaly emancipaci žen v korejské společnosti jako svůj hlavní cíl.

3.4 Změny ženské role v důsledku přijetí křesťanství

Nové politické a sociální změny umožnily vznik nových trendů, které byly inspirovány zahraničními zkušenostmi. Křesťanství bylo jedním z těchto směrů, které se staly hlavními činiteli sociálních změn. Rozšíření křesťanství v korejské společnosti přineslo změny přístupu k ženské otázce a vztahů mezi mužem a ženou.

Tradiční patriarchální náhled na rodinu stavěl muže do hlavní pozice jak v rodině, tak ve společnosti, což vedlo k dvojitému pojmání pohlaví a tato dualita byla striktní puritánskou etikou protestantské církve odmítána. Již od svého prvotní působení se tak církev proti tomuto jednání stavěla a misionáři se snažili toto pojetí změnit, zejména naléháním na mužské členy církve.

Důrazem církve na změny ve vztahu přístupu narovnání vztahů mezi mužem a ženou došlo ke zlepšení ruku v ruce s prosazováním zlepšení ženské role ve společnosti,

---

⁴² Yung-Chung Kim, *Women of Korea- A History from Ancient Times to 1945* (Ewha Womans University Press, 1976), str. 209

⁴³ Yung-Chung Kim, *Women of Korea- A History from Ancient Times to 1945* (Ewha Womans University Press, 1976), str. 211

a to především v rodině. Díky snahám církve myšlenka rovnoprávného postavení mezi manželi byla věřícími aktivně přijímána a praktikována. Touto změnou se tak podařilo vytvořit podhoubí pro změny, které teprve nadcházely.

Protestantská církev tak byla jedním z hlavních hybatelů a obhajovala nové uspořádání moderní společnosti, kde by ženy měly plná občanská práva a to navzdory tomu, že Americké misionářky věřily, že ženina nejdůležitější a nejhlavnější role je doma.⁴⁴

---

⁴⁴ Jeannette C. Hulbert. *Ewha College: 1910-1938. Fifty years of light*, (Y. M. C. A. Press, Seoul, Korea, 1938), str.21-22 <http://raskb.com/udenlibrary/disk1/84.pdf>

4 Počátky vzdělávání pro ženy v Koreji

V období dynastie I jen velmi omezená skupina korejského obyvatelstva měla přístup k formálnímu vzdělání. Privilegium navštěvovat *sōwōn*⁴⁵ (서원, 書院) nebo soukromé školy měli jen muži z elitní skupiny obyvatelstva (*jangban*, 양반, 兩班). Každý region měl krajskou školu, *hjangjo* (향교, 鄕校) a skoro každé město mělo soukromé vesnické školy, *sōdang* (서당). Ti, kteří úspěšně absolvovali *hjangjo*, mohli být přijati do národní konfuciánské akademie v Soulu, Sōnggjungwan (성균관, 成均館), která představovala nejvyšší vzdělávací instituci v Koreji. V obsahu vzdělávání převažovaly čínské klasické knihy. Primárním cílem vesnických škol bylo připravit žáky na státní zkoušky, *kwagō* (과거, 過去). Mezi jangbanskou elitou vzdělání v konfuciánském vidění světa představovalo především budování charakteru a společenského jednání, než vědecké poznávání.

Reverend George Gilmore (1868 - 1923) poznamenává, že pro většinu korejských žen v období Čosōn představoval pojem vzdělání, neformální znalost základních pojmů pro vedení domácnosti:

*Nemají žádný podíl na vzdělávacím systému. Ačkoli neustále slýcháme o korejských vzdělaných ženách v příbězích a literatuře, je naprosto zřejmé, že se jedná jen o světlé výjimky připomínající zázrak.*⁴⁶

Což nebyla tak úplně pravda, protože konfucianismus na výchovu dívek pamatoval a za tímto účelem bylo vydáno několik příruček pro ženy, z nichž největší význam měly spisy *Nāhun* (내훈, 內訓), které podle čínského vzoru sepsala matka krále Sōngdžonga (성종, 成宗) královna Sohje (소혜왕후, 昭惠王后 韓氏) z rodu Han (1437 - 1504) a byly poprvé vydány v roce 1457 v korejštině. Jednalo se především o příběhy příkladných žen a korejským ženám z vyšších vrstev sloužily jako vzory hodné následování.⁴⁷

---

⁴⁵ Sōwōny (서원) byly soukromé konfuciánské akademie za dynastie I, které byly založeny členy vládnoucí vrstvy a jejich účelem bylo vzdělávat třídu jangbanů nebo aristokratické mládeže. Před otevřením Koreje jich bylo na korejském území přes 600.

⁴⁶ George Gilmore. *Korea from Its Capital*, (Philadelphia: Presbyterian Board of Publication and Sunday-School Work, 1892), str. 149

⁴⁷ Miriam Löwensteinová „Korejský konfuciánský synkretismus,“ Blanka Knotková-Čapková a kol.: *Obrazy ženství v náboženských kulturách*, (Paseka, 2008), str. 269

Lulu Freyová (1868 - 1921), misionářská učitelka, naznačila, že korejská společnost utlačovala ženy záměrně, protože se obávala jejich schopností:

*Již dříve jsem se přesvědčila o skutečnosti, že myšlení korejské ženy je aktivnější a rychlejší než myšlení korejského muže, a její schopnost plánovat je daleko rozmanitější. Domnívám se tedy, že zvyk utlačovat ženy, vznikl především proto, aby nepřevyšovaly svými schopnostmi muže. Z toho důvodu jim mimo jiné bylo odepřeno studium. Tudiž se ženy této země staly zběhlejšími v manuálních pracích, ale uzavřeny ve zdech svého domova se staly netečné, jednotvárné a bezduché.*⁴⁸

Neokonfuciánské heslo „vzdělávat muže, ignorovat ženy“ (남학 여맹, 男學女盲), které hrálo hlavní roli za dynastie I, vskutku učilo pohrdat ženou. Jak například poznamenal ve svých spisech učenec hnutí *sirhak*⁴⁹ (실학, 實學) a pokrokový intelektuál té doby I Ik (이익, 李瀾)⁵⁰: *Čtení a vzdělávání je určeno pro muže. Ženě stačí, bude-li znát konfuciánské ctnosti. Pokud by znala více, přineslo by to její rodině jen hanbu.*⁵¹

Ženy z vyšších vrstev se učily číst a psát v korejské fonetické abecedě (한글, *hangŭl*), které se díky její jednoduchosti říkalo ženské psaní *amkchŭl*. Nicméně znalost *hangŭlu* neznamenal vzdělanost vzhledem k tomu, že „správná“ literatura byla zapsána klasickou čínštinou hanmun a *hangŭlem* byl psán nižší styl literatury. Opravdu vzdělané ženy tak v Koreji představovaly výjimku, jakou byla například Sin Saimdang (신사임당, 申師任堂, 1504 – 1551)⁵², matka jednoho z největších korejských myslitelů 16.století, učence I I.

Ženy ve staré Koreji neměly do klasického školského systému přístup a jediná možnost vzdělání se jim mohla dostat v domácím prostředí. Školy pro dívky jsou tak výdobytkem nové éry a od založení první školy pro dívky v Koreji uběhlo již 120 let.

---

⁴⁸ Lulu Frey. „*Higher Education for Korean Girls*,“ *The Korea Mission Field* 10, no. October 10, 1914, str. 307

⁴⁹ Hnutí *sirhak* (실학) vzniklo během 18. stol. a stavělo se poměrně umírněně proti rigidnímu tradičnímu pojetí vědy a naopak navrhovalo reformy zemědělství, zrušení sociálních bariér a otroctví a rozvoj obchodu a vědy.

⁵⁰ I Ik, 이익, (1681–1763) byl neokonfuciánský učenec, filozof, kritik.

⁵¹ I Ik, Yung-Chung Kim, *Women of Korea- A History from Ancient Times to 1945* (Ewha Womans University Press, 1976), str. 154

⁵² Sin Saimdang (신사임당 申師任堂, 1504 – 1551), básnířka, kaligrafka, malířka a matka konfuciánskému učence Julgoka I I. V období Čosŏn se stala příkladem konfuciánskému ideálu ženy a začalo se jí přezdívat „ctěná matka“ 어진 어머니.

4.1 Společensko-historické pozadí

Na vzniku moderního vzdělávání v Koreji měl bezpochyby nejvýznamnější vliv vzestup křesťanství a misionářská činnost. Zároveň ale vzniklo za působení několika dalších faktorů, mezi které patří vládní politika, nacionalistická hnutí a japonská koloniální vzdělávací politika. Tyto faktory také mají svůj významný podíl na vzniku nové éry vzdělávání pro ženy.

Po podepsání Kanhwaské smlouvy v roce 1876 bylo do Japonska vysláno několik tzv. pozorovatelských misí, které strávily v Japonsku několik měsíců pozorováním a výzkumem tamějšího moderního vzdělávání: univerzit, základních a středních škol, jazykových škol, škol pro dívky atd. Po roce 1881 bylo do Číny a Japonska vysláno několik skupin studentů, aby se vybraní mladí muži na univerzitách vzdělávali v moderních vědách a cizích jazycích.

Členové pozorovatelských misí byli nejvíce fascinováni množstvím vzdělávacích institucí, které umožňovaly vzdělání i pro dívky. Čím dál tím větší počet korejských vyslanců docházel k přesvědčení, že k vybudování moderního národa jsou potřeba nejen ekonomické reformy, ale zároveň pozvednutí sociální úlohy žen jak v rodině, tak ve společnosti, k čemuž je zapotřebí vytvořit vhodné podmínky, které by napomohly vzdělávání žen. Z jejich pohledu mohla vzdělaná žena předat své znalosti svým dětem, které by zajistily budoucím generacím silný morální a intelektuální základ.

Jedním z prvních takových byl I Su-džong (이수정, 李樹廷; 1842 - 1886)⁵³, který v roce 1882 vedl diplomatickou cestu do Japonska. I Su-džong za svého studijního pobytu kontaktoval amerického misionáře Henryho Loomise⁵⁴ s prosbou o vyslání křesťanských misionářek do Koreji, které jako jediné by mohly porozumět potřebám korejských žen a mohly by jim tak pomoci ve vzdělávání.

Další z cest vedla v r. 1884 do Spojených států pod vedením Min Jöng-ika (민영익, 閔泳翊; 1860 - 1914)⁵⁵, který byl zároveň jmenován ministrem školství. Min Jöng-ik se v San Franciscu setkal se zakladatelem a děkanem Goucherovy dívčí univerzity v Baltimoru⁵⁶ Johnem F. Goucherem. John F. Goucher kontaktoval svého

---

⁵³ [http://ko.wikipedia.org/wiki/이수정_\(1842년\)](http://ko.wikipedia.org/wiki/이수정_(1842년))

⁵⁴ Hamish Ion, *American Missionaries, Christian Oyatoi, and Japan, 1859-73*. (UBC Press, 2009), str. 6-10.

⁵⁵ <http://ko.wikipedia.org/wiki/민영익>

⁵⁶ Goucher Women's College in Baltimore, jedna z prvních dívčích univerzit v USA, založena r. 1885.

přítele, misionáře v Japonsku Roberta S. Maclaye, a požádal ho o zvážení misionářské práce za účelem vzdělávání, v Koreji. Maclay byl v roce 1884 v Koreji přijat králem Kodžongem a bylo mu dovoleno začít práci spojenou se školstvím a lékařskou praxí.

Během reforem *kabo* (갑오, 1894 - 96)⁵⁷ došlo k mnoha změnám v zavedeném společenském řádě a mnohé z nich se týkaly také školství. Vzdělávání bylo nově řízeno ministerstvem školství, které v roce 1896 zřídilo několik nových vzdělávacích institucí, jazykové a základní školy. Zároveň také zrušilo systém úřednických zkoušek, za účelem poskytnutí vzdělání pro všechny skupiny obyvatel. S přijetím nových struktur tak byly položeny základy moderního školského systému. Ke změnám v postavení žen však prakticky nedošlo.

Ženskému vzdělávání nebyla přikládána velká pozornost. Po legislativních úpravách a vzniku nových vzdělávacích institucí stále chyběly školy pro dívky a efekt reforem *kabo* na ženské vzdělávání byl tak limitovaný. Společenský zájem pro vzdělávání žen sice narůstal, ale tyto výzvy nebyly prakticky vyslyšeny.

Silnou podporu pro vzdělávání dívek a modernizaci korejské společnosti představoval Klub nezávislosti (동립협회, 獨立協會), který byl založen 7. dubna 1896 Sō Čä-pchilem⁵⁸ (서재필, 徐載弼) a podporován novinami *Tongnip sinmun* (독립신문, 獨立新聞)⁵⁹. *Tongnip sinmun* se věnoval nejen otázce zachování vlastního národa, ale i otázkou lidských práv a moderního vzdělávání. Především pak vzděláním pro ženy. Jednou z nejvýraznějších postav byl právě Sō Čä-pchil, jehož kritiky historické a současné role žen a urgencye pro změnu setrvávajícího stavu, vycházely pravidelně na stránkách *Tongnip sinmun*. Ženská otázka se také dostala do popředí a stala se jedním z hlavních programů liberálních reforem.

---

⁵⁷ Eckert Carter J., Lee Ki-Baik a kolektiv, *Dějiny Koreje* (NLN, 2001), str. 164

⁵⁸ Sō Čä-pchil (서재필; 徐載弼. 1866 - 1951), byl jedním z pokrokových intelektuálů, který se podílel na převratu roku kapsin. V roce 1884 byl vyhoštěn do Japonska, v Americe vystudoval medicínu a stal se americkým občanem a v roce 1896 se vrátil zpět do Koreje. Vipin Chandra, *Imperialism, Resistance, and Reform in Late Nineteenth-Century Korea: Enlightenment and the Independence Club*, (Institute of East Asian Studies, University of California, Berkeley, Center for Korean StudiesInstitu

⁵⁹ *Tongnip sinmun* (독립신문, 獨立新聞, The Independent) Byl prvním korejskými novinami v letech 1896 - 1899, které založil Sō Čä-pchil a byly vydávány dvoujazyčně, v korejštině a angličtině.

*Ženy nejsou podřazeny mužům. Muži jsou tak necivilizovaní, že s ženami zachází jako s nižšími lidskými bytostmi. Není právě diskriminace žen na základě jejich nižších fyzických možností znakem primitivnosti naší společnosti?*⁶⁰

V dalším čísle *Tongnip sinmun* apeluje na vládu a vyzývá ženy k akci.

*To, co Korea v této době potřebuje nejvíce, je vzdělání pro ženy a dívky. Ženy, které tvoří polovinu korejské populace, vždy byly v naší společnosti opomíjenými bytostmi... Jaká škoda je plýtvat lidskými zdroji, která naše země nabízí...*⁶¹

*Jestliže budou ženy vzdělávány stejně tak jako muži, bude jim umožněno plně rozvinout své schopnosti a uvědomí si svou rovnoprávnost. Žádáme proto, aby bylo vytvořeno vzdělávání pro ženy a dívky a mohly se tak stát příkladem pro ostatní.*⁶²

*I když vláda započala nové kroky pro vzdělávání dětí, dívky jsou stále opomíjeny. Jak může docházet k takovéto diskriminaci...? Je více než potřebné, aby byly zakládány školy pro dívky stejně tak jako pro chlapce, a to ve stejném nebo nejlépe ještě větším počtu...*⁶³

Dalšími z kritiků byli ti, kteří se zúčastnili zahraničních misí nebo studovali v zahraničí:

*Evropa je zakladatelem moderní civilizace... Zdrojem síly rozumu a lidského poznání. Žena byla symbolem civilizované společnosti. Užívala stejných práv jako muž a mohla studovat jakékoliv vědní obory. Sňatek nebyl znamením zotročení ženy, naopak byla uctívána, a to právě proto, že nebyla podřazena muži jak ve vzdělání, tak v dosažených úspěších.*⁶⁴

I když otázka vzdělání pro dívky získávala stále větší pozornost, bylo těžké nastavit model, podle kterého by mohly být dívky vzdělávány. Během osvěcenského období se hlavními patrony nových škol staly ženské organizace. Vize ohledně ženského vzdělávání se však značně lišily.

Konzervativní proud viděl přínos vzdělání pro ženy v budoucí nové roli jiné, lepší matky a manželky. Progresivní hnutí naopak viděla vzdělanou ženu jako plnohodnotnou „občanku“ zastávající veřejné funkce a jako novou vedoucí osobnost

---

⁶⁰ *Tongnip sinmun*, 21. duben 1896. Zpracované v bakalářské práci Blanky Kašparové, *Představa moderní Koreje v díle Sŏ Čä-pchila*, Univerzita Karlova v Praze, 2012.

⁶¹ *Tongnip sinmun*, 5. září 1896. Ibid.

⁶² *Tongnip sinmun*, 21. duben 1896. Ibid.

⁶³ *Tongnip sinmun*, 12. květen 1896. Ibid.

⁶⁴ *Tongnip sinmun*, 13. září 1896, Yung-Chung Kim, *Women of Korea- A History from Ancient Times to 1945* (Ewha Womans University Press, 1976), str. 215

korejského národa. Oba tyto proudy však podporovaly emancipaci žen vymezenou situací, kdy šlo o záchranu a obrodu národa, v rámci vzdělání a morálního sebeuvědomění, které bylo důležitou částí pro osvobození žen.

Jak již však bylo řečeno, v této době nebyl názor veřejnosti publikovaný médii dost silný na to, aby dokázal přimět tehdejší vládu k akci. Mimo jiné proto, že osvícenecké období a nové myšlenkové proudy byly tvrdě odmítány konfuciánskou vládní frakcí. Ministr školství Sin Ki-sŏn (신기선, 申箕善) se v této věci vyjádřil následovně:

Stříhat si vlasy a nosit západní styl oblečení pokládám za zdivočelost... Používání hangŭlu (한글) namísto čínských znaků je zcela nepřípustné... Takové počínání činí z lidí zvířata a naprosto ničí konfuciánskou společnost.⁶⁵

Rozporuplné reakce převládaly i ve většině společnosti, posílání dětí do nových škol lidé často odmítali s odůvodněním možného zkažení morálky a charakteru dětí.

„Dříve bylo absolvování školy pokládáno za jediný prostředek k tomu, aby mohl člověk vykonat státní zkoušky. Významu nového vzdělávacího systému tak rozuměli pouze křesťané.“⁶⁶

Již od samého počátku bylo moderní vzdělávání spjaté s politicko-společenskými okolnostmi. V této rozporuplné situaci, v jaké se Korea nacházela, začaly misionářky se zakládáním prvních škol pro dívky.

4.2 Vznik prvních škol pro dívky

Křesťanství mělo hlavní roli pro představení západní kultury Koreji. Zvyšování podvědomí o okolním světě probíhalo v rámci adaptace nových věřících. Zakládání prvních škol pro dívky je tak nutné chápat v tomto smyslu. Protestanští misionáři na rozdíl od katolických zvolili nepřímou cestu získání nových členů pro svou církev, a to učením lásky k Bohu skrze vzdělávání, lékařskou péči a zakládáním sirotčinců. V zakládání škol nebyly kladeny rozdíly a vzdělávací instituce byly zakládány jak pro chlapce, tak i pro dívky.⁶⁷

---

⁶⁵ Korea UNESCO, *Review of Educational Studies in Korea*, 1978, str. 74

⁶⁶ Ibid., str.74

⁶⁷ V letech 1886-1908 bylo misionáři založena 25 škol, z nichž polovina byla určena dívkám. Ewha Womans University Archives, *Ewha Old and New. 110 Years of History 1886-1996*. (Ewha Womans University Press, 2005), str.22

První škola pro dívky v Koreji byla založena v roce 1886 americkou misionářkou Mary F. Scrantonovou.⁶⁸

Mary F. Scrantonová krátce po svém příjezdu do Koreje v roce 1885 získala pro svůj plán ženského vzdělávání podporu královského rodiny. Jméno pro novou školu pro dívky, Ihwa (이화학당, 梨花學堂), vybrala královna Min podle hrušně, která rostla v blízkosti domu paní Scrantonové. Toto jméno však mělo hlubší symboliku, jelikož květy švestky byly symbolem vládnoucí dynastie I a také symbolem ženské cudnosti a oddanosti. V roce 1887 byla škola potvrzena i králem Kodžongem (고종, 高宗), který jméno školy vlastnoručně kaligraficky ztvárnil na dřevěnou desku.

Tato procedura byla běžná pro konfuciánské akademie, toto byl však první případ, kdy představitel královského rodu provedl takovýto akt pro školu západního typu a ještě navíc pro dívčí školu.

Již od svého založení se Ihwa potýkala s nedostatkem žáků, i když školné, ubytování, ošacení a strava byly poskytovány zdarma. Důvodů bylo hned několik. Jednak konfuciánská kultura nedovolovala posílat dívky mimo domov⁶⁹, nebylo-li to za účelem sňatku a dívky nebyly zvyklé postavit se proti těmto konvencím. Druhou roli sehrál fakt, že škola byla založena misionáři, navíc cizinci. Korejská společnost si v té době ještě velmi dobře pamatovala krvavé masakry křesťanů a spojení s misionáři se tak obávala. Věřilo se také, že misionáři unášejí děti do Spojených států, kde je zneužívají k čarodějnickým praktikám.

Mary F. Scrantonová později tuto situaci okomentovala:

Ti co přišli do Koreje v nedávné době, si jen stěžlí mohou představit rozdíl mezi dnešní korejskou společností a tou, kterou jsme poznali před deseti lety. Naše přítomnost byla velmi často odmítána a při návštěvách korejských domácností jsme se více než často setkávali se zavřenými dveřmi a strachem. Nezbyvalo nám nic jiného než si získat korejská srdce postupně, vytvořením důvěry a bouráním bariér.⁷⁰

Po roce marného snažení Scrantonová našla svou první žákyni, která patřila mezi královské konkubíny. Tato dívka si přála naučit se anglickému jazyku, aby mohla

---

⁶⁸ Mary F. Scrantonová přijela do Koreje v roce 1885 na pozvání Horace Newton Allena, aby pracovala v nově otevřené nemocnici.

⁶⁹ Ženám z vyšších tříd bylo umožněno noční vyjít z prostor domů ven a v této době, platil pro muže zákaz vycházení. Jak poznamenala Lousie Milnová: „Po zákazu vycházení nesměl žádný muž opustit svůj dům a korejské ženy mohly legálně vyjít ven.“ Louise Jordan Miln, *Quaint Korea, 1895, str. 94*

⁷⁰ Mary F. Scranton, „Women's Work in Korea,“ *Korean Repository* 3, no.1, Jan. 1896, str. 2-3

pracovat jako překladatelka pro královnu Min. I když její studium na Ihwě trvalo jen tři měsíce, Mary F. Scrantonové se postupně podařilo nacházet více dívek, které se chtěly vzdělávat. V roce 1886 začínala škola s jednou studentkou a v roce 1899 jich měla již 47 a o 10 let později 174.

Převážná většina studentek pocházela z nižších sociálních tříd, ale postupně přicházely dívky i ze středních a vyšších vrstev. Jednalo se především o manželky a dcery z kruhu osvícenců. Smíšením dívek z různého sociálního prostředí se podařilo nabourávat klasický třídní systém. Moderní výukové osnovy obsahovaly zejména zeměpis, historii západních zemí, matematiku a také velké množství křesťanské věrouky, jak lze předpokládat u misionářské školy. Je třeba zmínit, že v roce 1897 byla do základních učebních osnov přijata výuka hanmunu. Což je důležité hlavně proto, že nauka hanmunu byla vždy výsadou chlapců, a přijetím nových osnov se tak vzdělání pro dívky ocitalo alespoň v určitém směru na stejné úrovni s chlapci.

Iwha byla průkopníkem na mnoha úrovních, mimo jiné byla první školou v Koreji, která zavedla povinné uniformy, což byla bílá košile s modrou sukni.⁷¹ Školní uniformy byly v dalších letech přijaty i v dalších školách pro dívky, hlavním důvodem bylo nepochopení misionářek pro tehdejší korejskou módu, kdy korejské ženy nosily krátké blůzky, zpod kterých jim koukaly ven prsy. Další neřestí byl po r. 1900 korejskými dívkami tolik oblíbený make-up, který byl ve škole také zakázaný.

Hlavním principem Ihwa haktang podle Scrantonové neměla být přeměna korejských dívek na dívky západního stylu života a myšlení, ale učinit je hrdými občankami, které se budou v budoucnu podílet na rozvoji a modernizaci své země. Nehledě na to už jen zakládání škol pro dívky bylo v té době značně revoluční myšlenkou a misionáři tímto rušili základní tradiční společenské modely. Zakládáním škol pro dívky tak misionáři započali novou epochu přeměny korejské společnosti.

I když ale misionáři tvrdili, že nehodlají měnit korejské zvyky a tradice, vštěpováním křesťanských hodnot skrze vzdělávání dělali přesný opak. Nelze však soudit, že se vzdělání týkalo jen křesťanské nauky, nicméně ta byla jeho základem. Ve škole také probíhala nedělní výuka, kterou mohla navštěvovat i veřejnost. Misionářská činnost probíhala velmi úspěšně i uvnitř školy, podle záznamů byly pořádány křty třikrát ročně a dívky, z nichž mnoho z nich nemělo ani své korejské jméno, byly

---

⁷¹ R. 1863

pojmenovány západními jmény. Jak později tuto zkušenost popsala první korejská ředitelka dívčí vysoké školy Ihwa (이화여자대학교, 梨花女子大學校) Helen Kim (김활란, 金活蘭)⁷² ve své autobiografii⁷³, tato událost znamenala pro dívky spásu jak osobní tak společenskou.

Cílem misionářek, které začínaly na Ihwě, bylo oproštění Korejek od společenského útlaku a ignorace a křest byl aktem, který Korejky vnímaly jako symbol osvobození se od starých konvencí a vykročení do nového světa.

Díky vlivu misionářek samy Korejky, které studovaly na Ihwě, podnikaly o prázdninách cesty po Koreji a pořádaly základní lekce pro negramotné ženy na venkově a v regionech, které byly mimo dosah civilizace. Tyto cesty byly spojené i s propagací vlastenectví a staly se pro studentky z Ihwa tradicí. Později se také angažovaly v nejrůznějších národních hnutích za osvobození Koreje.

První nenábožensky založenou školou byla Sunsöng jöhakkjo (순성여학교, 順成女學校), která byla založena ženskou organizací Čchanjanghō (찬양회, 讚揚) v prosinci 1898. Hlavním cílem organizace, která měla kolem 400 členek, bylo založení a řízení školy pro dívky. V této organizaci převážně působily ženy z vyšších tříd a tohoto plánu se rozhodly docílit svépomocí, pomocí speciální sbírky.

Na prvním shromáždění, které se konalo 5. září 1898, bylo přijato první oficiální prohlášení této skupiny, které se považuje za první „deklaraci“ ženských práv v moderní historii Koreje. Týkalo se nejen potřeby vytvoření škol pro dívky, ale také dosažení stejných občanských práv pro muže a ženy.

Již předtím se sice objevovaly kritické názory na postavení ženy ve společnosti, ale tento akt byl prvním kolektivním prohlášením, kterým daly ženy najevo svůj nesouhlas s dosavadním stavem společnosti a zároveň uvědomění si nerovného sociálního postavení.

Po rusko-japonské válce (1904-1905) a podepsání mírové smlouvy se stala Korea protektorátem Japonska, které nad Koreou de facto převzalo absolutní kontrolu. Jedním z bodů asimilační kolonizační politiky Japonska byla reforma vzdělávání.

---

⁷² Helen Kim (Kim Hwal-lan; 김활란, 金活蘭 1899 - 1970), korejská politička, pedagožka, sociální aktivistka a feministka. Její literární jméno bylo U-wöl (우월; 又月).

<http://ko.wikipedia.org/wiki/김활란>

⁷³ Helen Kim, *A small life in that light*, 1965, str.56-58. *Grace Sufficient*, 1964, str. 29 - 30

Navzdory útlaku nebyla korejská společnost ochotna rezignovat a kolonizačním reformám se bránila různými formami. Co se týče školství, Korejci odmítali posílat své děti do státních škol a namísto toho vybírali pro své děti soukromé školy, které byly zřizovány misionáři nebo vlasteneckými organizacemi. Navzdory tomu počet státních škol po roce 1905 narůstal, v letech 1906-1909 bylo zřízeno ministerstvem školství přes 60 základních a 19 středních škol.

V tom samém období však bylo zaznamenáno přes 2 250 soukromých škol, jejichž zřizování bylo projevem vzdoru korejské společnosti vůči japonské protektorátní správě.

První státní školou pro dívky byla Hansöng jödža kodŭnghakkjo (한성여자고등학교, 漢城女子高等學校)⁷⁴ založena v roce 1908 a jejím patronkou byla královna Sundžöng (순정)⁷⁵, jejíž představa moderní vzdělané ženy spočívala ve vidině dobré manželky a vzorné matky, která může být příkladem pro své děti.⁷⁶

Iwha a Hansöng se lišily jednak tím, že první byla škola misionářská, to znamená, že kromě běžného rozvrhu se dívky věnovaly studiu Bible a jiným náboženským aktivitám. Studijní plán na Hansöng se týkal hlavně základních předmětů a její kurzy byly vyučovány v japonštině, oproti Ihwě, kde působilo hodně amerických učitelů a misionářů a kde se vyučovalo v angličtině.

Porovnáním těchto dvou škol lze shrnout základní rozdíl mezi státními a soukromými misionáři založenými školami i po anexi v roce 1910, na státních se vyučovalo v japonštině a na soukromých mimo hodin korejštiny a čínštiny se vyučovalo hlavně v angličtině. Státní školy navíc propagovaly asimilační japonskou politiku.

Veřejný zájem o vzdělávání pro dívky sice uvadal, nicméně několika úspěšným studentkám, které zakončily své studium na Iwha haktang, se podařilo dostat na zahraniční univerzity, především do USA. První takovou studentkou byla Esther Pak, který byla první Korejkou, která studovala moderní medicínu v zahraničí.

---

⁷⁴ Nicméně v Koreji neexistovala žádná základní škola pro dívky, proto se škola potýkala s nedostatkem žákyň. Tento problém byl vyřešen dodatečně, rozdělením tříd na základních školách pro chlapce a pro dívky.

⁷⁵ Královna Sundžöng 순정 byla manželkou posledního krále dynastie I. Sundžonga, 순종.

⁷⁶ Po anexi Koreje Japonskem dostala škola jméno 경기고등학교, 京畿高等學校.

Esther Pak (vl. jménem Kim Čchöm-dong, 김침동)

Esther Pak se narodila v roce 1876 v rodině jedněch z prvních protestantských konvertitů v Koreji. Díky vzájemnému propojení křesťanské nauky a osvíceneckého hnutí se její rodiče rozhodli učinit v té době extravagantní a nepochopitelné rozhodnutí. Poslali svou dceru do nově vybudované Iwha haktang a Esther byla jednou z prvních dívek, které zde získaly vzdělání. Esther byla úspěšnou studentkou, která projevovala velký zájem o moderní vědy. Již během školních let pracovala jako tlumočnice pro W. B. Scrantona a R. S. Hallovo, kteří sdíleli stejný sen o umožnění zdravotnické péče všem korejským ženám. Kvůli konfuciánské tradici nemohlo být ani pomýšleno na to, aby žena navštěvovala lékaře-muže, natož gynekologa. Jedinou cestou, jak umožnit korejským ženám moderní lékařskou péči, tak bylo otevření praxe lékařkami a to nejlépe korejskými. V roce 1894 se R. S. Hall a její manžel přestěhovali ze Soulu do Pchjongjangu, kde otevřeli první moderní nemocnici ve městě, jim pomáhala jako tlumočnice, asistentka a také jako výpomocná sestřička. R. S. Hallová rozpoznala v Esther Kim potenciální talent a zařídila pro ni stipendium na univerzitě v USA. I když Esther Kim pocházela v té době z pokrokově smýšlející rodiny, představa cesty neprovdané dcery, do zahraničí nepřicházela v úvahu. Ještě před cestou se za pomoci R. S. Hallovou seznámila s o 17 let starším Pak Ju-sou (박유사), kterého si vzala v květnu 1893. Tato svatba je považována za první církevní svatbu západního stylu v Koreji.⁷⁷ Brzy po svatbě odjela Esther Pak i s manželem do Spojených států, kde nejdříve studovala na Newyorské veřejné škole, a poté nastoupila na univerzitu v Baltimoru, kterou úspěšně absolvovala v roce 1900. Stala se tak první Korejkou, která vystudovala lékařství. Esther Kim odmítla zůstat a pracovat v USA a rozhodla se vrátit zpět do Koreje, kde chtěla poskytnout korejským ženám tu nejlepší možnou lékařskou péči a zároveň se angažovala v hnutí za práva žen. Cestovala po celé Koreji, aby zprostředkovávala lékařskou péči a učila základní hygienické návyky, prevenci před nákazami, po r. 1902 nejvíce rozšířenou cholerou. Esther Pak však nebyla jen lékařkou, ale také překladatelkou velkého množství západní literatury do korejštiny a současně byla inspirací pro korejské dívky, které podporovala ve studiu a dodávala jim odvalu. Inspirací se stala i pro své dvě sestry. Starší sestra, Maria Sin, se stala první učitelkou na Čchöngsin High School (청신여학원), založenou presbyteriánskou církví. Mladší

---

⁷⁷ Přijala jméno svého manžela, Pak, jako mnoho žen v této době, aby napodobily západní styl.

*sestra, Kim Pă-se (김매씨, Beth Kim), jako první absolvovala vzdělání pro zdravotní sestry. Tyto tři sestry se staly průkopnicemi prvních profesí pro ženy: lékařky, zdravotní sestry a učitelky.*⁷⁸

Zatímco některé dívky odjely studovat vysoké školy do zahraničí, ostatním byla poskytnuta příležitost vyššího vzdělání v Koreji roku 1910, kdy byla na Ihwě oficiálně otevřena první fakulta. Tato fakulta byla vytvořena po mnohaletém snažení nové ředitelky školy, Lulu E. Freyové. Většina odborné veřejnosti se domnívala, že na vytvoření vyššího vzdělávání dívek je ještě příliš brzy. Vzhledem k tomu, že většině dívek se žádného vzdělání nedostávalo, vynaložení značného množství financí a lidských zdrojů pro takový projekt bylo považováno za zbytečné.

V roce 1915 byly ve vysokoškolském programu na Iwhě jen čtyři studentky v různých ročnících. Lulu Freyová však věřila, že budoucí korejské vůdčí osobnosti budou potřeba ve všech odvětvích a potřebného vzdělání by se jim proto mělo dostat v Koreji. Oproti jiným misionářům a křesťanským aktivistům Lulu Freyová věřila, že budoucnost moderní vzdělané ženy nespočívá v domácích pracích a v péči o manžela a děti, naopak tvrdila, že budoucností moderního korejského národa jsou ženy a jejich podíl na budování moderního státu by měl být stejný, jako podíl mužů a měly by jim proto být umožněny stejné podmínky jako pro muže.

*Jestliže osud národa spočívá na ženské populaci, je třeba vynaložit všechny prostředky, které máme, abychom jim mohly dát šanci na vyšší vzdělání.*⁷⁹

Sen Lulu Freyové inspiroval další americké ženy, které přijely do Koreje jako dobrovolnice a začaly vyučovat na Iwha. S přílivem nových učitelů a vytvářením nových studijních oborů započala úspěšná éra Iwha haktang.

Na jaře 1914 proběhla na Iwha první promoce, kterou Helen Kim popisuje jako neuvěřitelný a nezapomenutelný moment, který byl důležitým krokem pro korejský národ vstříc naději plným zítřkům:

Seděla jsem mezi ostatními studentkami z Iwhy a bez dechu jsem sledovala, jak první tři ženy kráčeji uličkou, aby převzaly své promoční diplomy... Všechny jsme byly tak hrdé a plny očekávání jejich budoucího úspěchu. Byla to událost, která se v Koreji

---

⁷⁸ Andrei Lankov, *The Dawn of Modern Korea: The Transformation in Life and Cityscape*. 2010, str. 83-86

⁷⁹ *The Korean Mission Field*, vol. X. no. 10 (October 1914), str. 307

nikdy neodehrála. Pro dívky byla možnost studia na vysoké škole a následný vstup do profesionálního života odedávna naprosto nepředstavitelnou věcí. Spokračováním obřadu jsem cítila čím dál tím větší rozechvělost a jen těžko jsem potlačovala slzy. Rozhlédla jsem se kolem a viděla jsem, že i ostatní pláčí, dokonce i přítomní muži nedokázali ovládnout své emoce. Byly to slzy štěstí ze zaslouženého úspěchu těchto dívek, které byly tak dlouho přehlíženy a odmítány...⁸⁰

Největším mezníkem japonských vzdělávacích reforem bylo vzdělávací nařízení, přijaté generálním guvernérem Koreje Teraučim v roce 1911.⁸¹ Cílem výnosu bylo vědomé podřízení Korejců japonskému císaři a šíření japonského jazyka. Navíc zahrnovalo odborné vzdělání pro nižší třídy tak, aby byla navýšena produkce potravin a také, aby byly dlouhodobě vychovávány kádry, které budou platné pro další expanzi Japonska do Mandžuska, Číny a jihovýchodní Asie.

Mimoto byl tímto nařízením ustanoven dvojitý systém vzdělávání, který Korejce, znevýhodňoval, pokud chtěli dosáhnout vyššího vzdělání v Koreji. To bylo v mnoha případech jen pro privilegovanou část japonského obyvatelstva v Koreji. Dále se v roce 1915 všechny soukromé školy, mimo těch misionářských, dostaly pod kontrolu generálního guvernéřství. Omezením soukromých škol tak mohla japonská vláda držet na uzdě narůstající vlastenecká hnutí.⁸²

Druhým významným legislativním nařízením se stalo nařízení roku 1922. Po hnutí 1. března, 1919 byla japonská vláda nucena přehodnotit svou koloniální politiku v Koreji. V roce 1922 přijala nové vzdělávací reformy, které měly zrušit předchozí dvojitý standard vzdělávání pro Korejce a Japonce, jak v Koreji, tak v Japonsku.

Nicméně vzdělání pro Korejce bylo stále omezeno. Nehledě na to, že ženská populace byla jen o něco málo nižší než ta mužská, méně než 10 000 dívek navštěvovalo střední školy v roce 1939. Základní školy na tom byly ještě hůře, počet dívek navštěvující základní školy byl třikrát menší než počet chlapců. V rámci asimilační politiky se státní základní školy pro dívky zaměřovaly na výchovu dívek v dobré matky a manželky podle japonského vzoru. Střední školy měly hlavní cíl ve výuce japonského jazyka a kultivaci korejských dívek podle japonské genderové politiky.

---

⁸⁰ Helen Kim, *Grace Sufficient*, (Upper Room, 1964), str. 31

⁸¹ Yung-Chung Kim, *Women of Korea- A History from Ancient Times to 1945*, (Ewha Womans University Press, 1976), str. 233.

⁸² V roce 1910 existovalo 1973 soukromých škol, v roce 1919 jen 690.

Vyšší vzdělání bylo poskytováno jen soukromými institucemi. První, japonskou vládou zřízená instituce vyššího školství pro dívky, vznikla až v roce 1935, a to Sungmjöng (숙명여자대학교, 淑明女子大學校). I ta však byla z valné většiny přístupna jen japonským studentkám. Korejské zájemkyně musely projít značným množstvím vstupních testů a kurzů, než se mohly stát řádnými studentkami. Po absolvování této školy získaly certifikát učitelské osvědčení nebo osvědčení učitelské asistentky.⁸³

Jak již bylo řečeno výše, první soukromou vyšší vzdělávací institucí pro dívky byla Ihwa jödža kodünghakkjo. Vysokoškolský status byl Ihwě oficiálně udělen roku 1925 a Ihwa jödža kodünghakkjo tak změnila svůj název na Iwha jödža tähakkjo. Tímto se stala Iwha první vysokou školou pro dívky. Její první ředitelkou byla Alice Appenzellerová, která vytvořila dvě hlavní studijní oddělení, a to svobodných umění a hudby. Obsahem svobodných umění bylo studium Bible, etiky, korejského jazyka a literatury, anglického jazyka a literatury atd.⁸⁴ Výuka probíhala v angličtině, korejštině a japonštině rodilými mluvčími. V roce 1936 navštěvovalo školu 236 studentek a po absolvování školy jim byl udělen certifikát pro výuku na středních soukromých školách pro dívky.

S vypuknutím čínsko-japonské války roku 1937 došlo k dalším legislativním změnám, které měly za cíl probudit v korejském obyvatelstvu militantního ducha a připravit je tak na nadcházející účast ve válce.

Tyto změny se záhy projeví i ve školství, kde došlo ke sloučení škol pro Korejce a Japonce pod heslem „Japonci a Korejci jsou jedno tělo a duše“⁸⁵ s cílem potřit rozdíly mezi oběma národy a motivovat tak Korejce k účasti a spolupráci ve válce. Již od roku 1911 byla oficiálním jazykem vyhlášena japonština, na školách se však korejština stále vyučovala. Nyní se korejština stala nepovinným předmětem a v realitě byla její výuka prakticky zakázána. Jedním z dalších kroků bylo šíření státního šintoismu, stavěním šintoistických svatyní ve městech a vytvořením prohlášení „Závazky imperiálních poddaných“, generálem Minamotem, roku 1937. Toto

⁸³ Jedním z dalších faktorů diskriminační politiky byly platy učitelů. Vysoké rozdíly byly jak mezi platy korejských a japonských učitelů, tak mezi platy žen a mužů. Pro srovnání v roce 1938 byl plat korejského učitele 56 jenů a japonského 99 jenů. Japonské učitelky pobíraly plat 81 jenů, zatímco korejské učitelky pouhých 47 jenů. - Lee Kyu-hwan, „*A study of Women's Education under Japanese Occupation.*“ *Journal of Korean Cultural Research Institute*, (Ewha Womans University, vol.3, 1962), str.145

⁸⁴ Kreativní psaní, divadlo, historie, právo, ekonomie, geologie, astronomie, psychologie, matematika, biologie, sociologie, klasický a moderní japonský jazyk.

⁸⁵ „Naisen-ittai“

prohlášení mělo dvě verze, jednu pro dospělé a jednu pro studenty. Jeho recitace se stala povinnou zejména na veřejných akcích ať už politických, náboženských či společenských.

Nejmarkantnějším krokem, který japonská okupační vláda v tomto období učinila, bylo nařízení z roku 1938, které Korejcům nařizovalo změnit si korejská jména na japonská.

V tomto období byla většina soukromých škol uzavřena nebo sloučena s japonskými a většina korejských učitelů a učitelek byla propuštěna kvůli obavám japonské vlády z šíření nacionalistických myšlenek a formování protijaponských organizací. Mezi uzavřenými školami byly i ty nedávno vzniklé pro dívky, jako např. Sungsil čönmunhakkjo (승실전문학교), Sungüi jodžačunghakkjo (승의여자중학교) a Kijön hakkjo (기연학교).

S vypuknutím války v Pacifiku se situace v Koreji rapidně zhoršila, vzdělávání bylo omezeno na nejnútnější a zcela japanizováno. Většina škol byla uzavřena nebo přeměněna na centra pro vojenský výcvik a studenti byli nuceni k odchodu na frontu nebo k práci v továrnách pod heslem: „práce je učení, učení je trénink.“⁸⁶ Pro nejrůznější mobilizace byly povolávány i studentky pod heslem „dnešní práce je lepší než zítřejší promoce.“ Mobilizaci se dívky mohly vyhnout sňatkem, a v tomto období poprvé od r. 1900 dochází k nárůstu počtu brzkých sňatků.

I obě vysoké školy, Ihwa a Sungmjöng, stihl podobný osud, byly proměněny na výcviková centra pro ženy.

Vzdělávání pro ženy se ve válečném období stalo potřebné jen proto, že bylo nutné doplnit administrativní síly za muže, kteří odešli bojovat na frontu.

I když počátky moderního vzdělávání v Koreji pro dívky doprovází mnoho sporných momentů, co se týče japonské politiky nebo vlivu křesťanských misionářů, nelze popřít, že právě moderní vzdělávání bylo jedním z hlavních impulsů pro vytvoření reaktivního prostředí. V porovnání se situací za dynastie I došlo k radikálním a razantním změnám, co se týká vnímání ženské role ve společnosti. Ženy se díky

---

⁸⁶ Generální guvernér Koiso (小磯 國昭): „Gakudo dóin taisei seibi ni kansuru kunrei “ (*Ordinance concerning the mobilization of students*), 1944

vzdělání mohly stát společensky aktivními a staly se konečně ony samy iniciátorkami hnutí za rovná práva pro ženy.

5 Změna v právním postavení žen během koloniálního období

V průběhu koloniálního období v Koreji se změnilo právo tak, aby odpovídalo japonskému. V tomto směru došlo i ke změnám rodinného práva. Reformy, které byly přijaty v letech 1912 – 1939, tak postupně zlepšovaly občanská práva korejských žen.

Jednou z nejvýznamnějších úprav, která zavedla právní precedens, bylo nařízení z r. 1921.⁸⁷ Tato vyhláška je považována za jednu z těch důležitých, které posunuly právní postavení žen o krok dál. Tímto způsobem tak také došlo k vytvoření právního modelu, založeného na japonském rodinném a dědickém právu.

K asi nejviditelnějším změnám došlo v zákoně o manželství, kde podle nařízení z roku 1922:

- byla stanovena věková hranice pro vstup do manželství pro dívku na 15 a pro chlapce na 17 let,
- zakázáno mnohoženství a konkubinát, zvyk brát si druhou ženu byl označen za nemravný již na počátku koloniální éry, nicméně až v r. 1922 byla tato tradice zrušena zákonem,
- zákaz sňatků mezi lidmi stejného příjmení, rozvod na základě dohody ad. byl sice možný jen po souhlasu obou manželů, ale stále byl nutný souhlas jejich rodičů. Po rozvodu bylo zrušeno společně nabyté vlastnictví a oba partneři získali zpět status, který měli před vstupem do manželství,
- od roku 1912⁸⁸ bylo nově uzákoněn soudního rozvod, který ženám poskytl lepší právní postavení. Legálních důvodů ke zrušení manželství bylo hned několik, např. cizoložství. Usvědčila-li žena svého muže z nevěry, mohla požádat o rozvod. Muž poté mohl za nevěru strávit ve vězení až dva roky, avšak pouze tehdy měl-li poměr s vdanou ženou. Oproti tomu žena mohla být obviněna z nevěry, ať už měla poměr s ženatým nebo svobodným mužem. Dále k rozvodu mohlo dojít, byl-li jeden

---

⁸⁷ Yung-Chung Kim, *Women of Korea- A History from Ancient Times to 1945* – „조례 제 14 호, 1921 년 11 월 14 일,“(Ewha Womans University Press, 1976), str. 268.

⁸⁸ Yung-Chung Kim, *Women of Korea- A History from Ancient Times to 1945* - „조선 민법 7 번, 1912 년 4 월 1 일,“(Ewha Womans University Press, 1976), str. 268.

z manželů uvězněn na více než tři roky, smrtelně nemocen nebo se stal pohřešovaným po dobu delší než tři roky.⁸⁹

S ohledem na změny v právním postavení žen z roku 1922 tedy můžeme říci, že došlo k jeho výraznému zlepšení. Monogamie byla nově stanovena zákonem, ženy mohly samy požádat o rozvod a byla zakázána druhá manželství, stejně tak byl zrušen konkubinát.

Dalším z nově přijatých zákonů byl zákon o rodičovské povinnosti, který nařizoval matkám, které se chtěly stát právními zástupci svých dětí, získat souhlas k tomuto kroku od rodinné rady. Toto nařízení paradoxně omezovalo rodičovskou úlohu matky a posunulo ji tak o krok zpět. Změny proběhly i v adopčním zákoně. Podle občanského zákoníku z r. 1939 mohli Korejci nyní adoptovat svého zetě jako nástupce rodu. Tento zákon byl přijat podle japonského vzoru.

I když došlo k určitým právním změnám, k těm nejzásadnějším mělo dojít teprve později. Pokračování v konzervativním trendu právního postavení žen ještě více umocňovalo rozpor s novou společností, ve které se ženy postupně stávaly součástí státní ekonomiky.

---

⁸⁹ Body z tohoto zákoníku převzal i zákoník Korejské republiky a některé z nich platí dodnes.

6 Formování ideálu: „moudrá matka, dobrá manželka“

Jedním z nejvýznamnějších konceptů zaměřeným na roli ženy v moderní korejské společnosti byla konstrukce „moudrá matka, dobrá manželka“ (*hjõnmo jangčchõ*), jejíž počátky se datují otevřením se Koreje světu a jejíž principy v podstatě působí na korejskou společnost dodnes.

V této kapitole bych se chtěla zaměřit na postupný vznik tohoto ideálu a na proměnu korejských tradičních konfuciánských norem ohledně postavení ženy v období Čosõn, *pudõk* (ženská ctnost), v novou moderní koncepci ženství, která vznikla v důsledku působení tří zásadních vlivů, a to působením amerických protestantských misionářek, japonské státní ideologie *rjõsai kenbo*⁹⁰ (dobrá manželka, moudrá žena) a korejských reformátorů a intelektuálů.

Tyto tři vlivy působily na korejskou společnost současně a s různou intenzitou s paradoxně shodným prototypem ideálu o moderní ženě, jejíž hlavní úloha měla být v domácím prostředí. Nicméně všechny tyto tři skupiny propagovaly nový ideál ženy s jinými cíli.

Dále bych chtěla zmínit důsledky, které koncept *hjõnmo jangčchõ* měl ve společenském systému, a také popsat, jak tento nový ideál ženství sice ženu osvobozoval z jejího původního nerovného postavení, nicméně byl stále opresivní ve smyslu pokračování hierarchického genderového systému z let minulých.

6.1 Vývoj nového ideálu ženy v moderní době

Během bouřlivých změn koncem 19. století dochází v Koreji k otřesům tradičního politického a ekonomického systému a také k narušení konfuciánských morálních a kulturních hodnot. A právě v tomto zmatečném období se „žena“ stala metonymií pro posouzení civilizační vyspělosti, jež daná země dosáhla.

Vzhledem k cestám korejských intelektuálů do zahraničí měli Korejci jedinečnou příležitost porovnat životní podmínky korejských obyvatel s podmínkami ve vyspělých zemích. Mezi intelektuály, kteří měli největší vliv v nových korejských

---

⁹⁰ Rjõsai kenbo (良妻賢母), Více v: Making Village Women into "Good Wives and Wise Mothers" in Prewar Japan, *Journal of Family History March 1983 vol. 8 no. 1*, str. 70-84. (<http://jfh.sagepub.com/content/8/1/70.abstract>)

médiích a kteří podnikli cestu do západních zemích, patřil např. Ju Kil-čun (유길준, 俞吉濬), Sō Čä-pchil nebo Jun Čchi-ho (윤치호, 尹致昊).

Jedním z těch, kteří zapsali své poznatky o západních zemích a jejich kulturách, byl Ju Kil-čun, který ve své knize, *Cesta na Západ (Sōju kjönmun, 서유견문, 西遊見聞*; 1895) mimo jiné poznamenává, že základním znakem vyspělé civilizace se zdá být hodnotné vzdělání pro ženy. Dále píše, že lidé na Západě jednají se svými ženami slušněji, protože o ženě je smýšleno jako o dárkyni života, a je-li slabá nebo je-li upozaďována, nemůže pak naplňovat svou hlavní úlohu.⁹¹ Podotýká také, že vzhledem k tomu, že jsou děti základem každé země, je nutné, aby je vychovávaly matky, které budou příčně vzdělané a dobře informované.⁹²

Korejští intelektuálové, nacionalisté a reformátoři byli jedni z těch, kteří nejvíce působili na veřejné mínění a to především prostřednictvím nově vznikajících novin. Hlavně po roce 1890 se rozšířil počet kritik týkajících se tradičního postavení ženy a muže, a také apely na potřebné vzdělávání pro ženy, které by vedlo k lepší kvalitě rodiny a tak i státu.⁹³ Mezi deníky, které se podílely na celospolečenských diskuzích, patří *Tongnip sinmun, Čeguk sinmun (제국신문, 帝國新聞)*⁹⁴. Patří sem také časopisy pro ženy *Kadžöng čapči (가정잡지, 家庭雜誌; 1906 - 1908)*⁹⁵, *Jödža činam (여자기남, 女子指南; 1908)*⁹⁶ a *Časön puinhö čapči (자선부인회 잡지, 1908)*⁹⁷, které publikovaly hlavně v hovorovém jazyce jen s minimem čínských znaků, aby byly informace čtenářsky přístupnější.

Dále se diskuze kolem vytvoření nového moderního ideálu ženství začaly množit po vydání první moderní prózy (*sin sosöl, 신소설*) spisovatelem I In-džikem a

---

⁹¹ Ju Kil-čun, *Sōju kjönmun*, 1895, str. 350. Je však nutné dodat, že Ju Kil-čun psal svůj deník pouze jako souhrn pozorování, nelze tak říci, že když píše o postavení žen v zahraničí, že by tento stav nějak obhajoval.

⁹² Ibid., str. 350

⁹³ Tisk byl v porovnání s rozhlasem mnohem dostupnějším médiem, a sehrál tak významnou roli v celé moderní éře východní Asie. Navzdory používání hovorového jazyka, který toto médium činil přístupnějším větší skupině obyvatel, byly noviny psány muži a pro muže, kteří představovali vzdělanou elitu. Ideálním příkladem elitářství byly dvojjazyčné noviny *Tongnip sinmun* (1896 - 1899) psané v korejské a anglické verzi. Dalšími pak byly např. literární časopisy *Käbjök* (1920 - 1923) a *Päkčo* (1921 - 1923), které se vyjadřovaly kriticky k ženské otázce, ale také byly psány muži pro muže.

⁹⁴ <http://ko.wikipedia.org/wiki/제국신문>

⁹⁵ <http://100.daum.net/encyclopedia/view.do?docid=b01g0620a>

⁹⁶ http://encykorea.aks.ac.kr/Contents/Contents?contents_id=E0036465

⁹⁷ <http://gongu.copyright.or.kr/writing/view.do?writingSeq=9028438>

jeho dílem *Hjörüi nu* (Krvavé slzy, 혈의 누, 血-淚; 1906)⁹⁸. Tyto diskuze, převážně vydávané dobovými novinami a psané korejskými intelektuály, viděly ideál moderního ženství ve vzdělané ženě, která by byla symbolem osvícenství, vlastenectví a modernity. Tímto způsobem se z ženy postupně stal sociální a politický subjekt, kterým chtěli reformátoři započít novou éru korejských dějin a učinit z ní symbol naděje a národní suverenity a také spojovacího prvku mezi starým a novým světem.

Jádrem společenské diskuze o novém ženském ideálu, který by naplňoval vizi nové ideální ženy pro moderní stát, se stala idea „moudré matky, dobré manželky“ (*hjönmo jangčchö*, 현모양처, 賢母良妻)⁹⁹. Tento termín se v Koreji poprvé objevuje roku 1906 v prohlášení soukromé školy pro dívky podle japonského vzoru, Janggju Ůisuk (양규 의숙, 養閨義塾).¹⁰⁰ V oficiálním prohlášení stálo, že se škola zavazuje dívky akademicky vzdělávat, kultivovat, zlepšovat jejich schopnosti tak, aby se mohly stát moudrými matkami a dobrými manželkami ruku v ruce s dodržováním tradice ženské ctnosti a moudrosti (*pudök sunčchöl*).¹⁰¹ Další škola pro dívky, Hansöng kodünghakkjo (한성고등학교)¹⁰², založená korejskou vládou v roce 1908, představila ve svém prohlášení podobné cíle, učinit z dívek „moudrou společnici a dobročinnou matku“ (*hjönbä čamo*) vzděláváním je morálce, čtení, umění, hygieně, v péči o nemocné, v péči o dítě a v rodinném hospodaření.¹⁰³

Cíle těchto škol jednoznačně představují následování konfuciánských ideálů, reprezentovaného „ženskou ctností“ (*pudök*), která byla vládou systematicky propagována za období Čosön.¹⁰⁴ Nicméně se oběma školám podařilo spojit v sobě tuto tradici s moderní formou výuky, která začala být v této éře běžná.

Jak jsem již zmínila v kapitole o počátcích vzdělávání pro ženy v Koreji, nutnost vzdělání žen se stala velmi diskutovaným tématem a jedním z hlavních cílů korejských intelektuálů a reformistů.

---

⁹⁸ <http://mtcha.com.ne.kr/korea-term/sosun/term391-hyulyi%20nu.htm>

⁹⁹ <http://mirror.enha.kr/wiki/현모양처>

¹⁰⁰ 양규의숙 <http://100.daum.net/encyclopedia/view.do?docid=v150ha550a10>

¹⁰¹ *Tähan ilbo*, 4. květen, 1905. In: Čöng Kjöng-suk: *Tähan čeguk malgi jösöng undongüi sönggjöck jöngu* (Paksa hakwa nonmun, Ihwa jödža tähakkjo, 1989), str. 196.

¹⁰² První škola pro dívky, která byla založena korejskou vládou.

¹⁰³ Yung-Chung Kim, *Women of Korea. A History from Ancient Times to 1945*, (Ewha Womans University Press, 1976), str. 225.

¹⁰⁴ Martina Deuchler, „Propagating Female Virtues in Chosön Korea,“ *Women and Confucian Cultures in Premodern China, Korea and Japan*, Dorothy Ko, JaHyun Kim Haboush, Joan R. Piggot (Berkeley: University of California Press, 2003), str. 142 - 69.

Naléhavá potřeba vzdělání pro ženy přirozeně vyústila ve formulaci ideálu moderní ženy, která by byla vybavená znalostmi, které by ji vedly k efektivní péči o dítě, dodržování hygieny a vytvoření spokojeného domova pro manžela, který by byl prototypem nové rodiny. Rodina podle moderní verze byla typem základní mikrorodiny, kterou tvořili pouze manželé a děti.

V tomto novém typu rodiny nahradila manželka svou tchyni, která byla dominantní postavou ženské části domu v období Čosōn. Tyto počátky smýšlení korejských intelektuálů o jednotném ideálu nového ženství jsou doprovázeny ideologií ženství japonské vlády Meidži, *rjōsai kenbo*, „dobrá manželka, moudrá matka“, která se do Koreje dostává počátkem roku 1875.

V Japonsku se už na počátku reformy Meidži (明治維新) roku 1868 japonská vláda snažila odpovědět na vlnu kritiky Západu ohledně opresivního postavení japonských žen, které byly považovány za utlačované a staly se obětí předsudků a to přesto, že západní ženy v té době bojovaly za svou nezávislost v patriarchálních společnostech. Výsledkem bylo vytvoření nového typu rodiny, který se šířil formou státní propagandy. V nové moderní rodině, která se měla stát základem moderního japonského národa, byly hlavním posláním ženy reprodukce a výchova dětí.¹⁰⁵ V neposlední řadě také měla být svému muži pozornou posluchačku, měla ovládat umění konverzace a také měla být jedinou hospodyní celého domu, a připadla jí tedy i starost o finance.

Jak podotýká Sharon Garon, v této éře je specifické formování genderových rolí podle modelu, který by vhodně utvářel moderní národ a odpovídal by koncepci moderního národního státu, proto je také vládou neustále propagován.¹⁰⁶ Jedním z největších impulzů pro rozšíření ideálu *rjōsai kenbo* byla jeho popularizace ministerstvem školství, které zavedlo jeho výuku do osnov základních škol. Dívky se podle *rjōsai kenbo* měly odevzdat svému státu skrz tvrdou práci, skromnost, šetrnost, péči o mladé, staré a nemocné a především výchovou dětí. Tato japonská politika sice

---

¹⁰⁵ Sharon L. Sievers, *Flowers in Salt: The Beginnings of Feminist Consciousness in Modern Japan* (Stanford, Calif.: Stanford University Press, 1983), str. 22.

¹⁰⁶ Sheldon Garon, *Molding Japanese Minds: The State in Everyday Life* (Princeton, N.J.: Princeton University Press, 1977).

částečně následovala americký vzor, ale japonská moderní idea ženství se nezaměřovala jen na střední třídy a postupně pronikla napříč sociálním spektrem.¹⁰⁷

Japonsko tak citlivou sociální politikou dokázalo přenést nově vytvořený ideál ženství „dobré manželky, moudré matky“ na všechny sociální vrstvy žen a mohlo je tak začlenit do plánu budování moderního národního státu. Japonská koloniální správa v Koreji svou novou ideu ženství vytrvale propagovala, o čemž svědčí i její aplikování ve školách Janggju Ůisuk a Hansöng jödža kodüngħakkjo. Po roce 1910 se šíření „dobré manželky, moudré matky“ stalo oficiálním cílem ženského vzdělávání v koloniální Koreji, oproti Japonsku samozřejmě s jiným cílem. Podle japonského plánu měly korejské ženy sloužit jako oddané subjekty imperiální moci, zároveň jako poslušná pracovní síla.

Jak poznamenává Theodore Jun Yoo, japonské kolonizační správě se podařilo spojit moderní prvky vzdělávání se zachováním tradičních hodnot tak, aby mohla udržet podřízenost korejských dívek.¹⁰⁸ Roku 1911 byly přijaty změny ve vzdělávání a vzdělání pro dívky ve státních institucích nyní mělo sloužit ke kultivaci ženských ctností, výuce japonského a korejského jazyka a ručním pracím. Jak už jsem zmínila v kapitole o ženském vzdělávání v Koreji, mezi školstvím v Japonsku a v koloniální Koreji byl propastný rozdíl co se týče kvality i počtu žáků. Zatímco v Koreji navštěvovalo v roce 1919 základní školu jen 2,2 % dívek (10,2 % chlapců), v Japonsku v tom samém roce navštěvovalo základní školu přes 98,9 % dívek. Vzhledem k tomuto propastnému rozdílu v dosaženém vzdělání byly výsledky přijetí ideje nového ženství v obou zemích značně rozdílné. Zatímco v Japonsku nová ideologie *rjösai kenbo* prakticky nahradila třídní rozdělení žen, v Koreji byla idea *hjönmo jangčchö* převzata ženami středních a vyšších tříd, aby se mohly lépe odlišit od žen nižších společenských vrstev.

Idea „moudré matky, dobré manželky“ se díky tomu záhy ocitla v nepřízni korejských socialistů, kteří upozorňovali na kontrast mezi vzdělanou buržoazní vrstvou žen a ženami z dělnické třídy, které pracovaly v továrnách v otřesných podmínkách jen proto, aby mohly uživit svou rodinu.¹⁰⁹

---

¹⁰⁷ Sharon Nolte, Sally A. Hastings, „The Meiji State’s Policy Toward Women, 1890-1910,“ *Recreating Japanese Women, 1600-1945*. (Berkeley: University of California Press, 1991), str. 151-174.

¹⁰⁸ Theodore Jun Yoo, *The Politics of Gender in Colonial Korea: Education, Labor and Health, 1910-1945* (Berkeley: University of California Press, 2008), str. 70.

¹⁰⁹ Čong Čchilsöng, „Amnal ül parabonün puin nodongdža,“ *Tonggwang* 29 (Prosinec 1931), str. 70.

K nejpřísnějším kritikům patřily levicové autorky Čong Čil-söng (정질성), Čchö Čchöng-hüi (최청희) a Kim Ůn-hüi (김은희), které se pohoršovaly nad mizerným životem proletářských žen. Jak poznamenává Kim Ůn-hüi v časopise *Samčchölli* (삼천리, 三千里)¹¹⁰:

*Ženy z proletariátu se každý den musí dřít v továrnách při namáhavé práci a strachovat se o to, jak uživí svou rodinu, která často trpí hladu. Kvůli práci v továrnách nemají ani dost času na to, aby mohly nakrmit své hladovějící děti. A pak tu jsou ženy ze střední a vyšší třídy, které si žijí své životy paniček v domácnosti bez špetky potu.*¹¹¹

Politika „moudré matky a dobré manželky“ byla většinou přístupná jen středním a vyšším vrstvám vzdělaných žen, protože ženy z nižších tříd si jen těžko mohly dovolit vzdělání a poté být ženou v domácnosti. Jak je vidět, již v raném období této politiky nového ženství, se objevuje vlna kritiky a odporu ve společnosti, zejména u levicově smýšlejících intelektuálů, a na rozdíl od Japonska, v Koreji tento ideál ženství společnost spíše rozdělával.

Současně s japonským vlivem přichází do Koreje i vliv amerických misionářek, které měly na vzniku *hjönmo jangčchö* také svůj určitý specifický podíl. Již bylo zmíněno, že americké protestantské misionářky měly svůj nezanedbatelný vliv na vznik vzdělávání pro dívky. Zakládání škol nejen pro dívky bylo jednou z mnoha strategií protestantských misionářů, jak upevnit svůj vliv v cizích zemích a skrze vzdělávání dětí a dospělých šířit principy křesťanské víry.

A vzhledem k tomu, že japonská kolonizační správa nehodlala korejskému vzdělávacímu systému přikládat větší význam¹¹², měli američtí misionáři prakticky volné pole působnosti a díky tomu tak mohli získávat čím dál větší vliv na korejskou společnost. S postupným nárůstem misionářských škol pro dívky rostl počet vzdělaných žen, které přejímaly křesťanské hodnoty a principy a byly v blízkém vztahu s lidmi

---

¹¹⁰ [http://ko.wikipedia.org/wiki/삼천리_\(일제_강점기의_잡지\)](http://ko.wikipedia.org/wiki/삼천리_(일제_강점기의_잡지))

¹¹¹ Kim Ůnhüi, „Musan puin undongnon“, *Samčchölli* 4, vol.2, (1932), str. 64 - 67.

¹¹² Jak poznamenává H. G. Underwood v dopise Arthuru Brownovi: „Japonská správa v Koreji se netají tím, že nehodlá Korejcům poskytnout víc, než základní vzdělání prvního stupně, zdůrazňujíc, že korejská intelekt je na velmi nízké úrovni a pokud se naleznou výjimky může jim být poskytnuto vyšší vzdělání v Tokiu.“ 12. říjen, 1911. *Presbyterian Historical Society*, Record Group 140, str. 11- 26.

H. G. Underwood byl americkým misionářem, který přijel do Koreje spolu s M. F. Scrantonovou. Vyučoval fyziku a chemii v první moderní nemocnici v Soulu (Kwanghjewön), spolupracoval na vydání korejského překladu Bible, založil soulskou pobočku YMCA a byl ředitelem Čosön Christian College (경신학교 敬新學校), předchůdce Yonsei University. O Koreji, napsal také několik knih, např. *The Call of Korea*. Fleming H. Revell Company, 1908.

z církve. Následné ženské aktivity, kluby a organizace těchto žen tak byly ve většině případů spjaté s církví. Americké misionářky tím dokázaly podchytit nevyužitý potenciál ženské populace v Koreji a ovlivnit celé generace žen, které hodnoty křesťanství předávaly generacím dalším, a kořeny této politiky jsou v Koreji ve velké míře znatelné dodnes.

Co se týká ideálu ženství propagovaného americkými misionáři, jeho počátky leží v historii severoamerické misionářské činnosti v zahraničních koloniích, kde ženská osvěta mohla probíhat jen díky ženám-misionářkám, protože muži zpravidla neměli k ženám přístup. Americké a kanadské misionářky tak přijaly za svůj úděl, aby to byly právě ony, kdo pomocí víry a osvěty osvobodí utiskované ženy. Jejich heslem se stalo „práce žen pro ženy“ a v tomto duchu působily i v Koreji.

Americký protestantský ideál ženství byl tak korejským ženám předáván misionářkami v rámci školní docházky, zdravotnické osvěty či aktivit v církvi. Cílem hesla „práce žen pro ženy“ bylo vytvoření křesťanského domova, kde je žena symbolem morální ctnosti, jež zachovává rodinnou kontinuitu, a vyniká v péči o děti a manžela. Do vzdělání pro ženy tak záhy byly přidány i lekce domácích prací. Jak např. shrnuje Ellasue Wagner, misionářská učitelka:

Ideální korejská žena dnešní doby by měla být především dobrou manželkou a matkou. Věříme, že není nic vyšší podstaty, než právě toto. V Koreji je nyní běžnou praxí, že ty nejlepší rodiny si vybírají jen dobře vzdělané snachy.¹¹³

V chaotickém období otevření se Koreje světu, kdy se Korea nakonec stává součástí Japonska, se postupně konfuciánská ženská ctnost, japonská *rjōsai kenbo* a americká genderová ideologie vzájemně setkávají a pomáhají korejským intelektuálům formulovat moderní ženský ideál, který jim měl pomoci v době národního i morálního útisku.

Cestou neustálé propagace modelu „moudré matky, dobré manželky“ se navzájem propojují cesty korejských intelektuálů a misionářských škol pro dívky, jejichž učební osnovy se snaží jít ruku v ruce s představami o roli matky a dobrém vzdělání pro ženy. To, že společenská diskuze ohledně ideálu „moudré matky, dobré

---

¹¹³ Ellasue Wagner, „Then and Now Founders- Day at Holstone Institue, May 15th, 1940,“ *Korea mission Field* 36, no. 8 (1940): str. 134

manželky“ ve společnosti gradovala, potvrzuje i výrok spisovatele a politika I Kwang-sua (이광수, 李光洙)¹¹⁴:

*Jedinou povinnost, kterou žena má vůči lidskému druhu, národu a vůči společnosti je státi se dobrou matkou, která vychovává správně své děti. A to může udělat jen žena. Jestliže chceme, aby byl náš národ tvořen dobrými občany, je nejdříve ze všeho nejvíce nutné, aby byla kultivována žena-matka. A to obzvláště v případě Koreje, jejíž populace potřebuje urgentně reformovat svůj národní charakter, a tudíž potřebuje mnoho dobrých matek.*¹¹⁵

Korejští intelektuálové svými názory na svou stranu získaly i levicovou novinářku, která pracovala v socialistickém hnutí žen, Hwang Sin-dök (황신덕, 黃信德)¹¹⁶:

*Naše společnost čeká na silné matky, které by výchovou svých dětí dokázaly přeměnit mizerné podmínky života v Koreji ve slibnou budoucnost naší země.*¹¹⁷

Debata o ideálu moderní ženy vskutku narůstala a noviny a časopisy byly plné informací o správné hygieně, výživě, správné výchově dětí a domácím hospodaření. Časopisy pro ženy, *Kadžöng čapči* a *Časön puinhö čapči* např. přinášely návody na to, jak zabránit nemocem a jak je léčit, jak správně uchovávat jídlo a jak zvládnout výchovu dětí.

Tato nová sociální politika měla na společnost přímý vliv a církve, která v ní hrála jednu z hlavních rolí, z toho těžila nejvíce a získávala mezi korejskými ženami na značné popularitě. Díky svým idealistickým vizím nového křesťanského domova plného štěstí, lásky a spokojenosti, ve kterém již žena nebude upozadována a přehlížena, ale bude váženou osobností, která zasluhuje úctu.

Určitým způsobem se tak ideál *hjönmo jangčchö* stal jakousi formou úniku a bezpečí v nelehké době koloniální éry. *Hjönmo jjangčchö* propagovaný církví sliboval ženám vzdělání, společenský respekt, sociální aktivitu, rodinné štěstí a naději. Navíc,

---

¹¹⁴ I Kwang-su (이광수, 李光洙; 1892 - 1950) byl jeden ze zakladatelů moderní korejské literatury, publikoval od r. 1909 a angažoval se jako student v hnutí za korejskou nezávislost, byl autorem studentské Deklarace nezávislosti z února 1919 v Tokiu. Působil také v prozatímní vládě v Šanghaji, v roce 1921 se stal šéfredaktorem deníku Tong-a-ilbo. Ve 20. letech podporoval mnoho mladých autorů. Viz. Miriam Löwensteinová, *Slovník korejské literatury* (Libri, Praha 2007), str. 102-103..

¹¹⁵ I Kwang-su, „Mosöng čungsim üi jödža kjojuk,“ *Sin jösöng* 3, no. 1 (1925), str. 19-20.

¹¹⁶ Hwang Sin-dök (황신덕, 黃信德; 1898 - 1983) korejská aktivistka, novinářka, zakladatelka ženských hnutí. <http://100.daum.net/encyclopedia/view.do?docid=b25h2757a>

¹¹⁷ Hwang Sindök, „Čosön ün iröhan ömönirül joguhanda,“ *Sin jösöng* (Květen, 1933), str. 12-15.

jak psali korejští reformisté a intelektuálové, byla taková žena nadějí celého národa a její nová úloha tak byla společensky oceňována. A vezmeme-li v úvahu, že před r. 1895 se ženám o něčem takovém mohlo jen snít, je pochopitelné, že se mnohé z nich touto propagandou nechaly lehce ovlivnit.

7 „Nové ženy“ – konflikt mezi starým a novým řádem

Proti konceptu „moudré matky, dobré manželky“ se počátkem 20. let začínají stavět do opozice ženy, kterým se dostalo vyššího vzdělání v Koreji nebo v zahraničí a byly ovlivněné západní kulturou. Svým přijímáním západního stylu života a kritikami současného stavu společnosti i postavení ženy v ní budily mezi intelektuálskou společností vlnu nevole a kritiky. Situace, v jaké se tyto „nové ženy“ (*sin jōsōng*) nacházely, nebyla vůbec jednoduchá a v této kapitole bych se chtěla pokusit popsat důvody, které k tomu vedly.

V letech 1920 - 1930 se začíná klást větší důraz na „dobrou manželku“ víc než na „moudrou matku“ a obě role se odlišují. Právě v tomto období se začínají objevovat tzv. „nové ženy“, které mají o životě vdané ženy a o životním stylu vůbec jiné představy. Nové ženy se chtěly vdát pouze z lásky, ne na základě smlouveného sňatku, aby mohla jejich rodina být šťastná a spokojená.

Na intelektuálním poli začaly nové diskuze, polemiky a kritiky jak ohledně ideálu *hjōnmo jangčchō*, tak ohledně „nových žen“, jejichž hodnoty se ocitly na opačných koncích spektra. Situace se začala vyhrcovat hlavně po dvou skandálních rozvodech, které se týkaly dvou prominentních vzdělaných „nových žen.“ Právě díky nim vyšlo najevo, jak tenká hranice existuje mezi moderní novou ženou, které se dostalo vzdělání a která přebírá západní vzory, a mezi ženským ideálem *hjōnmo jangčchō*.

Jednou z nich byla Na Hje-sōk (나혜석, 羅蕙錫)¹¹⁸, spisovatelka a první korejská malířka západního typu, která studovala v Japonsku. Upozornila na sebe již v roce 1914 svou esejí o pravém ideálu ženy, v němž se objevuje i kritika ideologie „moudré matky, dobré manželky“ a upozorňuje na stále přetrvávající patriarchy, v němž je žena v otrockém postavení pod nadvládou svého muže. Hlavní myšlenkou textu je však naléhání na ženy, aby našly svůj vlastní ideál, došly sebeuvědomění a našly tak cíl, kterého by chtěly dosáhnout.

---

¹¹⁸ Na Hje-sōk (나혜석, 羅蕙錫; 1896 - 1948) byla korejská básnířka, feministická spisovatelka, malířka a novinářka. Ve svých pracích se zaměřovala na otázku ženského sebeuvědomění a uplatnění žen ve společnosti. Více na: <http://ko.wikipedia.org/wiki/나혜석>; http://woman.donga.com/docs/magazine/woman/2009/05/21/200905210500009/200905210500009_1.html; http://navercast.naver.com/contents.nhn?rid=77&contents_id=4998

Ideální žena (이상적 부인, 理想的 婦人)

Co vlastně znamená „ideál“? Populární pojem „ideál“ znamená představu zrozenou z touhy. Tento ideál může mít také emocionální charakter, ale já bych se chtěla zaměřit na to, čemu říkám intelektuální/ spirituální ideál.

*Koho tedy vlastně můžeme považovat za ideální ženu? Nemyslím si, že by kdy nějaká ideální žena, ať už v minulosti nebo přítomnosti existovala. Může to být tím, že jsem nestudovala dostatečně podrobně všechny ženské historické postavy a osobnosti, ale myslím, že je to spíše tím, že moje představa ideálu má mnohem vyšší nároky. Ženské vzory, které dále zmíním, jsou ovšem jen jedněmi z mnoha. Příkladem je tak např. Katuša z Tolstojova románu *Vzkříšení*, jejímž ideálem byla proměna; Magda, hlavní postava dramatu *Heimat* (Magda), Hermanna Sudermanna, jejíž ideál byl zhmotněn v egoismu; Nora, hrdinka hry Henrika Ibsena, *Domeček pro panenky*, pro níž tím pravým ideálem byla láska; spisovatelka Harriet Beecher Stoweová, autorka *Chaloupky strýčka Toma*, jejímž ideálem se stala náboženská svoboda; Hiratsuka Raičó (平塚 らいてう)¹¹⁹, pro kterou intelekt a genialita byli tím pravým ideálem, a nakonec Josano Akiko (与謝野 晶子)¹²⁰, pro kterou byla největším ideálem šťastná rodina. Neznamená to, že bych všechny tyto ideály obdivovala, ale myslím, že právě teď jsou tyto cíle nejbližší těm, ke kterým bychom měli směřovat my sami. A proto jim vzdávám hold.*

Můžete se ptát proč. Někteří lidé věří tomu, že jsou řízeni osudem, protože se bojí o sebe pečovat, bojí se každé změny. Jsou to lidé, kteří jsou slabí, nemají ani ponětí o tom, co to vlastně ideál je a dávají přednost setrvání ve svých neměnných životech v lehkosti a pohodlí. Nicméně my musíme denně sebrat všechny síly, které máme, a pozvednout naše vědomí. Jestliže tak učiníme, můžeme učinit velký krok vpřed za naším ideálem. Nelze tvrdit, že žena dosahuje ideálu tím, že představuje morální vzor, nebo tím, že plní své povinnosti. Já věřím, že žena musí být o krok napřed a připravit se tak na naplnění svých snů. Také věřím, že není příliš moudré následovat ideu „moudré matky, dobré manželky. Přijde mi totiž, že tato myšlenka je jen oblíbenou strategií, které využívají hlavně učitelé. Muž je také manžel a otec. A přesto jsem nikdy neslyšela o

---

¹¹⁹ Hiratsuka Raičó (平塚 らいてう, 1886 - 1971) byla japonská spisovatelka, novinářka, politická aktivistka a zakladatelka japonského feminismu. http://en.wikipedia.org/wiki/Raicho_Hiratsuka

¹²⁰ Josano Akiko (与謝野 晶子, 1878 - 1942) – jedna z nejvýznamnějších japonských autorek; manželka spisovatele Josano Tekkana. <http://www.poemhunter.com/akiko-yosano/biography/>

něčem takovém jako „dobrý manžel, moudrý otec“. Jen ženy musí být dobrými družkami a moudrými matkami. A toto myšlení je nám předáváno vzdělávacím systémem, a činí tak z žen pouhý přívěšek mužů. Takové vzdělávání nám neumožňuje rozvíjet naši osobnost a schopnosti. Zároveň představa srdečného poddajného ženství je bodem propagandy, která z žen dělá otroky, a proto nemůže být ideálem ženství. Až do teď byly ženy vychovávány v ideologii, která je učila, že se mají plně odevzdat svému muži, který se o ně postará. Jsou tak navyklé na domácí prostředí, že ani neumějí říci, co je špatně a co dobře. Jak pak po nich můžeme chtít, aby naplňovaly ideál ženství? K tomu samozřejmě potřebuje žena znalosti, schopnosti a umělecký talent. Měla by být připravena rozpoznat dobré a špatné na základě svého vlastního úsudku. Měla by být také sebevědomá s touhou po poznání svých schopností, které by ji dovedly k jejímu životnímu cíli. Pouze pak může být silnou průkopnicí, která má všechny předpoklady k tomu, aby byla skutečnou osvíceneckou ideální ženou. A proto my, současníci, musíme rozšiřovat své znalosti a splnit naši povinnost tím, že převezmeme plnou zodpovědnost za naše činy. Jestliže se setkáme s těžkostmi, musíme o nich pečlivě přemýšlet a brát je jako možnost poznání. Tím jak budeme pozvedávat naše vědomí, tím blíže se dostaneme k ideálu. A zatímco budeme takto žít, nepromarněme ani okamžik a žijme tak jako by byl zítřek naším posledním dnem, abychom mohli říci, že jsme žili ideální život až do samého konce. S hořící touhou, kterou cítím právě v tento moment, zamýšlím věnovat se umění. Cesta k ideálu se právě teď zdá být nejasnou. Nemohu vidět ani její nástin. Ale přes bezpočet zkoušek, které přede mnou ještě leží, jistě naleznu směr k cestě, po které se mám vydat.

5. listopad 1914   一九一四. 十一. 五

121

V roce 1930 došlo k jejímu rozvodu, jehož důvodem byla její nevěra, a stal se okamžitě skandálem. Už tak šokovanou veřejnost dokázala vyprovokovat svým dalším prohlášením, které se týkalo cudnosti žen, také velmi často propíraným tématem:

Cudnost není projevem morálky ani dodržování zákona. Tkzv. necudnost je jen projevem touhy. Stejně jako jíme rýži, když ji chceme jíst, a stejně tak, jako jíme ttők (rýžový koláček), když ho jíst chceme, tak také cudnost závisí výhradně na naší vůli a potřebách. Neměli bychom být v tomto ohledu rozpačití... Ve jménu zachování cudnosti

---

¹²¹ Na Hje-sök (나혜석, 羅蕙錫) „Ideální žena (이상적 부인 理想的 婦人)“, *Isang čök buin*, (5. listopad, 1914). Z originálu na: <http://veritasest.egloos.com/1475040>

*často potlačujeme svůj přirozený smích, své nepřekonatelné vášně a své názory. Jak ironické, že? A proto si myslím, že naše osvobození začíná osvobozením se z předsudků vůči cudnosti.*¹²²

Svou argumentací tak Na Hje-sök přímo kritizuje konfuciánskou patriarchální společnost, která pokládá za ženiny nejvyšší hodnoty cudnost a věrnost. Po rozvodu se svým mužem-advokátem se na Na Hje-sök snesla další vlna kritiky a byla vnímána jako bláznivá a excentrická osobnost. Vlně kritiky se neubráníla ani po rozvodu, kdy se pro většinou společnost stala kontroverzní osobou, která napodobuje západní styl života a vyzývá k tomu i ostatní moderní vzdělané ženy.

Dalším rozvodem, který rozbouřil celospolečenskou diskuzi, byl rozvod prominentní křesťanské intelektuálky, Pak In-dök (박인덕, 朴仁德).¹²³ Pak In-dök se po návratu ze studijního pobytu v USA rozhodla ukončit své manželství, které bylo nešťastné, a z jeho konce vinila manželovy nevěry.

Byla tak první korejskou ženou, která se rozvedla se svým mužem kvůli nevěře.¹²⁴

O této události poté napsala ve svých pamětech: *Být svázána starými tradicemi a zvyky bylo tou největší přítěží. Naučila jsem se, že nejcennější věcí na světě je svoboda, dělat to, v co věřím. A teď stojím před rozhodnutím, zda zůstat věrná korejské tradici, zůstat se svým mužem stůj co stůj, nebo začít nový nezávislý život.*¹²⁵

Pak byla poté společností odsuzována za to, že kazí mládež svou lehkomyšlností a byla přirovnávána k Noře, hlavní postavě hry Henrika Ibsena, Domeček pro panenky.¹²⁶ Nora byla pro ženy v této době symbolem nového romantismu, individualismu a ikonou vlastního probuzení. Intelektuály byl pochopitelně její vzor kritizován. Na Hje-sök napsala na motivy Ibsenovy Nory báseň „Domeček pro

---

¹²² I Sanggjöng, *Na Hjesök čöndžip*, Söul Tähaksa, (2000), str. 183-185.

¹²³ Pak In-dök (박인덕, 朴仁德; 1896-1980) byla básnířka, feministická spisovatelka a angažovala se v Hnutí za nezávislost. Více v: Theresa Hyun, *Writting Women in Korea*, (University of Hawai'i Press, 2004), str. 71, 105. nebo na

<http://terms.naver.com/entry.nhn?docId=556066&cid=1619&categoryId=1619>

¹²⁴ Ken Wells, „Expanding Their Realm: Women and Public Agency in Colonial Korea,“ *Women's Suffrage in Asia* (London: Routledge Curzon, 2004), str. 160

¹²⁵ Induk Pahk, *September Monkey* (New York: Harper & Brothers, 1954), str. 162-163

¹²⁶ Hra Henrika Ibsena, *Domeček pro panenky* (1879), způsobila světovou senzaci a byla přijímána velmi pozitivně obzvlášť ženským publikem po celém světě. Hlavní postava hry, Nora, se stala ikonou ženy, která bojuje o vlastní identitu. Více o vlivu fenoménu „Nora“ na korejské ženy: Hyeaweol Choi, „Debating the Korean New Woman: Imagining Henrik Ibsen's "Nora" in Colonial Era Korea“, *Asian Studies Review*, vol. 36, no. 1, str. 59-77.

panenky“ (*Inhjŏngŭi čip*)¹²⁷, v které vyjadřuje své rozhodnutí nebýt loutkou svého otce a manžela, ale touhu žít jako svobodný člověk.

Sebeuvědomění a hlásání volné lásky¹²⁸, které se stalo součástí těchto žen, a jejich touha po svobodě vzbuzovala v korejské společnosti vlnu úzkosti. Strach o zachování rodiny se společností rychle šířil a „nové ženy“ byly obviňovány z jejího rozvrácení. Nová skupina vzdělaných žen měla být symbolem modernosti, nové civilizace a vlastenectví a namísto toho byla společnost zahlcována zprávami o rozvodech a aférách těchto „nových žen.“

Tzv. „nové ženy“ (*sin jŏsŏng*)¹²⁹ tak po r. 1920 stály před nejednoduchým úkolem hledání vlastní identity, zatímco vlastenečtí reformisté se snažili jejich novou roli podrývat. Tito reformisté sice v prvních letech koloniálního období volali po nutnosti vzdělání pro ženy a potřeby ženu oprostít od jejích tradičních rolí, nicméně nebyli připraveni na situaci, kdy se vzdělané ženy budou chtít své nové role skutečně ujmout. Tuto nastalou situaci se tak snažili zmírnit vytvořením nového konceptu „ženství“, který by byl schopný zkombinovat „staré“ a „nové“ ideály tak, aby mezi oběma pohlavími byly zachovány dané hranice.

Názory na to, jaká by tedy měla korejská žena ve skutečnosti být, se značně lišily, každopádně nově vydávané časopisy pro ženy, *Sin jŏsŏng* (新女性, 1923-1934) a *Sin jŏdža* (新女子, 1920), byly těchto článků plné. Jedním z těch typických byl např. článek autorky Kim Ir-jŏp kde proklamuje ideální typ moderní korejské ženy. „Jednak by měla poznat samu sebe a milovat svou zemi, neměla by brát vstup do manželství jako svůj jediný životní cíl, měla by být finančně soběstačná. Naopak by neměla být marnivá, co se týče módy a kosmetiky, a měla by si zachovat skromnost.“¹³⁰

V dubnu r. 1931 bylo v *Sin jŏsŏng* publikováno deset na tu dobu nezvykle kontroverzních a svobodomyšlných požadavků na moderní ženu od mladého intelektuála Jun Či-huna (윤지훈, 尹芝熏):

---

¹²⁷ V roce 1921, 9 let před svým rozvodem.

¹²⁸ Výběr partnera na základě lásky, ne na základě smlouveného sňatku.

¹²⁹ Už jen označení „jŏsŏng“ bylo nové, do r. 1910 se v Koreji jako výraz pro ženu užívalo spíše termínů *punjŏ*, *puin* nebo *jŏdža*. Opakem nové ženy nebyl nový muž (*sin namdža*) nýbrž staromódní žena (ku *jŏsŏng*).

¹³⁰ Kim Ir-jŏp, „Hakčchangŭl ttŏnanŭm jŏsŏng ege,“ *Sin jŏsŏng* (Březen 1933). (<https://search.i815.or.kr/Degae/DegaeView.jsp?nid=1031>)

1. *Neposlouchejte starší generaci. Starší lidé neznají podmanivý rytmus moderní doby a budete-li je poslouchat, ztratíte to, co vám může nový svět nabídnout.*
2. *Vždy v sobě mějte svou ženskost. Nesnažte se napodobovat muže.*
3. *Nedívejte se na zem. Moderní žena má oči doširoka otevřené a kráčí po ulici se vzpřímenou hlavou.*
4. *Nenapodobujte. Buďte jedinečné ve stylu oblékání, mluvě i životním stylu.*
5. *Nemilujte za účelem plného žaludku. Chápejte lásku jako svůj osobní růst. Toto je nová cesta lásky.*
6. *Najděte si činnost pro využití volného času. Nenudte se. Najděte si činnost, která vás bude naplňovat, a věnujte se jí.*
7. *Vyvarujte se módních výstřelků. Odhodte své základní tužby a nebuďte přecitlivělé.*
8. *Hlídejte si své zdraví. Zdraví je ta nejdůležitější věc, buďte proto opatrné.*
9. *Mějte krom sebe a své rodiny ještě jiné zájmy a angažujte se ve společnosti.*
10. *Naučte se psát hangülem. Neumět vyjádřit své vlastní myšlenky na papír budí velké rozpaky, a ještě větší ostudou je neumět psát ve svém vlastním jazyce.¹³¹*

Oproti tomu požadavky na moderní ženu od známého spisovatele I Kwang-sua jsou spíše moralistické a vyjadřují tendenci vidět novou roli moderní ženy doma v rodinném kruhu, nicméně s malými výdobytky toho, co nová doba přináší.

Jeho „Desatero pro moderní ženu“ bylo otisknuté v rámci vydání nového časopisu *Manguk puin* (Mezinárodní žena, 萬國婦人) v roce 1932:

1. *Moderní žena by měla být disciplinovaná v oblasti hygieny, dbát na své zdraví a vést zdravý životní styl.*
2. *Měla by se učit a přemýšlet o korejské historii, literatuře, dnešní národní situaci a o budoucnosti naší země.*
3. *Její manžel by měl být jejím prvním mužem.*
4. *Měla by se vyhýbat výstřednostem, být spořivá a především tak myslet na svou rodinu a národní ekonomickou situaci.¹³²*
6. *Měla by potlačit svůj stud a snažit se o důstojné chování.*

¹³¹ Jun Čchi-hun (윤치훈, 尹芝熏). „Modün jösöngsimkjemjöng,” Sin jösöng (“모든여성십계명.” 신여성, 1931, 4 월호). Z originálu viz. <https://search.i815.or.kr/Degae/DegaeView.jsp?nid=1031>

¹³² Bod č. 5 v originále chybí.

7. *Měla by se neustále snažit o zlepšování nejen sebe, ale také své rodiny a společenského života.*
8. *Měla by číst noviny, knihy a časopisy.*
9. *Neprovdané ženy by se měly snažit najít si manžela, a ty provdané by svého muže měly psychicky podporovat.*
10. *Úkolem mladé ženy je budovat mír a přinášet světlo do rodinného života. Měla by si tedy udržovat své ctnosti, skromnost a radost a neukazovat vztek, zlobu a žárlivost.¹³³*

V I Kwang-suově „Desateru“ tak vidíme odlišný náhled na ideální chování moderních žen. Podle I Kwang-sua by měla moderní žena být vzdělaná, ale jen proto, aby mohla být dostatečnou psychickou oporou svému manželovi a dobrou matkou svých dětí. V té době už byl I součástí proudu, který vyzdvihoval ideál „moudré matky, dobré manželky“.

Z uvedeného je patrné, že v korejské společnosti převládaly v otázce „nových žen“ a jejich ideálního chování značné rozdíly a toto téma se ve 20. letech stalo jedním z mnoha nejčastěji diskutovaných.

Jedním z nejkontroverznějších témat ohledně „nových žen“ se stal jejich vzhled. Symbolem moderní ženy 20. let byly podle západního vzoru krátké vlasy, krátké sukně, boty na podpatku a zvonové klobouky. Namísto ženského symbolu dlouhých vlasů, krátké sestříhy těchto žen představovaly pro korejskou společnost znaky nezávislosti a jemné znaky maskulinity. Zároveň tímto novým moderním vzhledem demonstrovaly své právo na sebevyjádření, do kterého jim muži neměli co mluvit.

Událostí, která rozproudila debatu kolem ženského krátkého sestříhu, se stala zpráva otisknutá deníkem Tong-a ilbo 24. června 1922. Téměř fantaskní příběh o mladé ženě, která převlečená za muže a s krátkým sestříhem navštěvovala výcvikovou školu Čöngčchük (정측강습소) v Södämunu (서대문).¹³⁴ Reportér, který tento příběh do novin zapsal, se nejvíce pozastavil právě nad jejím „kontroverzním“ účesem. Tato mladá žena, Kang Hjang-nan (강향란, 姜香蘭)¹³⁵, byla bývalou *kisäng*, která po

¹³³ I Kwang-su (이광수, 李光洙), “Sin jösongü sip kjemjöng: Čölmusin čamä kkä paranün sip käjo“, Manguk puin (Říjen 1932), str. 2-3. (<https://search.i815.or.kr/Degae/DegaeView.jsp?nid=1031>)

¹³⁴ http://www.culturecontent.com/content/contentView.do?search_div=CP_THE&search_div_id=CP_TH E003&cp_code=cp0428&index_id=cp04280029&content_id=cp042800290001&print=Y

¹³⁵ Kang Hjang-nan (강향란, 姜香蘭)

<http://terms.naver.com/entry.nhn?docId=1763540&cid=4393&categoryId=4393>

bouřlivém vztahu s mladým učencem opustila svou profesi a začala navštěvovat Ihwa haktang. Poté, co jejich vztah náhle skončil, a tím i financování jejich studií, rozhodla se Kang Hjang-nan spáchat sebevraždu. Její učitelka jí však poradila, aby se pokusila žít jako muž, ostříhat si vlasy a stát se žákem ve státní škole pro chlapce.¹³⁶

Příběhy jako tento probouzely v korejské společnosti vlnu neklidu a úzkosti, obzvláště u modernistických vlastenců, kteří tvrdili, že „nové ženy“ jsou zrcadlem pokroku. Jedni „nové ženy“ obhajovali s tím, že teprve hledají svou novou identitu a návyky, druzí naopak argumentovali tím, že tento pokrok zachází až příliš daleko.

Sociální reformy přijaté v roce 1894¹³⁷ schvalovaly západní styl oblečení pro muže a ženu v tomto případě kompletně ignorovaly a předpokládalo se, že ženy zůstanou věrné tradičním hodnotám. A právě případ Kang Hjang-nan se pro korejskou společnost stal symbolem pohrdání tradiční ženskou morálkou a výsměchem starším generacím.

To, že žena dokázala proniknout do instituce určené mužům, byla jedna věc, ale že dávala na odiv pohrdání starou společností, ustříhnutím svých vlasů a nošením pánského oděvu, byla věc druhá. Zvláště svým krátkým sestřihem se z Kang Hjang-nan po publikování příběhu stala rebelka, která se vzepřela tradičnímu náhledu na ženské pohlaví, a byla rázem napodobena několika málo dalšími mladými ženami.¹³⁸

Krátké vlasy začaly nosit nejen studentky, ale i učitelky, úřednice a další. Některé korejské intelektuálky jako např. Helen Kim obhajovaly nošení krátkých vlasů, jak muži, tak ženami, jako krok vpřed, vstříc jednotné korejské společnosti, kde by mohla být uplatněna skutečná rovnost mezi mužem a ženou.¹³⁹ Oproti tomu mužští intelektuálové a spisovatelé se většinou k tomuto novému stylu vyjadřovali jen kriticky.

V *Čosön ilbo* se objevovaly výsměšné komentáře, které se ženám s krátkými vlasy vysmívaly a nazývaly je hloupými loutkami bez duše, slepě následující západní ideály. Jako např. tato sarkastická ilustrace z roku 1922 (viz obrázek 1).

---

¹³⁶ Článek dostupný na:

<http://newslibrary.naver.com/viewer/index.nhn?articleId=1925090300209205015&edtNo=1&printCount=1&publishDate=1925-09-03&officeId=00020&pageNo=5&printNo=1832&publishType=00020>

¹³⁷ Reformy roku Kabo; 갑오개혁 甲午改革 1894, měly za cíl zmodernizovat korejskou vládu a společnost rušením starých zákonů a pravidel. Došlo např. k zrušení diskriminačního systému společenských tříd, institutu otroctví, zrušení dětských sňatků atd. - Eckert Carter J.. Lee Ki-Baik a kolektiv, *Dějiny Koreje* (NLN, 2001) str. 164

¹³⁸ *Tongnip sinmun*, 7 Sept. 1896

¹³⁹ *Tongnip sinmun*, 10 Sept. 1896.

Obrázek 1 Zobrazení ilustrace z roku 1922
Zdroj: Horace N. Allen, *Things Korean*

„Jakmile přijde dívka z vesnice do Soulu, namísto toho, aby studovala, tak si ostříhá vlasy, začne nosit krátké sukně, boty na podpatku a naučí se psát dopisy.“¹⁴⁰

I přes tvrdou kritiku si však korejské ženy dokázaly svůj nový styl zachovat, což poukazuje na jejich nezávislost a odvahu, protože krátkými vlasy nejen definovaly nové hodnoty krásy, ale také vyjadřovaly boj za své ideály a odtržení se od staré společnosti, která je nemínila brát vážně.

Jestliže krátké vlasy představovaly takovouto vlnu kontroverze, ještě větším trnem v oku tehdejší společnosti se stal nový styl oblékání. Krátké sukně odhalující nohy byly znakem západní zkaženosti a projevem extravagance.¹⁴¹

Tradičním korejským oděvem pro ženy byla sukně (*čchima*) a blůzka (*čögori*), které se staly předmětem diskuzí, ohledně své praktičnosti, hygieny a pohodlnosti užívání. Jednou ze zastánkyň tradičního stylu oblékání byla Kim Wön-džu¹⁴², která navrhovala, aby *čögori*, která ženy kolem hrudníku příliš stahovala, byla volnější a *čchima* zkrácena tak, aby bylo praktické se v ní pohybovat ve městě a v práci. Naopak

¹⁴⁰ Horace N. Allen, *Things Korean: A Collection of Sketches and Anecdotes Missionary and Diplomatic* (New York: Fleming H. Revell Company, 1908), str. 188

¹⁴¹ Ibid.

¹⁴² Kim Wöndžu (김원주, 金元周); známá také jako Kim Il-jöp (일엽, 一葉); (1896-1971) byla korejskou spisovatelkou, novinářkou, feministkou, buddhistickou mniškou a aktivistkou za národní nezávislost. Mimo jiné založila v r. 1920 literární Sin-jödža. [http://ko.wikipedia.org/wiki/김일엽_\(승려\)](http://ko.wikipedia.org/wiki/김일엽_(승려))

malířka a spisovatelka Na Hje-sök¹⁴³ zastávala názor, že imitováním západního stylu se jen prohloubí povrchnost, v jaké se nyní korejská společnost nacházela.

Navzdory kritikám „nové ženy“ nosily krátké účesy, krátké sukně a boty na podpatku nadále, a i ty co zůstaly věrné tradičnímu stylu, nosily *čchima* a *čōgori* zkrácené, tak aby se jim v nich mohlo lépe chodit a pracovat.

Přestože nová generace vzdělaných korejských žen nebyla nijak velká, nebály se jít proti hlavnímu proudu korejské společnosti a proti politice *hjōnmo jangčchō* a to i přes tvrdou kritiku tradiční společnosti. Nově poznaná nezávislost, nové ideály a pocity sebevyjádření se tak ocitly v kontrastu s patriarchálním konfuciánským systémem. Tyto „nové ženy“ tak jen těžko naplňovaly vize korejských intelektuálů o moderní ženě, která by byla symbolem pokroku a národní svobody.

Je však nutné pochopit, že v tehdejší korejské společnosti, kdy ženy ještě donedávna chodily ve dne zahalené a mohly vycházet jen večer, byl moderní styl „nových žen“ pro korejskou společnost šokem. Vzhledem k jejich požadavkům na nezávislost a jejich potřebu sebevyjádření v dosud tolik despotické společnosti je můžeme vnímat jako rebelky a první představitelky feminismu v Koreji.

---

¹⁴³ Na Hje-sök (나혜석, 羅蕙錫, 1896-1948) byla korejská básniřka, feministická autorka, pedagožka a novinářka. Její literátské jméno bylo Čongwōl (정월, 晶月). Byla první korejskou moderní malířkou a byla známá svou ostrou kritikou manželské instituce ve 20. letech 19. století.
<http://ko.wikipedia.org/wiki/나혜석>

8 Zapojení žen do pracovního procesu

Touha po ekonomické nezávislosti byla korejskými intelektuály raného 20. století považována za stěžejní součást přirozeného lidského vývoje a byla tak nedílnou částí moderních reforem korejského národa. Její součástí byla i otázka ženské nezávislosti. V této kapitole bych chtěla zmínit diskuze a rozpory, které se ohledně tohoto tématu vyskytovaly a zároveň popsat první pracovní uplatnění pro ženy, ať už to byly ženy z vyšších tříd, kterým se dostalo vzdělání, či později ženy z venkova, které vlivem světové hospodářské krize v období let 1929 - 1930 musely hledat cestu, jak uživit své rodiny, a staly se zároveň vyhledávanou levnou pracovní silou.

S nárůstem diskuzí o ideálu moderní ženy a s přibývajícím počtem tzv „nových žen“ se korejští intelektuálové začali také čím dál více věnovat otázce ženské rovnoprávnosti a nezávislosti, která by ženy osvobodila od útlaku tradiční rodiny. V článcích publikovaných v dubnu 1925 v časopise *Sin jösöng* korejští intelektuálové považují za jedinou možnou cestu jak tohoto stavu dosáhnout ekonomickou nezávislost žen, která by měla být prioritou ženského sebeuvědomění, které může být dosaženo účastí žen ve veřejném prostoru jako placené pracovní síly. V následující ukázce ze dvou článků z *Sin jösöng* je zdůrazněna potřeba změnit veřejné mínění, které pod pojmem pracující žena vidělo ubohou ženu, které se nedostávalo ekonomické podpory od manžela, živitele rodiny. Korejští intelektuálové v nich nejen kritizují stereotypní pohledy na ženství, ale také hájí potřebu nezávislosti korejských žen pomocí ostré kritiky poměrů v období Čosön.

Korejské ženy nevěděly vůbec nic o nezávislosti a samostatnosti. A stále tak žijí. Během dětství byly vychovávány pod ochranou své rodiny, poté žily v péči manžela a svého syna. Takže nikdy nemohlo dojít k tomu, aby korejská žena mohla vůbec zažít pocit nezávislosti či svobody. Celá jejich existence byla jen procesem předávání zodpovědnosti z rodičů na manžela. A i když byly sirotky či vdovami, jediná cesta k zaopatření bylo hledání nové rodiny či partnera.¹⁴⁴

Doufáme, že korejské ženy budou moci zastat tolik práce, kolik bude potřeba, a podaří se jim ji spojit s manželstvím a mateřstvím. Zapotřebí je nejen práce na intelektuální úrovni, ale také manuální... Zdá se, že právě takovýto směr by mohl přinést

---

¹⁴⁴ *Sin jösöng*, duben 1924, 18 – „Gendered Korean Colonial Modernity: “Housewifization“ of Korean Colonial Women and the Reconfiguration of Domestic Work,“ *The Review of Korean Studies*, Vol. 12, No. 4, 2009; str. 205-233

ovoce pro naši společnost a ekonomiku. I vdané ženy by se měly držet svého zaměstnání a pokusit se tak skloubit rodinný život s pracovním. Jak již bylo zmíněno výše, korejským ženám chybí kuráž a schopnost pro samostatnost. Nicméně jejich touha měřit se s patriarchální mocí se zdá být vyšší než touha žen v Japonsku či v Číně. A proto je pro korejské ženy potřeba, aby jakmile se stanou součástí pracovního trhu, byly společensky aktivními, aby mohly lépe reagovat na vnější podněty.¹⁴⁵

Intelektuální skupiny, které zastávaly názor potřeby pracovního uplatnění žen byly ve veřejném dění nejvíce viditelné během 20. let a byly zmiňovány ve vztahu k nezávislosti a národnímu osvícenectví. Nicméně vznikající silný diskurz zastávající pracovní uplatnění žen zároveň poněkud paradoxně kladl důraz na ideál „moudrá matka, dobrá manželka“. Je tak zřejmé i s tím, co jsem zmínila výše v kapitolách o nových ideálech žen, že korejská veřejnost ani korejské intelektuálky nebyly ve svých názorech jednotní a svými argumentacemi a požadavky na ženy si často sami protirečily.

Bylo tomu tak zejména proto, že měli obavy z toho, jakým směrem by se jinak vyvíjel trend vzdělaných pracujících žen, žijících „západním“ stylem života. V rámci národní nezávislosti a soběstačnosti však pracující ženy potřebovali, a proto bylo nutno vytvořit koncept apelu na společnost, který by neničil korejskou rodinu a zároveň by ženám umožňoval pracovat bez toho, aniž by na ně korejská společnost nahlížela jako na ubohé bytosti. Korejské intelektuálky se tak snažily termínu „pracující žena“ dodat punc národního zájmu a ženy zaujmout argumentací o nezávislosti a samostatnosti.

S tím, jak se korejské ženy začaly podílet na veřejném dění ve 20. letech, se rozšiřovalo i spektrum pracovních příležitostí pro ženy, které se stávalo komplexnější a více specializované.¹⁴⁶ Co se týče nové skupiny žen z vyšších tříd, kterým se dostalo vzdělání, pracovaly nejčastěji ve školství, zdravotnictví, umění nebo jako sekretářky na úřadech a v kancelářích.

Práce ve školství byla jednou z prvních příležitostí pro „nové ženy“. S tím, jak se zvyšoval počet nově otevřených škol pro dívky, stoupal také počet učitelek. Jednou z prvních učitelek byla např. Ha Nan-sa nebo Jun Čöng-wön, které započaly kariéru učitelek po skončení svých studií na Ihwa.

---

¹⁴⁵ „*Sin jösong*, Duben, 1924, 21-23“ – „Gendered Korean Colonial Modernity: “Housewifization“ of Korean Colonial Women and the Reconfiguration of Domestic Work,“ *The Review of Korean Studies*, Vol. 12, No. 4, 2009; str. 205-233

¹⁴⁶ Pracující ženy se staly v Koreji novým fenoménem a objevila se pro ně i nová označení jako např. čigöb jösong či čigöb buin. (Kang 2004, 179)

Další z profesí, ve kterých se tyto ženy mohly uplatnit, bylo lékařství. Jak jsem již zmiňovala, první korejskou lékařkou západního typu se stala Esther Kim, která se stala vzorem pro další generace. Další důležitou profesí ve zdravotnictví se stala práce ošetrovatelky nebo porodní asistentky. Dále mohly dívky, které po roce 1910 ukončily střední školy, najít práci také v kancelářích jako sekretářky nebo stenografky. Nicméně těchto pracovních příležitostí bylo stále málo.

Zásadní roli pro „nové ženy“ představovala kulturní renesance po roce 1920, která vzdělaným ženám-spisovatelkám umožnila práci v novinách a časopisech, kde tak měly příležitost vyjádřit své názory o ideálu „nové ženy“, stejně tak mohly kritizovat překážky, které bránily ke zlepšení ženského postavení. Časopisy jako *Sin kadžök* a *Sin jödža* publikovaly eseje, překlady a také beletrii. V roce 1930 ženské spisovatelky vytvořily vlastní asociaci, která se zabývala podporou spisovatelek v muži dominantním prostředí literatury. Literatura psaná ženami byla totiž stále považována za nízkou, a i když spisovatelé jako I Kwang-su nebo Kim Tong-in projevovali o tuto literaturu velký zájem, nepovažovali ji za rovnocennou. Někteří spisovatelé, jako např. Kim Mun-čip (김문집, 金文輯)¹⁴⁷, dokonce ženy vyzývali k tomu, aby se přestaly zabývat tématy, které jim jako ženám nepřísluší. Z výše popsané je však evidentní, že pracovní trh pro vzdělané ženy byl stále limitovaný a vzdělané ženy, které nepocházely přímo z elity obyvatel, mohly nejnáze najít zaměstnání ve školství.

S průmyslovým rozvojem Koreje přibývalo továren, které hledaly levnou pracovní sílu, kterou nejčastěji volily ženy z venkovského prostředí, které se v důsledku hospodářské krize v letech 1920 – 1930 a japonským zabíráním půdy rolníkům, dostávaly do čím dál větších finančních potíží a byly nucené finančně zabezpečit svou rodinu. Potřeba zabezpečit rodinu a vydělat dost peněz na *honsu* (věno) byly hlavními důvody pro mladé korejské ženy¹⁴⁸, aby odešly z venkova a začaly pracovat v továrnách.

Také společnost začala pomalu přijímat fakt mladých pracujících žen, zejména jako správnou cestu k opatření *honsu*. Ženy byly ochotné pracovat v továrnách nehlédě na nízké finanční ohodnocení a ořesné podmínky, které v továrnách panovaly.¹⁴⁹ Pro vdané ženy představovala práce v továrně jedinou možnost, jak zabezpečit svou rodinu.

---

¹⁴⁷ Kim Mun-čip (김문집, 金文輯) <http://ko.wikipedia.org/wiki/김문집>

¹⁴⁸ Většinou se jednalo o dívky mezi 10-16 lety. S odkazem na výroční zprávu Generálního guvernérství z roku 1929 bylo zdokumentováno 26.009 pracovnic a z toho 6.241 dívek bylo pod 16 let.

¹⁴⁹ Téma o práci korejských žen v továrnách je detailněji zpracováno v práci Theodore Jun Yoo, „The Female Worker from Home to Factory“ *The Politics of Gender in Colonial Korea*, (University of California Press. 2008). str. 95

V mnoha ohledech práce žen v továrnách nahradila ruční řemeslnou výrobu, která byla až do té doby pro každou domácnost nezbytně důležitá. Přizpůsobení se novým pravidlům a návykům krutého pracovního prostředí představovalo pro korejské ženy šok, ale díky těžkostem, kterým čelily v práci na venkově, tak byly alespoň na nemilosrdné pracovní prostředí v továrnách lépe připraveny. Stejně jako jejich protějšky v Evropě, korejské dělnice převládaly v lehkém průmyslu jako byly textilní a výrobní továrny.

Nicméně industrializací v Koreji nedošlo s početní převahou žen v jednotlivých továrnách k problémům, tak jak se tomu stalo v Evropě, kde průnik žen do tradičně mužských odvětví způsobil mnoho rozporů, s tím jak se muži snažili zabránit, aby se jejich odvětví nestalo výhradně ženskou prací. Naopak v Koreji byla již od počátku odvětví, která byla určena pouze ženám. Ženy tak nejčastěji pracovaly v továrnách na zpracování rýže, v textilních továrnách jako navíječky hedvábí, nebo v chemickém průmyslu v továrnách na zpracování gumy, umělého hedvábí či hnojiv.

Třicet pět let japonské koloniální správy v Koreji přineslo mnoho významných ekonomických a sociálních změn včetně vytvoření nových odvětví a nových pracovních uplatnění. Tento proces nicméně způsobil rozkol mezi tradiční a moderní společností, a zatímco pro korejské intelektuály a nové ženy se pracovní uplatnění žen stalo symbolem samostatnosti a ženské nezávislosti, pro ženy z venkova, které pracovaly v továrnách, se práce stala jediným prostředkem obživy a propast mezi jednotlivými vrstvami obyvatelstva se ještě více prohlubovala. Co však nelze popřít celému tomuto procesu změn je to, že se tyto nové pracující ženy, ať už z vyšších či nižších tříd, staly symbolem moderního směřování korejské společnosti a určité nezávislosti a samostatnosti se jim podařilo dosáhnout, i když mnohdy za vysokou cenu.

9 Počátky a vývoj ženských hnutí

Pojem ženské hnutí je definován jako kolektivní akce, která je iniciována a organizována ženami, vychází z přesvědčení o nevýhodné situaci žen ve společnosti a formuluje požadavek na změnu této situace. První takovýto postoj se objevil v manifestu ženského hnutí za Velké francouzské revoluce koncem 18. století, kdy ženy ve Francii vedené Olympe de Gougesovou¹⁵⁰ požadovaly zrušení stereotypního postavení žen a domáhaly se základních občanských práv pro ženy. Tímto aktem se staly vzorem pro všechny ostatní národy, ve kterých se ženy cítily utlačované, a proud ženského sebeuvědomění tak pomalu narůstal. Podle historických údajů ženská hnutí v počátcích začínala dílčími a méně podstatnými problémy, nicméně postupně se začala zajímat o širší témata jak sociální, tak ekonomická.¹⁵¹

V Koreji byla situace kolem ženských hnutí oproti jiným zemím v této době naprosto odlišná a mnohem více komplikovaná. První korejská ženská hnutí vznikají v době politických konfliktů mezi konzervativní vládou, která se snažila o zachování tradic, a progresivním moderním osvíceneckým hnutím. V takovéto politické situaci se ženy aktivně účastnily hnutí za národní nezávislost ještě předtím, než si vůbec stačily uvědomit svá práva. V této kapitole bych chtěla na základě dostupných informací přiblížit důvody vzniku a charakteristiku těchto hnutí, které poskytnou pochopení následného vývoje ženských hnutí v pozdějších letech.

9.1 Pozadí vzniku ženských hnutí v Koreji

Vznik ženských hnutí vždy závisí na sociálních tradicích a kultuře společnosti, ve které se dané hnutí utváří. Co se týká ženských hnutí v Koreji, jejich vznik souvisí se společenskou potřebou modernizace, tedy i osvícenského hnutí. Po otevření Koreje v roce 1876 na tuto potřebu odpovídá nové, v podstatě neorganizované *Kāhwa undong*

---

¹⁵⁰ V roce 1792 skupina žen v čele s Olympe de Gougesovou vydala *Prohlášení práv žen a občanek* jako reakci na Deklaraci lidských práv z roku 1789, která v doslovném překladu znamená Prohlášení práv mužů a občanů (La Declaration de droit de l'homme et du citoyen). V Anglii ve stejném roce jako Prohlášení ženských práv ve Francii vyšlo dílo Mary Wollstonecraftové *Vindication of the Rights of Women* (Obhajoba ženských práv). Deklarací ženských práv Olympe de Gouges se nechaly inspirovat aktivistky amerického ženského hnutí a v roce 1848 pak vytvořily obdobu této deklarace - *Prohlášení citů*, kde formulovaly stanoviska ohledně bezpráví páchaného na ženách. Došlo k tomu během první konference o právech žen konané v Seneca Falls v New Yorku, kde byl mimo jiné artikulován i požadavek volebního práva pro ženy.

¹⁵¹ <http://historyoffeminism.com>

(Hnutí za modernizaci, 개화운동)¹⁵², které vyzývá ke spolupráci také ženy, které v tu dobu tvořily půlku populace. Tato výzva vůči ženám tak přichází ještě předtím, než si ženy mohly vůbec uvědomit své vlastní cíle a potřeby. I přes naléhavost jejich účasti v hnutí však situace nebyla vůbec jednoduchá a to především kvůli sociálnímu statutu, který ženy v té době měly. Jak jsem již zmiňovala, podle konfuciánské tradice měly být ženy poslušné a zachovávat ctnost svou podřízeností. Podle nepsaného pravidla o vztahu manželů (*näöpöp*) navíc platila jen minimální komunikace mezi partnery a komunikace či kontakt ženy s cizími muži už vůbec nepřicházel v úvahu.

Nejdříve tedy bylo nutné změnit pohled na roli žen ve společnosti, na což jako první upozornil Pak Jöng-hjo, který po neúspěšném převratu v roce 1884 (*kapsin čöngbjön*) odchází do Japonska, odkud posílá dopis královskému dvoru, v němž apeluje na nutnost modernizace Koreje pro zachování národní identity. Jeho žádost mimo jiné obsahovala i body o změně postavení žen, jako např. zákaz týrání žen, vzdělání pro dívky, zákaz dětských sňatků, povolení pro znovuprodání vdov a zákaz konkubinátu. Většina těchto požadavků byla splněna až o deset let později v rámci reformy kabo (*kabo kjöngdžang*).

Další základní otázkou se stalo vzdělání pro ženy, které mělo na sebeuvědomění žen největší podíl a o jehož vznik se výrazně zasazovala americká misionářka, Mary F. Scrantonová, mj. založením *Ihwa haktang* roku 1886. V posledních letech 19. století počet misionářských škol narůstal a víc než polovinu z nich tvořily školy pro dívky, kde byla základem studia studium Bible, korejský jazyk a anglický jazyk. Právě studium Bible mělo příznivý dopad na pozdější vznik ženských hnutí, protože právě zde se dívky učily, že před Bohem jsou si muž a žena rovni. Také návštěvy kostelů a sociální aktivity v něm znamenaly významný pokrok pro ženskou nezávislost. Počátek vzdělávání pro dívky v Koreji tak můžeme považovat za významný impuls pro budoucí rozvoj ženské rovnoprávnosti.

Jak jsem již tedy zmínila, na vzniku hnutí za ženskou nezávislost se podílelo několik faktorů a samostatné ženské hnutí nevzniklo až do založení Klubu nezávislosti (*Tongnip hjöphö*). Klub nezávislosti byl založen několika mladými muži, kteří se do Koreje vrátili ze zahraničních cest či studií, obohaceni novými ideály a plány na moderní přeměnu Koreje. Jak už jsem zmiňovala výše, mezi nejvýznamnější

---

¹⁵² <http://100.daum.net/encyclopedia/view.do?docid=v082mc634a2>

představitelé patřili tito tři intelektuálové, Jun Čchi-ho, Sŏ Čä-pchil a Ju Kil-džun. Obzvlášť aktivním obráncem ženských práv byl Sŏ Čä-pchil, který se do Koreje vrátil po sedmi letech z USA. Založil mimo jiné i noviny *Tongnip sinmun* (*The Independent*), které se staly největším zastáncem rovnoprávného postavení korejských žen, hlavně co se týče potřeby vzdělání a tím i jejich účasti ve veřejném dění. Nutnost ženského vzdělání byla obhajována jako základní krok k modernizaci státu, který by se právě díky vzdělaným ženám a jejich účasti stal kultivovanějším a silnějším. Jak např. ve svém románu, *Čajudžong* (*Zvon svobody*, 자유종 1910), popisuje spisovatel I Hä-džo (이해조, 李海朝)¹⁵³:

*Staré přísloví říká, že břemeno se stává lehčí, je-li nesené dvěma lidmi, i kdyby to byl třeba jen kus papíru. Rovněž tak, kdyby se našich deset milionů žen podílelo na práci s našimi deseti miliony mužů, byl by výsledek znatelný už za padesát a ne za sto let. Kdyby si muži a ženy dokázali pomoci, práce, která trvá deset let, by byla hotová za 5. Užítky, které bychom tímto získaly, by byly nevyčísitelné.*¹⁵⁴

Tento úryvek ukazuje na nevyhnutelný fenomén nárůstu očekávání od žen a potřebu odstranit jejich tradiční role v odvrácení blížící se národní krize.

9.2 První ženská hnutí v Koreji v období let 1898-1910

Za první ženské uskupení v historii Koreje se považuje vznik společnosti *Čchanjanghŏ* (찬양회, 贊襄會)¹⁵⁵ v roce 1898. *Čchanjanghŏ* bylo založeno několika pokrokovými ženami z vyšších tříd a jejich hlavním cílem byla rovnoprávnost žen a mužů v budování nové pokrokové společnosti a vybudování školy pro dívky, která by ženám poskytovala potřebné vzdělání pro splnění prvního požadavku. Nejvýznamnějším činem tohoto hnutí bylo právě založení školy pro dívky – *Sunsŏng* (순성학교, 順成學校).¹⁵⁶ Hnutí *Čchanjanghŏ* však bylo kvůli těsnému kontaktu s Klubem nezávislosti už po roce svého fungování vládou rozpuštěno a škola *Sunsŏng* kvůli nedostatku financí zanikla. I přes krátké působení ale znamenalo velký impuls pro

---

¹⁵³ I Hä-džo (이해조, 李海朝, 1869-1927) byl překladatel, publicista a autor *sin sosŏl*. *Zvon svobody*, je jeho nejvýznamnější dílo, které je pokládáno za učebnici korejského osvícenského hnutí. Promítají se v něm nové ideály ve spojení s přetrvávajícími konfuciánskými představami. Tento román vyšel těsně před anexí Koreje Japonskem. Miriam Löwensteinová, *Slovník korejské literatury*, (Libri, 2007), str. 95

¹⁵⁴ 이해조, 자유종, 1996, dostupné na <http://books.google.cz/books>, str. 29

¹⁵⁵ <http://terms.naver.com/entry.nhn?docId=1204338&cid=40942&categoryId=33383>

¹⁵⁶ <http://terms.naver.com/entry.nhn?docId=795077&cid=404&categoryId=404>

vznik dalších hnutí, jejichž hlavním ideálem bylo zakládání škol a vzdělávacích institucí pro dívky.¹⁵⁷

Po roce 1905, kdy Japonsko přebírá kontrolu nad Koreou, se úsilí osvíceneckých hnutí o vzdělávání společnosti šíří po celém území Korejského poloostrova. V odpověď na japonskou agresi tak Korejci odpovídají nejen ozbrojeným bojem, ale hlavně také snahou o vzdělání lidu, o čemž svědčí vznik více než tři tisíc škol jen v letech 1906 - 1907, mezi nimiž byly i školy pro dívky, jako např. *Janggju ũisuk*, *Jödža pohagwön*, *Činmjöng jödža kodŭng hakkjo*, *Jangdžöng jödža kodŭng hakkjo*, *Sungmjöng jödža kodŭng hakkjo*, *Tongdök jödža kodŭng hakkjo* a jiné.¹⁵⁸ V důsledku těchto okolností je také zaznamenán vznik mnoha ženských organizací, které se po vzoru *Čchanjanghō* věnovaly šíření vzdělávání a řízením škol.¹⁵⁹ Nárůst těchto snah o vzdělávání lidu lze vysvětlit japonskou koloniální politikou, která potlačila základní demokratická práva, mj. svobodu projevu, shromažďování a spolčování, tedy i svobodu veřejných projevů, a mimo jiné i aktivity školních a politických hnutí. Dá se tak vlastně říci, že jakákoliv veřejná aktivita byla v Koreji zakázána. Zakázána byla i aktivita mnoha ženských hnutí, protože podle názoru generálního guvernérství ženám nepříslušelo, aby se účastnily politických diskuzí. A v důsledku toho se jejich zájem obrátil právě na vzdělávací aktivity. I přes to se však ženská hnutí potýkala s mnoha problémy, a to především s finančními. Mnoho nově vzniklých škol pro dívky muselo být uzavřeno kvůli vysokým nákladům a téměř neexistujícím finančním prostředkům, které hnutí získávala především díky dotacím vyšších vrstev. Nejednalo se však jen o školní zařízení, nýbrž i o publikace pro ženy, které neměly dlouhého trvání. První časopis pro ženy *Jödža činam* (여자기남, 高銀)¹⁶⁰, který se věnoval vzdělávání, zanikl již po roce svého trvání, v roce 1909.

Ženská hnutí však nečelila jen finančním problémům, ale také politizaci ženských hnutí projaponskými Korejci. Hlavním cílem japonské vzdělávací politiky v Koreji bylo vychovat z korejské mládeže poslušné poddané japonského císařství. Jedním z hlavních bodů, jak tuto politiku v Koreji propagovat, bylo právě přes

---

¹⁵⁷ Jednalo se především o Jödža kjojuk-hō, Činmjöng jösöng-hō a Jödža pohakwon. O dalších aktivitách těchto hnutí je toho známo jen málo, kvůli chybějícím záznamům.

¹⁵⁸ Chung Sei-waha, *Challenges for women- Women's studies in Korea*, Korean Women's institute Series, Ewha Womans University Press, 1991, str. 84.

¹⁵⁹ Lee Hyun-jong (1966)- „Data Survey of Political, Social Scholarly Groups and Mass Media Organizations,“ *Asia Scholarly Bulletin* 아사학보 vol.2. S odkazem na tento článek se víc jak 40 % organizací v této věnovalo šíření vzdělávání.

¹⁶⁰ <http://terms.naver.com/entry.nhn?docId=581232&cid=404&categoryId=404>

vzdělávání pro ženy. V tomto smyslu byla například v roce 1905 vytvořena japonská ženská vlastenecká organizace, Korejsko- japonská organizace žen (한국 일본 여성의 운동), která byla vedena I Ok-kjöng (이옥경, 李玉慶).¹⁶¹ I Ok-kjöng začala vést tuto organizaci projaponským směrem a už v roce 1908 byla většina členek pro-japonsky naladěna.

Jak později podotýká Maria Kim: *Jiné organizace podlely zapojení se do pro-japonského proudu nebo fungovaly pod úzkou kontrolou Japonců.*¹⁶² Tato organizace kolem sebe soustředila hlavně ženy z vyšších vrstev společnosti a jejím cílem bylo vytvoření těsných vztahů mezi Japonci a Korejci vytvářením vzdělávacích a dobročinných akcí, které měly vést k cíli japonské koloniální politiky. V tomto duchu vzniklo hned několik dalších organizací, jako např. *Tahan jösöng undong* (대한여성운동, 1907), *Čchasön puinhö* (차선 부인회, 1907), *Tongjang äguk puinhö* (동양애국부인회, 1908). I přes svou širokou působnost však byly tyto organizace spíše izolované politicky i regionálně a jejich cíle se jim proto nepodařilo naplnit.¹⁶³

Ženská hnutí se také aktivně podílela na aktivitách splacení korejského dluhu vůči japonskému vládě¹⁶⁴, které se stalo jedním z nejvyšších zájmů korejské společnosti. Hnutí na splacení korejského dluhu zahájilo své akce kampaní na omezení kouření, která byla odstartována v Tägu (대구) roku 1907 Sö Sang-donem (서상돈, 徐相敦) a Kim Kwang-džeem (김광제, 金光濟), kteří se zavázali, že přestanou na tři měsíce kouřit v zájmu splacení národního dluhu.¹⁶⁵ I přes původní nesouhlas mužů nezůstala ženská hnutí pozadu a na tuto výzvu odpověděly téměř okamžitě svou vlastní organizací, která v zájmu splacení národního dluhu nabádala ženy, aby rozprodaly své cennosti a drahý majetek a připojily se tím k této akci. Vůči nesouhlasu mužů se vyjádřily některé organizace svými komentáři v několika novinách, např. v *Tahan mäil sinbo* (대한매일신보, 大韓每日申報):

---

¹⁶¹ I Ok-kjöng (이옥경, 李玉慶; 1902 - ?).¹⁶¹ byla manželkou I Či-jonga (이지용, 李址鎔; 1870 - 1929), který byl v té době ministrem vnitra a později je považován za jednoho z pěti největších kolaborantů a zrádců. Podle historických záznamů byla I Ok-kjöng ve vedení několika dalších organizací. viz. Chung Sei-wha, *Challenges for women- Women's studies in Korea*, (Korean Women's institute Series, Ewha Womans University Press, 1991), str. 86 / <http://ko.wikipedia.org/wiki/이옥경> ; <http://ko.wikipedia.org/wiki/이지용>

¹⁶² Maria Kim (김마리아, 金瑪利亞/ vlastním jménem 김진상, 金眞常; 1891- 1944), 이화사학연구, Vol. 9, 1976, str. 7 - 10.

¹⁶³ Chung Sei-wha, *Challenges for women- Women's studies in Korea*, Korean Women's institute Series, (Ewha Womans University Press, 1991), str. 86

¹⁶⁴ 13.000.000 Wonů do roku 1907.

¹⁶⁵ http://navercast.naver.com/contents.nhn?rid=129&contents_id=13290&category_type=series

...Není žádný rozdíl v tom, jestli se akcí na podporu národa účastní muž nebo žena. Je snad rozdíl mezi mužskou a ženskou láskou ke své zemi? Bylo řečeno, že 20 milionů našich občanů je ochotno se vzdát kouření na tři měsíce v rámci splacení národního dluhu... Ale ženy jsou z tohoto hnutí vyjmuty. Ženy snad nejsou občankami a lidmi této země?...¹⁶⁶

Svou odhodlanost k účasti v hnutí za splacení národního dluhu hlásá také hnutí *Tchalhwanhō* (탈환회) ve svém prohlášení v *Čeguk sinmun* v roce 1907:

Sestry! Útlakem, který trval několik stovek let, jsme ztratily všechny radosti spojené se svobodou. Slyšely jsme, že naše země se ocitla v národní krizi... Dříve bychom nebyly schopné využít všech možností, které lidské bytosti mají, a musely bychom se vyhnout osudu jen jako otroci druhých... Více než 10 milionů žen z celkového počtu 20 milionů občanů určitě vlastní prsten... Jakmile dosáhneme splacení našeho dluhu, nebude obhájena jen naše národní suverenita, ale také demonstrací naší síly dosáhneme rovnoprávnosti s muži...¹⁶⁷

A také hnutí *Kungmi Čöksöng-hö* (국미적성회):

My, korejské ženy, zatímco jsme obývaly vnitřní části domu, jsme braly politiku na lehkou váhu. Ale poznáním okolních zemí jsme zjistily, že ženy mají stejná práva jako muži. Toto je rozumná cesta... Doufáme, že předejdeme osudu stát se znovu otroky a zachráníme naši svobodu a nezávislost tím, že splatíme národní dluh.¹⁶⁸

Hlavním cílem ženských hnutí za splacení státního dluhu tak bylo nejen obnovení národní suverenity, ale tyto akce také chápaly jako významný akt, který by potvrdil ženskou účast na veřejném dění v korejské společnosti v roli právoplatné občanky, a zároveň by tím byla potvrzena ženská rovnoprávnost s muži. Tato hnutí jsou proto pokládána za jednu z prvních významných politických účastí žen v korejské historii.

---

¹⁶⁶대 한매일신보, 8. března 1907- Chung Sei-wha, *Challenges for women- Women's studies in Korea*, Korean Women's institute Series, (Ewha Womans University Press, 1991), str. 119. Záznam z prvního zasedání ženských organizací na splacení státního dluhu v Namil-dongu.

¹⁶⁷대 한매일신보, 23. dubna 1907- Chung Sei-wha, *Challenges for women- Women's studies in Korea*, Korean Women's institute Series, (Ewha Womans University Press, 1991), str. 120; *Tchalhwanhō* byla křesťanská ženská organizace, která vznikla roku 1907 v Tägü, a byla zformována za účelem splacení dluhu, který chtěly splatit vybíráním cenností. Podrobnější informace o této organizaci nejsou známy. <http://gall.dcinside.com/board/view/?id=worldwar2&no=63838>

¹⁶⁸ Ibid. ; *Kungmi Čöksöng-hö* byla organizace protestantských žen založená v roce 1907 v Inčchönu za účelem splacení státního dluhu. Viz. <http://terms.naver.com/entry.nhn?docId=525205&cid=1593&categoryId=1593>

9.3 Ženská hnutí v období japonského protektorátu a Hnutí 1. března (1910-1919)

Japonská anexe Koreje v roce 1910 znamenala pro ženská hnutí novou fází, která byla symbolizována obdobím politického útisku a diskriminace. Čím více však japonský systém Korejce utlačoval, tím větší byl odpor Korejců, kteří systematicky organizovali protijaponská hnutí a vytvářeli tajnou síť odporu.

Prvním takovým tajným ryze ženským hnutím odporu bylo *Songdžukhō* (송죽회, 松竹會, Asociace borovice a bambusu)¹⁶⁹, které bylo zformováno roku 1913 v Pchjōngjangu. Jeho vznik je evidentním znakem intenzivního zájmu korejských žen o osvobození korejského lidu. Vůdkyní tohoto hnutí byla Ä-dök (애덕), která absolvovala Ihwa haktang a působila jako učitelka na *Sungŭi jōdža kodŭng hakkjo* (송의여자고등학교, 崇義女子高等學校), ostatní členky hnutí byly vybírány s velkou opatrností a hlavní důraz se kladl na jejich vlastenectví. Tajná organizace *Songdžukhō* navenek jednala jako spotřebitelská skupina pro ženské maloobchodní sítě, kde propagovala slogany jako „Nakupujte jen domácí produkty!“ nebo „Buďte skromné!“ Prostředky získané výběrem poplatků a prodejem zboží byly použity na podporu hnutí nezávislosti v Šanghaji a Pekingu. Zároveň také vysílala své členky do všech provincií v Koreji, aby šířily mezi lidmi myšlenky vlastenectví. V neposlední řadě také přispěly k šíření *Tongnip sinmun*, který již byl publikován v zahraničí, angažovaly se v ukrývání členů tajných misí. Hnutí *Songdžukhō* se brzy rozšířilo po celé zemi a mělo lví podíl na vývoji ženských hnutí, zejména na jejich účasti v Hnutí 1. března. Ilegální aktivity tohoto hnutí přesáhly hranice Koreje a operovaly i v zahraničí až do konce japonské koloniální správy. Hnutí *Songdžukhō* je oceňováno hlavně pro své široké aktivity na podporu korejské nezávislosti a také za vlastenectví a odvahu, kterou ženy při době jeho působení vykonaly. Ženská hnutí, která byla součástí protijaponského odboje, pokračovala svými aktivitami až do Hnutí 1. března.

Po skončení 1. světové války a vlivem tzv. 14 bodů Woodrowa Wilsona našli korejští nacionalisté novou naději na korejskou samostatnost. Ve čtrnácti bodech této deklarace W. Wilson prohlásil, že principy humanismu, respektování práva na sebeurčení každého národa a mezinárodní spolupráce se musejí stát základem nového mírového období. Myšlenkou národní autonomie a práva na sebeurčení povzbudil

¹⁶⁹ <http://100.daum.net/encyclopedia/view.do?docid=b12s2988a>

všechny porobené národy na světě a mezi nimi i Korejce, kteří se Wilsonových principů chopili jako důkazu zájmu velmoci o utlačované státy. Na popud nacionalistů bylo zahájeno několik akcí a mezi nimi i vytvoření organizace korejských studentů v Japonsku, *Čosŏn čchŏngnjŏn tongniptan* (조선청년독립단, 朝鮮青年獨立團)¹⁷⁰, která 8. února 1919 vydala prohlášení, sepsané I Kwang-suem, které požadovalo okamžitou nezávislost Koreje.

V Tokiu se následně shromáždilo přes 600 korejských studentů, kteří protestovali proti japonské nadvládě. Do Koreje bylo také vysláno několik zástupců, kteří se měli dohodnout s nacionalistickými vůdci v kolonii. Wilsonových 14 článků ovšem nenalezlo podporu jen u radikálních nacionalistů, ale také u umírněných a mezi náboženskými vůdci. Mladí nacionalisté dokázali spojit křesťanské a buddhistické vůdce a společně začali plánovat celonárodní hnutí za nezávislost Koreje. Organizace hnutí se ujala Sekta nebeské cesty (천도교, 天道敎)¹⁷¹, a akci se hnutí rozhodlo uskutečnit v den pohřbu císaře Kodžonga.¹⁷² Konečné datum demonstrace bylo stanoveno na 1. března 1919, dva dny před pohřbem císaře, aby se předešlo vyzrazení akce. Vůdci národního hnutí sepsali i svou Deklaraci nezávislosti¹⁷³, kterou v den konání demonstrace přečetli v Pagodovém parku v centru Soulu. Demonstrace se rychle rozšířily do dalších okresů v Koreji a tato akce rozpoutala celonárodní hnutí.¹⁷⁴

1. března 1919 se na shromáždění za Korejskou deklaraci nezávislosti, sešly i ženské organizace pod vedením Marie Kim. Hnutí 1. března se tak zúčastnily ženy ze všech společenských skupin a organizací a podpořily tak protest proti Japonsku a bojovaly za svobodu a nezávislost své země. Hnutí 1. března se zúčastnilo přes tisíc mladých žen a dívek, a zhruba polovina z nich byla zatčena.¹⁷⁵ Dalšími známými

¹⁷⁰ <http://terms.naver.com/entry.nhn?docId=548923&cid=1593&categoryId=1593>

¹⁷¹ <http://ko.wikipedia.org/wiki/천도교>

¹⁷² Císař Kodžong zemřel 22. února 1919 a jeho pohřeb se měl konat 3. března 1919. Aktivisté se rozhodli využít těchto událostí díky výhodným podmínkám, které pro ně tato událost představovala. Do Soulu za účelem pohřbu přicházelo mnoho Korejců, kteří byli díky zvěstem o zavraždění císaře Japonci, protijaponsky naladěni, čehož chtěli organizátoři akce využít k vyšší účasti. Eckert Carter J.. Lee Ki-Baik a kolektiv, *Dějiny Koreje* (NLN, 2001) str. 199

¹⁷³ Autorem Deklarace nezávislosti byl Čchö Nam-sŏn (최남선, 崔南善; 1890-1957).
<http://ko.wikipedia.org/wiki/최남선>

¹⁷⁴ Eckert Carter J.. Lee Ki-Baik a kolektiv, *Dějiny Koreje* (NLN, 2001) str. 199

¹⁷⁵ Hnutí za nezávislost 1. března 1919, se zúčastnily i studentky Ihwy, z nichž se stal nejvíce známý příběh Ju Kwan-sun (유관순, 柳寬順; 1904-1920), jíž se přezdívá korejská Jana z Arku. Ju Kwan-sun pocházela z vážené rodiny a byla známá svou rozhodností a neústupností. 1. března, 1919 se ona a dalších šest studentek rozhodly připojit k hnutí za nezávislost v Pagodovém parku v centru Soulu. O pár dní později se Ju Kwan-su zúčastnila studentských demonstrací znovu a byla na krátký čas zatčena. Poté co generální guvernér nařídil uzavření všech škol jako center japonského odporu, rozhodla se Ju Kwan- su

ženami, které byly aktivní v tomto hnutí, byly Maria Kim (김마리아, 金瑪利亞), Esther Hwang (황 에스더), Kwŏn Ä-ra (권애라) a Ŏ Jun-hŭi (어윤희, 魚允姬).

Hnutí se zúčastnily i *kisāng*, které kvůli utlačování japonskou politikou založily již v roce 1900 svou vlastní organizaci, která měla bránit jejich práva a zachování tradiční role *kisāng* v korejské společnosti. Tím, že se korejských *kisāng* netýkaly přísné nároky na ideální ženu, byly osvobozené od ideologie a politiky a byly tak schopné vytvářet si vlastní názory na politickou situaci, které nebyly projaponské. Jejich účast na demonstracích poutala pozornost a byl jimi inspirován i současný básník Ko Ŭn (고은, 高銀) například v této básni:

Svaz kiseng

*Kiseng Aminjo slula svou krásou
lámala mužská srdce
jak v Čindžu, tak v Pchjongjangu*

29.března 1919

*Svaz kiseng
těch padesát žen
cestou na prohlídku do nemocnice Sahe
vykřiklo před policejní stanicí své
Manse! Manse! Ať žije nezávislost!
V čele stanula kiseng Kim Hjanghwa
ta krásná Aminjo*

*Prohlídku v nemocnici odmítly
Volaly Manse! Manse!
Zavřeli ty, co křičely nejvíc
Kim Hjanghwa na šest měsíců*
176

*Kiseng sebraly své výdělký
přinesly je do vězení
přišly i na návštěvu
Sestřičko, sestro, no tak, uklidňovaly ji
A Kim Hjanghwa, jejich vůdkyně
ta krásná Kim Hjanghwa pak vyhlásila:*

*My kiseng žijeme v chudobě
volbu však máme
Můžeme nalít neurvalému Korejci
nenalijeme však Japonci
nepodbízíme se Japonci*

*Neboj, sestro, neboj, sestřičko
jsme přece březnová armáda nezávislosti!*

---

vrátit do svého rodného města v provincii Čchungčong, kde se rozhodla uspořádat podobnou akci, jaká se odehrála v Soulu. Shromáždění však bylo rozehnáno japonskou vojenskou policií, která začala do davu střílet a mnoho lidí, včetně Ju-Kwan-suných rodičů, bylo zabito. Ju Kwan-su byla zatčena a po dlouhém mučení a živoření v mizerných podmínkách vězení, v roce 1920 umírá.
http://navercast.naver.com/contents.nhn?rid=129&contents_id=3250

¹⁷⁶ KoŬn, *Deset tisíc životů*, v překladu Miriam Löwensteinové a Park Miyoung. (DharmaGaia, 2013) str. 47

Způsob, jakým se korejské ženy účastnily vlasteneckých hnutí, poukazuje na jejich skrytý potenciál, který byl v tradiční Koreji potlačován. Díky nadšení a postupnému sebeuvědomění se tyto ženy podílely na zachování naděje na svobodu a nezávislost a zároveň se jim podařilo teoreticky dosáhnout rovnoprávnosti v korejské společnosti. A nakonec tím nejdůležitějším bodem je skutečnost, že se těmto ženským organizacím během období hnutí za nezávislost podařilo objevit ve svých řadách nové a schopné vzdělané ženy, které nahradily ve vedoucích místech ženy z vyšších vrstev a manželky projaponských úředníků. Většinu těchto nových vůdkyň tvořily ženy z křesťanských kruhů nebo ženy, které se věnovaly své kariéře, např. učitelky či zdravotní sestry. V rozložení sil korejských žen tak došlo k obratu, který vedl ještě k intenzivnějšímu boji za rovnoprávnost a nezávislost.

9.4 Vývoj po Hnutí 1. března do roku 1930

Ženská hnutí se po roce 1919 ubírají jiným směrem, a to zejména kvůli japonskému potlačování politicky aktivních ženských hnutí, zastrahováním a zatýkáním jeho představitelk. Organizace tajných hnutí za nezávislost se tak stala prakticky nemožnou. Druhým důvodem byla změna japonské koloniální politiky, která namísto vojenské správy zavádí kulturní politiku, která Korejcům dovoľovala účastnit se diskuzí, publikovat a organizovat asociace. Začala tak nová fáze kulturního nacionalismu.

Ženská hnutí během období 1920 - 1931 se soustředila hlavně na vzdělání, tak jak tomu bylo v první fázi vývoje ženských hnutí. Nejvýznamnějším hnutím v tomto období bylo *Čosŏn jŏdža kjojuk hŭnghakhŏ* (조선여자교육흥학회, 1920), které pořádalo různé akce jako např. večerní přednášky, diskuze a společenské akce na podporu vzdělávání pro ženy. Nově vzniklá hnutí si ale uvědomila, že korejská nezávislost a ekonomická soběstačnost nemůže být dosažena bez ekonomického rozvoje. Vzhledem k velmi špatné ekonomické situaci v Koreji byla hnutí nucena přijmout nové programy, které zahrnovaly podporu domácích produktů, šetrnost a zákaz kouření. Tato hnutí tak byla v podstatě protestem proti oběhu japonské měny a nenásilným odporem vůči japonskému kolonialismu. Na to reagovalo i hnutí *Čosŏn jŏdža kjojuk hŭnghakhŏ* a pod novým názvem *Čosŏn jŏdža kjojuk hjŏphŏ* (조선여자교육협회, 朝鮮女子教育協會)¹⁷⁷ začalo pořádat jednoleté vzdělávací

---

¹⁷⁷<http://newslibrary.naver.com/viewer/index.nhn?articleId=1922032500209201002&edtNo=1&printCount=1&publishDate=1922-03-25&officeId=00020&pageNo=1&printNo=574&publishType=00020>

programy pro ženy zaměřené na praktické podnikání a zároveň tak jako už jejich předchůdkyně propagovaly zboží a produkty vyrobené v Koreji na podporu korejské ekonomiky. Takovýchto ženských hnutí bylo samozřejmě mnohem víc, ovšem *Čosŏn jŏdža kjojuk hŭnghakhö* se dokázalo nejvíce zviditelnit svými úspěchy a stále novými snahami o zlepšení prosperity žen a jejich postavení.

Tak jako ve světě i v Koreji se v tomto období začínají pomalu prosazovat myšlenky socialismu, který začíná u korejských žen roku 1924 založením *Čosŏn jŏsöng tonguhö* (조선여성동우회, 朝鮮女性同友會)¹⁷⁸, které ve své deklaraci hned jako první bod požaduje rovnost mezi mužem a ženou:

*My jsme také lidé, my také potřebujeme svobodu a svůj vlastní život... Nechceme být jen sexuální a ekonomické otrokyně mužů.*¹⁷⁹

Toto nové hnutí se svou deklarací rozhodlo pro přeměnu společnosti, která by prostřednictvím vzdělávání a speciálních přednášek vedla k ženské nezávislosti a sjednocení všech žen. Poznaly také, že ženská nezávislost je plně vázaná na ekonomickou nezávislost, ke které není možné dojít bez významné změny ve stávajícím kapitalistickém systému. Svými aktivitami se ovšem obrátily opět na vzdělání, a to především snahou o odstranění ngramotnosti, zaváděním škol na venkově. V duchu tohoto socialistického trendu vzniklo ještě mnoho dalších hnutí, žádné z nich však nepůsobil příliš dlouho.

Další z důležitých organizací byla *Kŭnuhö* (근은회, 權友會)¹⁸⁰ vzniklá roku 1929, která představovala významný jednotící prvek pro rozdělená korejská ženská hnutí, která se de facto dělila na křesťanská a socialistická, a jejich rozpory se týkaly hlavně rozdílných názorů na boj proti Japonsku. *Kŭnuhö* se rozhodla všechna hnutí sjednotit, protože si uvědomila, že hnutí jsou svou roztržitostí neefektivní a spojí-li se, budou silnější a viditelnější silou za ženskou nezávislost. *Kŭnuhö*, které se během jednoho roku podařilo sjednotit všechna ženská hnutí a založila více než 70 poboček po celé zemi, byla nucena spolu se svou sesterskou organizací *Singanhö* (신간회, 新幹會) ukončit činnost v roce 1930.

---

¹⁷⁸ <http://terms.naver.com/entry.nhn?docId=1141851&cid=40942&categoryId=33384>

¹⁷⁹ Dong-a-ilbo, 8. květen, 1924- Chung Sei-wha, *Challenges for women- Women's studies in Korea*, Korean Women's institute Series, (Ewha Womans University Press, 1991), str. 95

¹⁸⁰ <http://terms.naver.com/entry.nhn?docId=1069591&cid=40942&categoryId=33384>

Po roce 1930 se po zklamání z rozpadu *Kūnuhō* ženská hnutí pomalu vytrácejí. Japonská vláda zrušila kulturní politiku a začala s přípravami na invazi do Mandžuska, zároveň zakazuje veškeré diskuze a shromáždění. Zánik *Kūnuhō* tak znamenal konec ženských hnutí v Koreji za japonské okupace.

Zasadíme-li první ženská hnutí v Koreji do dobového kontextu, je nutné těmto hnutím přiznat úspěch. Ve velmi krátkém čase a chaotické době japonského útisku se jim podařilo definovat základní principy, které pojaly za svůj cíl, a to vše ve společnosti, která procházela totální transformací z tradičního světa do moderního. Korejská ženská hnutí se tak řadí mezi celosvětově významná ženská hnutí koloniální doby, která jsou charakteristická spojením genderových požadavků s politickými a kulturně nacionalistickými. Hnutí žen v Koreji tak prakticky nebyla nikdy autonomní, protože vždy odpovídala na potřeby v rámci národní politické krize. Ženská hnutí tak byla nejdříve odpovědí na potřeby společnosti, než na potřeby žen.

Také je nutné říci, že celý vývoj byl velmi ovlivněn muži, intelektuály, kteří jako první stanovili cíle a formu organizace pro ženská hnutí, ženy tak zpočátku nebyly jeho iniciátorkami. V tomto případě se korejská situace velmi liší od vzniku ženských hnutí na Západě, kde vývoj ženských hnutí vznikl na základě snahy žen prosadit se proti mužům, kteří ovládali ženy politicky, ekonomicky i sociálně. Oproti tomu korejská ženská hnutí se do konfrontace s muži skoro nikdy nedostala, protože s nimi spolupracovala a udržovala s nimi přátelské vztahy.

Na vývoji ženských hnutí v Koreji tak můžeme vidět proměnu tradiční role korejských žen v aktivní účastnice veřejného dění, které se nebojí bojovat nejen za svojí, ale i za národní nezávislost, a jsou brány svými mužskými partnery jako ekvivalentní protějšky, což bylo ještě v nedávné době zcela nepřijatelné.

10 Závěr

V této práci jsem si kladla za cíl popsat vývoj historicko-kulturních událostí a faktorů, které měly hlavní vliv na zahájení nové etapy postavení žen v Koreji. Zároveň jsem se snažila zodpovědět otázku zda-li emancipace jako taková v Koreji vůbec existovala.

V kapitole o příchodu křesťanství je evidentní aktivní zájem misionářů o ženskou konverzi. Misionáři považovali ženské osvícení a přestup na křesťanskou víru za jeden z nejúčinnějších prostředků, jak na křesťanskou víru postupně obrátit většinu korejské společnosti. Významným způsobem se také zasadili o šíření vzdělání pro dívky. Příkladem je Mary F. Scrantonová, která založila kultovní univerzitu Ihwa, která dnes patří mezi ty nejprestižnější v Koreji. Byli to také misionáři, kteří jako první pomocí víry dokázali ženy dostat z jejich domovů do kostelů, kde se při učení principům křesťanství mohly svobodně sdružovat. Pro korejské ženy byla nejzásadnější myšlenkou křesťanské nauky rovnost ženy a muže před Bohem a ta se také stala velmi rychle přístupnou široké veřejnosti. Bylo by však velmi neobjektivní tvrdit, že to byly především americké misionářky a křesťanská víra, které se zasadily o osvícení žen v Koreji, vzhledem k tomu, že sice požadovali vzdělání pro ženy, ale možnosti jejich aktivit se omezovaly jen na církev, nejzásadnější úlohu měla žena stále zastávat doma. Křesťanství tak představovalo jen první krok, který měl vést k širšímu pojetí emancipace a osvícenství.

Dalším z faktorů, ovlivňujících emancipaci korejských žen, byla japonská státní ideologie nového žentství, *rjōsai kenbo*, jejíž principy „dobré matky a moudré manželky“, spolu s křesťanskými prvky převzali korejští intelektuálové. Můžeme tak vidět, že otázka postavení žen byla od počátku ovlivněna cizími vlivy a využívána nikoliv pouze pro prospěch, lepší postavení a rovnoprávnost žen, ale hlavně také pro prospěch těchto tří vlivů. Pro japonskou vládu představovala propagace *rjōsai kenbo* způsob, jak si zajistit poslušné poddané a výkonnou pracovní sílu. Naopak pro intelektuály, kteří se angažovali v hnutí za nezávislost či v hnutích za modernizaci země, představoval ideál *hjōnmo jangčchō* cestu, jak dosáhnout modernizace země, která, jak věřili, by přinesla národní nezávislost a budoucí národ silných jedinců.

Korejská cesta k emancipaci se tak značně liší od západních zemí, kde ženy od počátku bojovaly samy za svou rovnoprávnost a nezávislost. Naopak v Koreji to byli nejdříve muži, kteří začali hlasitěji kritizovat staré zažitě pořádky, které podle nich brzdily korejskou společnost v růstu. Byli to právě oni, kdo požadovali vzdělání pro ženy, tak, jak to viděli v cizích zemích, a vyzývali ženy k společným akcím a aktivní účasti ve společenském životě. Nicméně jak jsem popsala v kapitole o „nových ženách,“ tito intelektuálové neočekávali, že by je nová skupina vzdělaných žen nenásledovala v jejich přáních a požadavcích a v korejské společnosti nad tímto stavem došlo ke konfliktu a nepochopení.

Jestliže se tedy ptáme, zda v Koreji opravdu existoval proud emancipace tak, jak ho známe ze západních kultur, můžeme za jeho první vlašťovku považovat právě generaci „nových žen“, které svými kritikami a články v novinách upozorňovaly na nerovné postavení žen ve společnosti a apelovaly tak na širokou společnost. Nicméně vliv těchto „nových žen“ mnohdy působil jen na vyšší a střední vrstvy, které si mohly dovolit vzdělání, a jen těžko mohl mít dosah na nižší vrstvy obyvatelstva, kde ženy pracovaly v továrnách ne proto, aby dosáhly nezávislosti, ale proto, aby dokázaly uživit své rodiny. V tomto období tak dochází v korejské společnosti k ještě větší společenské hierarchii a rozkolům.

Dalším znakem určité emancipace jsou ženská hnutí, která začala vznikat již počátkem 20. století. Jejich vývoj směřoval přes požadavek na vzdělávání pro ženy až po hnutí, která se významnou měrou angažovala v boji za národní nezávislost. V důsledku nové kulturní politiky po roce 1919 a se vznikem nových pracovních míst pro ženy se zájem ryze ženských hnutí obrací na školství, zlepšení pracovních podmínek pro ženy a vůbec poprvé začínají vznikat hnutí, která požadují ženskou nezávislost. Činnost těchto hnutí však navzdory politickým okolnostem neměla dlouhého trvání.

Jak již tedy bylo řečeno, vývoj emancipačního hnutí korejských žen se značně liší od těch západních, jednak byl ovlivněn cizími vlivy, jako bylo křesťanství a *rjōsai kenbo* a zároveň byl již od počátku ovlivněn mužskými intelektuály, kteří byli těmi, kdo stanovil cíle a formu organizace ženských hnutí. Ženy tak nebyly počátečními iniciátorkami a nesnažily se v počátcích prosadit proti mužům, nýbrž s nimi spolupracovaly. Už jen fakt, že ženy začaly získávat vzdělání a spolu s muži aktivně spolupracovaly, vykazuje znaky emancipace z našeho pohledu jen omezené. Vzhledem

k více než pět století převládající konfuciánské tradiční roli ženy však považují toto obrození ženského postavení za významné a pro současnou korejskou společnost inspirující.

Použitá literatura

Práce v korejštině:

„20 segi jösöng sagönsa“ *Jösöngsa jöngu moim kilbak sesang*, Söul: Jösöng sinmunsa, 2001

I Kwang- nin, *Hankuk kähwasa jöngu*, Söul: Ildžokak, 1969.

In: Čöng Kjöng-suk: *Tähan čeguk malgi jösöng undongüi sönggjök jöngu* (Paksa hakwa nonmun, Ihwa jödža tähakkjo, 1989), str. 196.

Ju Kil-čun, *Söju kjönmun*, 1895; Orädön čchäkbang, 2004 str. 350

Sin Jöng- suk, *Ilčcheha hankuk jösöng sahösa jöngu*, Ihwa jödža tähakkjo, 1989.

Články v korejštině:

Čchöng Hjön-bäk, „Jösönsa jön’kuüi iron kwa pangpöp,“ *Jöksa pip’jöng* (Září, 1994), str. 375- 391.

Čöng Čchilsöng, „Amnal ül parabonün puin nodongdža,“ *Tonggwang* 29 (Prosinec 1931), str. 70.

Hwang Sindök, „Čosön ün iröhan ömönirül joguhanda,“ *Sin jösöng* (Květen, 1933), str. 12-15.

I Kwang-su (이광수, 李光洙), „Sin jösöngüi sip kjemjöng: Čölmusin čamä kkä paranün sip käjo“, *Manguk puin* (Říjen 1932), str. 2-3.

(<https://search.i815.or.kr/Degae/DegaeView.jsp?nid=1031>)

I Kwang-su, „Mosöng čungsim üi jödža kjojuk,“ *Sin jösöng* 3, no. 1 (1925), str. 19-20.

Jun Čchi-hun (윤치훈, 尹芝熏). „Modün jösöngsimkjemjöng,“ *Sin jösöng* („모든여성십계명.” 신여성, 1931, 4 월호). Z originálu viz.

(<https://search.i815.or.kr/Degae/DegaeView.jsp?nid=1031>)

Kim Ir-jöp, „Hakčchangül ttönanüm jösöng ege,“ *Sin jösöng* (Březen 1933).

(<https://search.i815.or.kr/Degae/DegaeView.jsp?nid=1031>)

Kim Ůnhüi, „Musan puin undongnon“, *Samčchölli* 4, vol.2, (1932), str. 64 - 67.

Mun Il-pchjöng, *Čosön jösöngüi sahödžök čüü*, “ 12 pokračování v *Čosön ilbo* (15. 8. - 27. 9. 1929)

Internetové zdroje:

<http://100.daum.net/encyclopedia/view.do?docid=b01g0620a>

<http://100.daum.net/encyclopedia/view.do?docid=b12s2988a>

<http://100.daum.net/encyclopedia/view.do?docid=b25h2757a>

<http://100.daum.net/encyclopedia/view.do?docid=v082mc634a2>

<http://100.daum.net/encyclopedia/view.do?docid=v150ha550a10>

http://encykorea.aks.ac.kr/Contents/Contents?contents_id=E0036465

<http://gongu.copyright.or.kr/writing/view.do?writingSeq=9028438>

<http://jfh.sagepub.com/content/8/1/70.abstract>

<http://ko.wikipedia.org/wiki/김문집>

[http://ko.wikipedia.org/wiki/김일엽_\(승려\)](http://ko.wikipedia.org/wiki/김일엽_(승려))

<http://ko.wikipedia.org/wiki/김활란>

<http://ko.wikipedia.org/wiki/나혜석>

<http://ko.wikipedia.org/wiki/나혜석;>

[http://ko.wikipedia.org/wiki/삼천리_\(일제_강점기의_잡지\)](http://ko.wikipedia.org/wiki/삼천리_(일제_강점기의_잡지))

<http://ko.wikipedia.org/wiki/온달전설>

<http://ko.wikipedia.org/wiki/제국신문>

<http://ko.wikipedia.org/wiki/천도교>

<http://ko.wikipedia.org/wiki/최남선>

<http://mirror.enha.kr/wiki/현모양처>

<http://mtcha.com.ne.kr/korea-term/sosun/term391-hyulyi%20nu.htm>

http://navercast.naver.com/contents.nhn?rid=129&contents_id=13290&category_type=series

http://navercast.naver.com/contents.nhn?rid=129&contents_id=3250

http://navercast.naver.com/contents.nhn?rid=77&contents_id=4998

[\[25&officeId=00020&pageNo=1&printNo=574&publishType=00020\]\(http://newslibrary.naver.com/viewer/index.nhn?articleId=1922032500209201002&edtNo=1&printCount=1&publishDate=1922-03-25&officeId=00020&pageNo=1&printNo=574&publishType=00020\)](http://newslibrary.naver.com/viewer/index.nhn?articleId=1922032500209201002&edtNo=1&printCount=1&publishDate=1922-03-</p></div><div data-bbox=)

<http://newslibrary.naver.com/viewer/index.nhn?articleId=1925090300209205015&edtNo=1&printCount=1&publishDate=1925-09-03&officeId=00020&pageNo=5&printNo=1832&publishType=00020>
<http://raskb.com/udenlibrary/disk1/84.pdf>
<http://terms.naver.com/entry.nhn?docId=1069591&cid=40942&categoryId=33384>
<http://terms.naver.com/entry.nhn?docId=1141851&cid=40942&categoryId=33384>
<http://terms.naver.com/entry.nhn?docId=1763540&cid=4393&categoryId=4393>
<http://terms.naver.com/entry.nhn?docId=525205&cid=1593&categoryId=1593>
<http://terms.naver.com/entry.nhn?docId=548923&cid=1593&categoryId=1593>
<http://terms.naver.com/entry.nhn?docId=581232&cid=404&categoryId=404>
<http://terms.naver.com/entry.nhn?docId=795077&cid=404&categoryId=404>
http://woman.donga.com/docs/magazine/woman/2009/05/21/200905210500009/200905210500009_1.html;
http://www.culturecontent.com/content/contentView.do?search_div=CP_THE&search_div_id=CP_THE003&cp_code=cp0428&index_id=cp04280029&content_id=cp042800290001&print=Y
<https://search.i815.or.kr/Degae/DegaeView.jsp?nid=1031>
Kim Ir-jöp, „Hakčchangül ttönanüm jösöng ege,“ Sin jösöng (Březen 1933).
이해조, 자유종, 1996, dostupné na <http://books.google.cz/books>, str. 29

Práce v angličtině

Abu- Lughod, Lila. „Introduction: Feminist Longings and Postcolonial Conditions,“ *Remaking Women: Feminism and Modernity in the Middle East*. Princeton University Press, 1998.

Baird, L. A. Annie. *Daybreak in Korea*. Fleming H. Revell company, 2010.

Bernstein, Lee Gail. *Recreating Japanese Women, 1600 – 1945*. Berkeley: University of California Press, 1991.

Bishop, B. Isabella. *Korea and Her Neighbours*. 1970.

Callaghan, Karen A. *Ideals of Feminine Beauty: Philosophical, Social and Culture Dimensions*. Westport: Greenwood Press, 1994.

Conroy, Hilary. *The Japanese Seizure of Korea 1868 – 1910: A Study of Realism and Idealism in International Relations*. University of Pennsylvania Press, 1974)

- Deuchler, Martina. *The Confucian Transformation of Korea: A Study of Society and Ideology*. Harvard University Press, 1992.
- Enstand, Nan. *Ladies of Labor, Girls of Adventures: Working Women, Popular Culture and Labor Politics at the Turn of the Twentieth Century*, Columbia University Press, 1999.
- Ewha Womans University Archives, *Ewha Old and New. 110 Years of History 1886-1996*. (Ehwa Womans University Press, 2005), str. 22
- Frey, Lulu. „*Higher Education for Korean Girls*,“ *The Korea Mission Field* 10, no. October 10, 1914, str. 307.
- Garon, Sheldon. *Molding Japanese Minds: The State in Everyday Life*. Princeton, N.J.: Princeton University Press, 1977.
- Gilmore, Gilmore. *Korea from Its Capital*. Philadelphia: Presbyterian Board of Publication and Sunday-School Work, 1892, str. 149
- Hollis, Patricia. *Women in Public: The Women's Movement 1850 – 1900*. George Allen and Unwin, 1981.
- Horace N. Allen, *Things Korean: A Collection of Sketches and Anecdotes Missionary and Diplomatic* (New York: Fleming H. Revell Company, 1908), str. 188
- Hunt, Lynn. *The French Revolution and Human Rights: A Brief Documentary History*. Bedford Books of St. Martin's Press, 1996, str. 124-129.
- Hyun, Theresa. *Writing Women in Korea*. University of Hawai'i Press, 2004, str. 71, 105.
- Chandra, Vipan. *Imperialism, Resistance, and Reform in Late Nineteenth-Century Korea: Enlightenment and the Independence Club*. Institute of East Asian Studies, University of California, Berkeley, Center for Korean Studies, 1988.
- Charbonnier, Jean. *Christians in China: A.D. 600 to 2000*. Ignatius Press, 2007, str. 447.
- Choi, Hyaeweol. *Gender and Mission Encounters in Korea- New Women, Old ways*. University of California Press, 2009.
- Choi, Hyaeweol. *New Women in Colonial Korea: A Sourcebook*, Routledge, 2012.
- Choi, Hyaeweol. „In Search of Knowledge and Selfhood: Korean Women Studying Overseas in Colonial Korea,“ *Gender and Sexuality in Asia and the Pacific* 29, 2012.
- Jeannette C. Hulbert. *Ewha College: 1910-1938. Fifty years of light*, (Y. M. C. A. Press, Seoul, Korea, 1938), str.21-22

- Kendall, Laurel; Peterson, Mark. *Korean Women – View from the Inner Room*. East Rock Press, Inc., 1983.
- Kendall, Laurel. *Getting Married in Korea: Of Gender, Morality and Modernity*. University of California Press, 1996.
- Kim, Helen. *A small life in that light*. 1965, str.56-58.
- Kim, Helen. *Grace Sufficient*. Upper Room, 1964, str. 31.
- Kim, Ra Ai. *Women Struggling for a New Life: The Role of Religion in the Cultural Passage from Korea to America*. SUNY Press, 1996, str.13
- Kim, Yung- Chung. *Women of Korea- A History from Ancient Times to 1945*. Ewha Womans University Press, 1976, str. 198.
- Ko, Dorothy; Kim Haboush, Jahyun; Joan R. Piggott, Joan R. *Women and Confucian Cultures in Premodern China, Korea and Japan*. University of California Press, 2003.
- Lankov, Andrei. *The Dawn of Modern Korea: The Transformation in Life and Cityscape*. 2010, str. 83-86.
- Lee, C. H. Thomas. *China and Europe: Images and Influences in Sixteenth to Eighteenth Centuries*, str. 314
- Matielli, Sandra. *Virtues in Conflict – Tradition and the Korean Woman Today*, Royal Asiatic Society, 1983.
- Mead, E. Sidney. *The Lively Experiment*. Wipf & Stock Publishers, 2007, str. 103-133.
- Nahm, C. Andrew. *Korea- Tradition and Transformation*. Western Michigan University, New Jersey- Seoul 1996, str. 162.
- O’Neil, L. William. *Everyone Was Brave*. Quadrangle BooksQuadra, str.5.
- Pahk, Induk. *September Monkey*. New York: Harper & Brothers, 1954, str. 162-163.
- Paik, L. George. *The History of Protestant Missions in Korea (1832-1910)*. Yonsei University Press, 1927, str. 97.
- Randall, Jane. *The Origins of Modern Feminism: Women in Britain, France and the United States*. Schocken Books, 1984.
- Rutt, Richar. *Modern Transformation of Korea*. Sejong Publishing Company, 1970.
- Savage-Landor, Henry. *Corea or Cho-sen: The Land of the Morning Calm*. New York: MacMillan, 1895, str. 60
- Scranton, F. Mary. „Women’s Work in Korea,“ *Korean Repository* 3, no.1, Jan. 1896, str. 2 – 3.
- Scranton, F. Mary. *Day schools and bible*. Korea Mission Field (1907), str. 53

- Sei-wha, Chung. *Challenges for women- Women's studies in Korea*. Korean Women's institute Series, Ewha Womans University Press, 1991.
- Sharon L. Sievers, *Flowers in Salt: The Beginnings of Feminist Consciousness in Modern Japan*. Stanford, Calif.: Stanford University Press, 1983, str. 22.
- Søland, Brigitte. *Becoming Modern: Young Women and the Reconstruction of Womanhood in the 1920's*. Princeton University Press, 1988.
- Trotsky, Leon. *Women and the Family*. Pathfinder Press, 1970.
- Tsurumi, E. Patricia. *Factory Girls: Women in the Thread Mills of Meiji Japan*. Princeton University Press, 1990.
- Weedon, Chris. *Feminist Practice and Poststructuralist Theory*. Cambridge: Blackwell, 1997.
- Wells, Ken. „Expanding Their Realm: Women and Public Agency in Colonial Korea,“ *Women's Suffrage in Asia*. London: Routledge Curzon, 2004, str. 160.
- Yoo, Jun Theodore. *The Politics of Gender in Colonial Korea: Education, Labor and Health, 1910-1945*. Berkeley: University of California Press, 2008, str. 70.

Články v angličtině:

- Deuchler, Martina. “Propagating Female Virtues in Chosŏn Korea,“ *Women and Confucian Cultures in Premodern China, Korea and Japan*, Dorothy Ko, JaHyun Kim Haboush, Joan R. Piggot. Berkeley: University of California Press, 2003. str. 142 - 69.
http://en.wikipedia.org/wiki/Raicho_Hiratsuka
<http://www.poemhunter.com/akiko-yosano/biography/>
- Hyun-jong, Lee. „Data Survey of Political, Social Scholarly Groups and Mass Media Organizations,“ *Asia Scholarly Bulletin* *아사학보* vol. 2. 1966.
- Choi, Hyaeweol. „Debating the Korean New Woman: Imagining Henrik Ibsen's "Nora" in Colonial Era Korea”, *Asian Studies Review*, vol. 36, no. 1, str. 59-77.
- Choi, Hyaeweol. „Wise Mother, Good Wife,“ A Trans-cultural Discursive Construct in Modern Korea', *Journal of Korean Studies*, vol. 14, no. 1, str. 1-34.
- Kim, Sophia; Son, Hijoo. „Mun Ilp'yŏng- The Social Standing of Korean Women,“ Hanscom, Christopher P.; Lew, Walter K.; Ryu, Youngju; *Imperatives of Culture: Selected Essays on Korean History, Literature, and Society from the Japanese Colonial Era*. University of Hawai'i Press, 2013, str. 46

- Korea UNESCO, Review of Educational Studies in Korea*, 1978, str. 74
- Kwon, Insook. „The New Women’s Movement“ in 1920s Korea: Rethinking the Relationship Between Imperialism and Women, *Gender and History* 10, no. 3 (November 1998), str. 381-405
- Kyu-hwan, Lee. „*A study of Women’s Education under Japanese Occupation.*“ *Journal of Korean Cultural Research Institute*. Ewha Womans University, vol.3, 1962, str.145
- Making Village Women into "Good Wives and Wise Mothers" in Prewar Japan, *Journal of Family History March 1983 vol. 8 no. 1*, str. 70-84.
- Nolte, Sharon. Hastings, A. Sally. “The Meiji State’s Policy Toward Women, 1890-1910,” *Recreating Japanese Women, 1600-1945*. Berkeley: University of California Press, 1991, str. 151-174.
- Oak, Sung- Deuk. *Healing and Exorcism: Christian Encounters with Shamanism in Early Modern Korea, Asian Ethnology*, Vol. 69, No.1. 2010, str. 95 -128
- Presbyterian Historical Society*, Record Group 140, str. 11- 26.
- The Korean Mission Field*, vol. X. no. 10 (October 1914), str. 307
- Wagner, Ellasue. „Then and Now Founders- Day at Holstone Institue, May 15th, 1940,“ *Korea mission Field* 36, no. 8 (1940): str. 134.

Práce v češtině:

- Bakalářská práce Blanky Kašparové. *Představa moderní Koreje v díle Šö Čä-pchila*. Univerzita Karlova v Praze, 2012.
- Eckert Carter, J. Eckert; Ki-Baik, Lee a kolektiv. *Dějiny Koreje*. NLN, 2001, str. 164
- Ko-ün, *Deset tisíc životů*, v překladu Miriam Löwensteinové a Park Miyoung. DharmaGaia, 2013, str.47
- Löwensteinová, Miriam. „Korejský konfuciánský synkretismus“ Blanka Knotková-Čapková a kol., *Obrazy ženství v náboženských kulturách*. Paseka, Praha 2008, str. 277.
- Löwensteinová, Miriam. *Králové, královny a hrdinové staré Koreje*. Orientální ústav AV ČR, 2003, str. 62.
- Löwensteinová, Miriam. *Slovník korejské literatury*. Libri, Praha 2007, str. 102-103.

Obrazová příloha

Obr. 1 - Rok 1904. Pohlednice, na které jsou zobrazeny korejské ženy z nižší třídy oblečené v bílém a přes hlavu mají přehozený hábit nazývaný *čangŏt*, 장옷, který měl zakrýt jejich tvář.
- Cornell University Library: Willard Dickerman Straight and Early U.S.-Korea Diplomatic Relations, Cornell University Library

Obr. 2 - Rok 1904. Na fotografii jsou dívky, které hrají tradiční hru go a kouří tabák.
- Cornell University Library: Willard Dickerman Straight and Early U.S.-Korea Diplomatic Relations, Cornell University Library

Obr. 3 - Rok 1904. Na pohlednici je vyfocena dívka v tradičním ženském korejském oděvu. Vdané ženy z vyšších tříd často nosily krátkou košili, *čogori* 저고리 a dlouhou sukni, *čchima* 치마. Aby se vdané ženy odlišily od svobodných, svazovaly si vlasy do drdolu, tkzv. *čok* 쪽.

- Cornell University Library: Willard Dickerman Straight and Early U.S.-Korea Diplomatic Relations, Cornell University Library

Obr. 4 - Rok 1904. Žena z nižší třídy, která má na sobě halící 장옷.

- Cornell University Library: Willard Dickerman Straight and Early U.S.-Korea Diplomatic Relations, Cornell University Library

Obr. 5 - Rok 1904. Na fotografii jsou děti, převážně dívky, sirotci, kteří byli vychováni americkými misionáři.

- Cornell University Library: Willard Dickerman Straight and Early U.S.-Korea Diplomatic Relations, Cornell University Library

Obr. 6 - Rok 1904. Fotografie z korejského venkova, a tradiční způsob zpracování rýže.

- Cornell University Library: Willard Dickerman Straight and Early U.S.-Korea Diplomatic Relations, Cornell University Library

Obr. 7 - Rok 1904. Fotografie zobrazující ženy při praní prádla v říčce u města.
- Cornell University Library: Willard Dickerman Straight and Early U.S.-Korea Diplomatic Relations, Cornell University Library

Obr. 8 - Mary F. Scrantonová (1832- 1909) patřila mezi první americké misionářky v Koreji a založila první školu pro dívky, Ihwa.

Obr. 9 - Esther Park (김침동), první korejská žena, která se stala lékařkou západní medicíny.

Obr. 10 - Helen Kim (Kim Hwal-lan; 김활란, 金活蘭 1899 - 1970), korejská politička, pedagožka, sociální aktivistka a feministka. Její literární jméno bylo U-wŏl (우월; 又月).

Obr. 11 - Na Hje-sök (나혜석, 羅蕙錫; 1896 - 1948) byla korejská básnířka, feministická spisovatelka, malířka a novinářka. Ve svých pracích se zaměřovala na otázku ženského sebeuvědomění a uplatnění žen ve společnosti

Karikatury, které se zaměřují na „nové ženy“:

Obr. 12 – Karikatura publikována v časopise *Sin jödža* 2 v roce 1920. Dva muži v tradičních oděvech si ukazují „novou ženu,“ která má na sobě oděv západního typu a v ruce drží pouzdro na housle. Naopak mladý muž dole vlevo, který je také oblečen v západním stylu si ji se zájmem prohlíží.

Muž A v korejském oděvu: Co to je?

Muž B v korejském oděvu: To prý má být současná verze *janggŭm* (tradiční korejský smyčcový hudební nástroj)

Muž A: Proboha ta vypadá hrozně arogantně, kdo si jí asi tak vezme?

Mladý muž: Ta je tak krásná. Kdybych tak nebyl ženatý... (tak bych s ní hned chodil). A jak je módně oblečená. Jak rád bych s ní alespoň mluvil, ale ona si mě ani nevšímne.

Obr. 13 - *Sin jödža* 4, 1920.

Karikatura od Na Hje- sök, která zobrazuje každodenní život Kim Irjöp, představitelky první generace feministicky zaměřených autorek, esejistka a buddhistická mniška.

1. Zobrazuje Kim Irjöp jak tráví volnou chvíli čtením.
2. Kim Irjöp skládá básně, zatímco vaří.
3. Přemýšlí o životě, jaký budou nové ženy v budoucnu vést, zatímco spravuje prádlo.
4. Pracuje na svém rukopise od půlnoci do svítání.

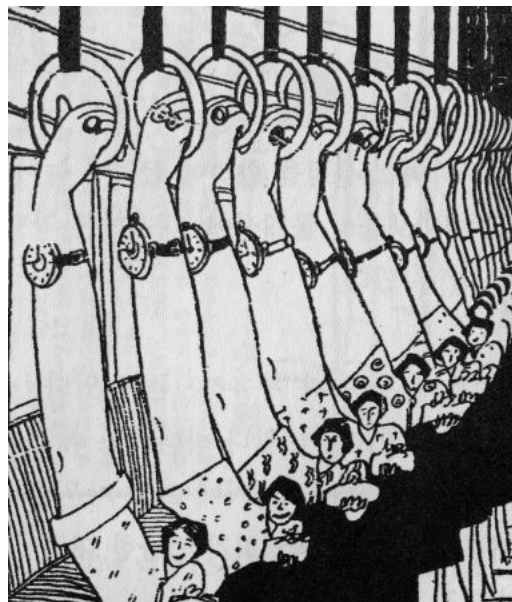
Obr. 14 – *Čosön ilbo*, 9. února 1929. *Kkoripchinün kongdžak* (꼬리피는 공작; *Páv, co se chlubí svým peřím*)

Tato karikatura zobrazuje „novou ženu“ oblečenou v západním typu oblečení, která vystupuje ze své chatrče. Záměrem je upozornit na „směšnost“ žen, které nosí drahé oblečení, aniž by si to mohly dovolit.

Obr. 15 – *Sin jōsōng* 3, 1925.

Studentka od níž se očekává tvrdé studium si vykračuje po ulici v mikádu, kráké sukni a botech na podpatku. Muž se na ní dívá s nesouhlasem, zatímco dvě kolemjdoucí dívky si ji prohlíží se zalíbením a obdivem.

Obr. 16 – *Čosōn ilbo*, 5. únor, 1928. Modōn kkōlūi čangsin undong (모던 걸의 장신 운동, *Soupeření mladých dívek o módní doplňky*)

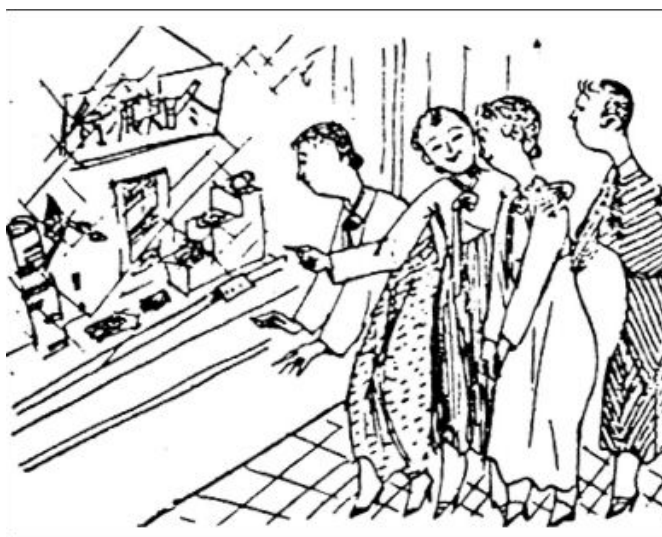
Tato karikatura se snaží zveličt touhu mladých dívek po drahých špercích. Dívky jsou zobrazeny v tramvaji s dlouhými pažemi, na kterých se chlubí svými zlatými hodinkami a prstýnky.

Obr. 17 – Pjŏlgŏn gon, 1930.

Zobrazení chudé rodiny, kde muž tlačí vozík a žebrá, zatímco manželka lenivě sedí a maluje se. Vzadu sedí malé dítě, kterého si nevšímají.

Obr. 18 – Jŏsŏng 2, 1936.

Obchodní domy se staly předmětem touhy a centrem moderních trendů. Nejnovější móda byla vystavená ve výlohách.

Obr. 19 - Čosŏn ilbo, 3. květen 1934.

Korejský tradiční oděv zakrýval celé ženské tělo. „Nové ženy“ byly mezi prvními kdo přijímal nové trendy. Na ukázce jsou zobrazeny ženy v krátkých sukničkách, a zděšení muže v parku, který z nich nemůže spustit oči.

Obr. 20 - Čosŏn ilbo, 20. leden 1932.

Karikatura moderní dívka znázorňující posedlost západními trendy, šperky a spodním prádlem.

Obr. 21 – Sin jŏsŏng, 1926.

Moderní ženy jsou zobrazeny v kontrastu s minulou dobu, kdy v minulosti to byli muži, kdo uháněli ženy a nyní to jsou moderní ženy, kdo uhání muže.

Zdroj:

http://www.ildaro.com/sub_read.html?uid=1691

http://newsplus.chosun.com/site/data/html_dir/2011/10/07/2011100701472.html

<http://blog.jinbo.net/chobi/29>

<http://inews.seoul.go.kr/hsn/program/article/articleDetail.jsp?menuID=001007001>

Choi, Hyaeweol. *New Women in Colonial Korea: A Sourcebook*, Routledge, 2012.

